

74200

Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİM
ARAŞTIRMASI
(İÇEL İLİ MERKEZ İLÇE ÖRNEĞİ)

Nejat ÇEVİRMECİ

Danışman: Cengiz ALTINOK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

T 74200

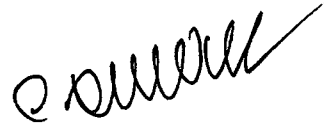
Mersin

Şubat, 1998

T.C. YÜKSEK ÖĞRETİM ENSTİTÜLERİ
DOKÜMANTASYON BİRİMİ

Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Yrd. Doç. Dr. Cengiz ALTINOK

Üye Yrd. Doç. Dr. Ayşe AZMAN

Üye Yrd. Doç. Dr. Yaşar ERJEM

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylım.

5..13../1998

ÖNSÖZ

Beden Eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimi tez konusu olarak seçme ve çalışmalarına elinden gelen desteğini esirgemeyen danışmanım Yrd.Doç.Dr. Cengiz Altınok'a, konuya ilişkin önerileri ve yönlendirmeleri ile çalışmamın akışını sağlayan bölüm başkanımız Doç.Dr. Şefik Tiryakiye, çalışmam konusunda ilgi, destek, öneri ve eleştirilerini esirgemeyen ve araştırmanın tüm aşamalarında yardımlarını gördüğüm sosyoloji bölümü öğretim üyeleri yrd.doç.dr. Mehmet Erbaş ve Yaşar Erjem'e ayrıca çalışmam süresince yardım ve desteğini gördüğüm sosyoloji bölümü öğretim görevlisi Mehmet Baruta teşekkür ederim.

Kendisi de beden eğitimi öğretmeni olan eşim Ayfer Çevirmeci'nin desteğini ve ilgisi burada ayrıca anmak isterim. Yine bu çalışma sırasında kendisiyle daha az ilgilenmeme karşın, anlayış ve desteğini benden esirgemeyen biricik kızım Gökselin'e de teşekkür ediyorum.

Nejat Çevirmeci

Şubat 1998-Mersin

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Önsöz	
İçindekiler	I
Tablolar Listesi.	VII
I. Bölüm: Giriş	1
I.1. Problem	3
I. 2. Amaç	5
I..3. Metodoloji	6
I. 3.1. Evren ve Örneklem	6
I.3.2. Araştırmanın Evreni	7
I.3.3. Çözümleme ve Değerlendirme	9
I.3.4. Araştırmanın Temel Beklentileri ve Varsayımlar	9.
II.Bölüm: Araştırmanın Kavramsal Çerçevesi	10
II.1.Toplumsal Sınıf	10
II.1.1.Toplumsal Sınıf Tanımları	12
II.1.2.Toplumsal Sınıflara Ayrılma Esasları	16
II.1.3.Türkiye Cumhuriyetinde Toplumsal Sınıflar	17
II.2.Toplumsal Tabakalaşma	18
II.3. Statü	21
II.3.1.Toplumsal Statüleri Kazanma Şekli	23
II.4.Ailenin Yapısı ve Fonksiyonları	24
II.4.1. Aile Tanımları	24
II.4.2. Türk Toplumunda Aile	27

II.4.3. Ailenin İşlevleri	31
II.4.4. Ailenin Gelir Düzeyi	37
II.5. Eğitimin Anlam ve Tanımı	38
II.5.1. Eğitim Tanımları	40
II.5.2. Eğitim ve Demokrasi	43
II.5.3. Eğitim ve Sosyal Hareketlilik	44
II.6. Meslek	46
II.6.1. Mesleğin Fert Açısından Önemi	48
II.6.2. Öğretmenlik Mesleği	50
II.6.3. Öğretmenlik Statüsü	52
II.6.4. Öğretmenlerin Özellikleri	55
II.7. Sporun Tarihsel ve Toplumsal Görünümü	57
II.7.1. Spor Olgusunun Doğuşu	57
II.7.2- Sporun Anlam ve Tanımları	61
II.7.3. Sporun Boyutları ve Toplumsal İşlevleri	64
II.7.4. Gençlik ve Spor	67
II.7.5. Türk Toplumunda Spor	68
II.7.6. Türkiye de Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Okullara Girişi ve Tarihi Süreç İçinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Politikası	74
II.7.6.1. Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Okullara Girişi	76
II.8. Türkiye de Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin Teşekkülü	78

III.Bölüm: Verilerin Dökümü, Çözümlemesi ve Yorumlanması	81
III.1. Lise Öğrencileri	81
III.2. Üniversite Öğrencileri	90
III.3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri	106
IV.Bölüm. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelimin Arka Planı	118
IV.1. Lise Öğrencileri ve Beden Eğitimi Öğretmenliğine Yönelim	118
IV.1.1. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmenliği	118
IV.1.2. Doğum Yeri ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	119
IV.1.3. Aile ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	121
IV.1.4. Sportif Etkinlikler ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	125
IV.1.5. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçmede Etkili Olan Nedenler ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	130
IV.2. Üniversite Öğrencileri ve Beden Eğitimi Öğretmenliğine Yönelim	131
IV.2.1. Cinsiyet ve Sportif Etkinliklere Katılmada En Belirleyici Neden	132
IV.2.2. Doğum Yeri ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	133
IV.2.3. Aile ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	134
IV.2.4. En Son Bitirilen Okulun Beden Eğitimi Dersleri ve Sportif Etkinliklere Katılma	140
IV.2.5. Üniversite Öncesi Lisanslı Olarak Spor Yapma ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	142

IV.2.6. Ailede Beden Eğitimi Öğretmeninin Varlığı ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	143
IV.2.7. Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve Cinsiyet	146
IV.2.8. Doğum Yeri ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	147
IV.2.9. Aile ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	148
IV.2.10. Üniversite Öğrenciliği Sırasında Lisanslı Olarak Spor Yapma ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	152
IV.2.11. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçme Kararı ve Mezuniyet Sonrası Öğretmenlik Yapma İsteği	154
IV.2.12. Beden Eğitimi Öğretmenliğini Seçme Kararı Üzerinde Etkili Olanlar ve Mezuniyet Sonrası Öğretmenlik Yapma İsteği	155
IV.2.13. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Eğitim/Öğretim Aşamasında Karar Verme Zamanı	156
IV.2.14. Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı ve Doğum Yeri	157
IV.2.15. Aile ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı	158
IV.2.16. Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve Karar Verme Zamanı	160

IV.2.17. Beden Eğitimi Öğretmenliğini Seçme Kararı	162
Üzerinde Etkili Olanlar	
IV.2.18. Karar Verme Zamanı ve Bölümü Seçme	163
Memnuniyeti İlişkisi	
IV.2.19. Cinsiyet ve Öğrencinin Okuduğu	164
Bölümü Seçme Memnuniyeti	
IV.2.20. Üniversitede Alınan Eğitim ve Bölümü Seçme	164
Memnuniyeti	
IV.3. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleğine Yönelimleri	166
IV.3.1. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya	166
Karar Verme Zamanı	
IV.3.2. Doğum Yeri ve Beden Eğitimi Öğretmeni	167
Olmaya Karar Verme Zamanı	
IV.3.3. Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Aile	168
IV.3.4. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçme ve	171
Karar Verme Zamanı	
IV.3.5. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmenliğinden	173
Memnuniyet	
IV.3.6. Medeni Durum ve Meslekten Memnuniyet	174
IV.3.7. Gelir ve Meslek Seçimi Kararından Memnuniyet	175
IV.3.8. Mesleğin Toplumsal Saygınlığı ve Meslek Seçimi	177
Kararından Duyulan Memnuniyet	

IV.3.9. Üniversite Eğitimi ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet	178
IV.3.10. Çocuklarının Beden Eğitimi Öğretmeni Olmasını İsteme ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet	179
V.Bölüm. Sonuç ve Değerlendirme	180
V.1. Bulguların Değerlendirilmesi ve Özet	180
V.2. Sonuç ve Öneriler	183
ÖZET	188
ABSTRACT	189
KAYNAKÇA	190
EKLER	

TABLolar LİSTESİ**Sayfa No**

Tablo 1:Lise dağılımı	7
Tablo 2:Öğrenci dağılımı	8
Tablo 3:Lise örnekleme	8
Tablo 4:Lise öğrencilerinin cinsiyet dağılımı	81
Tablo 5:Lise öğrencilerinin yaş dağılımı	81
Tablo :6Lise öğrencilerinin doğum yerleri	82
Tablo 7:Lise öğrencilerinin baba mesleği	82
Tablo 8:Lise öğrencilerinin anne mesleği	83
Tablo 9:Lise öğrencilerinin babalarının eğitim/öğretim durumu	83
Tablo :10Lise öğrencilerinin annelerinin eğitim/öğretim durumu	84
Tablo 11:Lise öğrencilerinin aile büyüklüğü	84
Tablo 12:Konut sahipliği durumu	85
Tablo 13:Aylık gelir dağılımı	85
Tablo 14:Sanatsal ve kültürel etkinlikleri izleme	86
Tablo 15:Okul takımında lisanslı olarak spor yapma	86
Tablo 16:Okul dışı kulüp takımında spor yapma	87
Tablo 17:Spor yapmada en belirleyici neden	87
Tablo 18:Kendisi dışında ailede lisanslı olarak spor yapanlar	88
Tablo 19:Ailenin spor yapmaya desteği	88
Tablo 20:Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelme isteği	89
Tablo 21:Beden eğitimi öğretmeni olmayı istemenin en önemli nedeni	89
Tablo 22:Aile çevresinde beden eğitimi öğretmeni olup olmadığı	89

Tablo 23:Üniversite öğrencilerinin cinsiyet dağılımı	90
Tablo 24:Üniversite öğrencilerinin yaş dağılımı	90
Tablo 25:Üniversite öğrencilerinin doğum yeri	91
Tablo 26:Baba mesleği	91
Tablo 27:Anne mesleği	92
Tablo 28:Babanın eğitim/öğretim durumu	92
Tablo 29:Annenin eğitim/öğretim durumu	93
Tablo 30:Ortalama aile büyüklüğü	94
Tablo 31:Oturulan evin durumu	94
Tablo 32:Aylık gelir dağılımı	95
Tablo 33:En son bitirilen okulun beden eğitimi öğretmeni	95
Tablo 34:Üniversite öncesi lisanslı spor yapma	96
Tablo 35:Lisanslı olarak spor yapılan takım	96
Tablo 36:Lisanslı olarak yapılan spor branşı	97
Tablo 37:Şu anda lisanslı olarak spor yapma	97
Tablo 38:Lisanslı olarak spor yapanların lisans niteliği	98
Tablo 39:Okul dışında gelir elde etmeye yönelik olarak yapılan sportif etkinlikler	98
Tablo 40:Okul dışında gelir getiren ek iş (sporculuk dışında)	99
Tablo 41:Sportif etkinliklere katılma nedeni	99
Tablo 42:Sportif etkinliklere katılma konusunda aile desteği	100
Tablo 43:Ailede öğrenci dışında sportif etkinliklere katılım	100
Tablo 44:Ailede beden eğitimi öğretmeni	101

Tablo 45: Beden eğitimi öğretmenliğini yağıma isteğı	101
Tablo 46: Beden eğitimi öğretmenliğini yapma isteğinin en belirleyici nedeni	102
Tablo 47: Beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı	102
Tablo 48: Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçmede en çok etkili olanlar	103
Tablo 49: Meslekle ilgili çalışılmak istenilen alan	103
Tablo 50: Okuduğı bölümü seçmede memnuniyet	104
Tablo 51: Beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenci olmayı başkalarına tavsiye etme	104
Tablo 52: Branşla ilgili üniversitede alınan eğitim	105
Tablo 53: Üniversitede alınan branş eğitiminin yetersiz görülmesinin nedeni	105
Tablo 54: Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet dağılımı	106
Tablo 55: Yaş dağılımı	106
Tablo 56: Doğum yerleri	107
Tablo 57: Baba mesleğı	107
Tablo 58: Anne mesleğı	107
Tablo 59: Babanın eğitim/öğretim durumu	108
Tablo 60: Annenin eğitim/öğretim durumu	108
Tablo 61: Medeni durum	109
Tablo 62: Eşin eğitim/öğretim durumu	109
Tablo 63: Eşin mesleğı	110
Tablo 64: Aile büyüklüğü	110
Tablo 65: Ailede beden eğitimi öğretmeni var mı	111
Tablo 66: Beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı	111

Tablo 67:Mesleğin seçilme nedeni	111
Tablo 68:Meslek seçimi kararı üzerinde etkili olanlar	112
Tablo 69:Mesleğin gelir açısından yeterlilik durumu	112
Tablo 70:Mesleğin seçimi ve memnuniyet	113
Tablo 71:Beden eğitimi öğretmenliği dışında sporla ilgili ek iş yapma	113
Tablo 72:Öğretmenlik ve spor dışında gelir getiren ek iş yapma	114
Tablo 73:Branşla ilgili üniversite eğitimi	114
Tablo 74:Üniversitede alınan eğitimin yetersizlik nedeni	115
Tablo 75:Çocuklarının mesleği (Beden eğitimi öğretmenliğini) seçmesi	115
Tablo 76:Çocuklarının Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçmesini istememe nedeni	116
Tablo 77:Mesleğin toplumdaki saygınlığı	116
Tablo 78:Mesleki saygınlığın yetersizlik nedeni	117
Tablo 79:Aylık ücret durumu	117
Tablo 80:Lise öğrencilerinin cinsiyet dağılımı ve mesleğe yönelim	118
Tablo 81:Lise öğrencilerinin doğum yeri ve mesleğe yönelim	120
Tablo 82:Babanın mesleği ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	121
Tablo 83:Annenin mesleği ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	122
Tablo 84:Babanın eğitim/öğretim durumu ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	123
Tablo 85:Annenin eğitim/öğretim durumu ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	124

Tablo 86:Okul takımlarında lisanslı olarak sporculuk ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	125
Tablo 87:Okul dışı kulüp takımlarında sporculuk ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	126
Tablo 88:Spor yapma amacı ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	127
Tablo 89:Ailenin spor yapmayı desteklemesi ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	128
Tablo 90:Ailede lisanslı olarak spor yapan kişi ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	129
Tablo 91:Beden eğitimi öğretmeni olma isteğini etkileyenler ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	130
Tablo 92:Aile çevresinde beden eğitimi öğretmenin varlığı ve beden eğitimi öğretmeni olma isteği	131
Tablo 93:Üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni ve cinsiyet	132
Tablo 94:Doğum yeri ve sportif etkinliklere katılma nedeni	133
Tablo 95:Babanın mesleği ve sportif etkinliklere katılma nedeni	135
Tablo 96:Annenin mesleği ve sportif etkinliklere katılma nedeni	136
Tablo 97:Babanın eğitim/öğretim durumu ve sportif etkinliklere katılma nedeni	137
Tablo 98:Annenin eğitim/öğretim durumu ve sportif etkinliklere katılma nedeni	139
Tablo 99:Sportif etkinliklere katılma nedeni ve en son bitirilen okulda beden eğitimi derslerini yürüten öğretmen	141

Tablo 100:Sportif etkinliklere katılma nedeni ve üniversite öncesi lisanslı olarak spor yapma	142
Tablo 101:Sportif etkinliklere katılma nedeni ve okul sonrası beden eğitimi öğretmeni olma isteği	144
Tablo 102:Ailede beden eğitimi öğretmeni varlığı ve sportif etkinliklere katılma nedeni	145
Tablo 103:Okulu bitirdikten sonra beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ve cinsiyet	146
Tablo 104:Doğum yeri ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği	147
Tablo 105:Babanın mesleği ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği	148
Tablo 106:Annenin mesleği ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği	149
Tablo 107:Babanın eğitim/öğretim durumu ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği	150
Tablo 108:Annenin eğitim/öğretim durumu ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği	151
Tablo 109:Mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ve üniversite öğrenciliği sırasında lisanslı olarak spor yapma	153
Tablo 110:Beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmeni olma isteği	154

Tablo 111: Beden eğitimi öğretmenliğini seçme kararı üzerinde etkili olanlar ve mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliğini yapma isteği	155
Tablo 112: Öğretmen olmaya karar verme zamanı ve cinsiyet	157
Tablo 113: Öğretmen olmaya karar verme zamanı ve doğum yeri	158
Tablo 114: Öğretmen olmaya karar verme zamanı ve baba mesleği	159
Tablo 115: Anne mesleği ve beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı	160
Tablo 116: Mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliğini yapma isteği ve karar verme zamanı	161
Tablo 117: Öğretmenliği meslek olarak seçmede en çok etkisi olanlar ve karar verme zamanı	162
Tablo 118: Bölümü seçtiği için memnuniyet ve karar verme zamanı	163
Tablo 119: Bölümden memnuniyetin cinsiyete göre dağılımı	164
Tablo 120: Üniversitede alınan eğitimi yeterli bulma	165
Tablo 121: Bölümden memnun olma ve beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme	166
Tablo 122: Beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme zamanı ve cinsiyet ilişkisi	167
Tablo 123: Doğum yeri ve beden eğitimi öğretmenlerinin mesleği seçme konusunda karar verme zamanı	168
Tablo 124: Babanın mesleği ve karar verme zamanı	169
Tablo 125: Annenin mesleği ve karar verme zamanı	169
Tablo 126: Babanın eğitim/öğretimi ve karar verme zamanı	170

Tablo 127:Annenin eğitim/öğretimi ve karar verme zamanı	170
Tablo 128:Ailede kendisi dışında beden eğitimi öğretmeni varlığı ve karar verme zamanı	171
Tablo 129:Meslek olarak seçme nedeni ve karar verme zamanı	172
Tablo 130:Mesleği seçme kararı üzerinde etkili olanlar ve karar verme zamanı	172
Tablo 131:Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinden memnun olma ve cinsiyet	173
Tablo 132:Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinden memnun olma ve medeni durum	174
Tablo 133:Eşin eğitim/öğretim durumu	174
Tablo 134:Eşin mesleği ve meslek seçiminden duyulan memnuniyet	175
Tablo 135:Mesleğin gelir açısından yeterliliği ve meslek seçimi kararından memnuniyet	176
Tablo 136:Spor dışında gelir getiren ek iş yapma ve meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet	176
Tablo 137:Mesleğin toplumsal saygınlığı ve meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet	177
Tablo 138:Branşla ilgili olarak üniversitede verilen eğitim ve meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet	178
Tablo 139:Çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmasını isteme ve meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet.	179

I. BÖLÜM GİRİŞ

İnsan varlığını sürdürebilmesini bu hareket kabiliyetine,doğaya hükmetmesini de,zekasını kullanabilmeyi öğrenmesine borçludur. Bu da eğitimle olur.

Ülkelerin gelişmişlikleri fertlerinin her yönüyle refah seviyesineulaşmalarıyla ölçülür. Kişinin refahı bir bakıma beden ve ruh sağlığının tam ve devamlı olmasına bağlıdır. İnsanların günlük hayatlarında yaşamalarını devam ettirmeleri fiziki ve ruhi yönden gelişimlerini sağlayabilmeleri için, beslenme,uyuma,dinlenme vb.nin yanında beden de hareket içinde bulunmaları gereklidir.

İnsan vücudunun gelişmesi ise,bir takım prensiplere ve bilgilere bağlı olduğu kadar,kişinin beden yapısı ile gelişmeyi sağlayan hareket faktörü arasında da önemli bir ilişki vardır.

Gelişmiş toplumların eğitim düzeyi içerisinde ve genel eğitimde öncelik tanıdıkları bölüm,fizik,matematik,ahlak ve moral eğitimi gerçekleştiren Beden Eğitimidir. Bunu çok öncelerden gördükleri ve anlayabildikleri için hızlı bir gelişim düzeyine varabilmişlerdir.

Beden eğitiminde amaç bedeni eğiterek kişiyi sağlık, sosyal ve psikolojik yönden, kısacası yaşamını mükemmeliyete ulaştırmaya çalışmaktır. Bilgiye dayanan ve devamlılık gösteren sistemler çalışmadıkça,insanların çeşitli alanlarda başarılı olmaları fiziki ve moral değerlerindeki dengenin sağlanması şüphesiz kendiliğinden mümkün olmamaktadır. İnsanın gerek kendi iç dünyasında gerekse içinde yaşadığı

toplumda ve hatta yabancı ülkelerle olan ilişkilerinde tam sağlıklı bir dengeyi sağlaması ve bunu devam ettirmesi için uygun bir aracı seçmesi gerekir. Beden ve ruh yapısının eğitilip geliştirilmesinde, seçilmesi ve benimsenmesinde en uygun ve önemli araç Beden eğitimi ve spor olmaktadır. Beden eğitimi dediğimiz şey beden eğitilmesi sorunudur.

Beden eğitimi sporun iyi bir şekilde uygulatılması ayrı bir uzmanlık eğitim ve öğretim işidir. Okullarda bunu uygulayacak olanlar, nitelikli beden eğitimi öğretmenleridir. Öğretmen olmak, daha doğrusu, insan yetiştiren bir insan mühendisi olmak kolay iş değildir. Eğitimin her boyutunun ve bu boyuttaki her branşın ayrı bir yeri ve önemi vardır. Gelişmiş ülkelerde bu hep böyledir.

Nitelikli öğretmen, alan bilgisi, pedagojik formasyon ve genel kültürü yüksek ve bu özellikleriyle istenilen davranış değişikliklerini başarabilen öğretmendir. Branşında ve toplumda inisiyatif sahibi düşünen, konuşan kişilikli araştıran öğretmenler de ünlü inisiyatif sahibi düşünen, konuşan, araştıran, kişilikli öğrenciler yetiştirirler.

Eğitimin temel ögesi olan öğretmen, sistemde özne olmalıdır. Sporda üstün başarılar sağlamak, belirli yerlere gelmek, iyi eğitilmiş gençlere sahip olmak istiyorsak, Beden eğitimi derslerine, yetişecek olan Beden eğitimi öğretmenlerine gereken önem daha fazlasıyla verilmelidir. 14-22 yaşları arasını kapsayan orta ve yüksek öğretim çağı başlangıcında, vücut da önemli fiziksel fizyolojik değişiklikler olmaktadır. Çocukluk çağından kurtulan genç kendini mutlu kılacak ve yakınlarının gözünde değerini arttırıp saygı gösterilmesini sağlayacak bir mesleğe yönelmeye başlar. Rokeach(1968), değerlerin bir inanç olduğunu belirterek, yönlendirici ve

yasaklayıcı özelliğini vurgular.(Çileli Meral 1990:9)Allport da (1961) değeri,insanın tercih ederek ona göre davrandığı,inancı olarak tanımlamıştır.(Çileli : 9)

Bu doğrultuda değerlerinde inançlar gibi bilişsel,duygusal ve davranışsal özellikleri vardır. Değer, arzu edilene ilişkin bir biliştir. Değer duygusaldır,insan bir değere ilişkin olumlu veya olumsuz duygu ile yüklü olabilir. Ve değerın davranışsal bir yönü vardır.Harekete geçirildiğinde davranışa yol açar.’(Çileli : 10)

Ailenin durumu,yaşadığı ortam ve ekonomik boyut gençlerin meslek seçimindeki kararlarında etkili olmaktadır. Aynı şekilde Beden eğitimi mesleğine yönelimde bu doğrultuda gerçekleşmekte ve bu şekilde devam etmektedir.

I. 1. PROBLEM

Gençlik dönemi, insanların toplumsal ve bireysel açıdan en devingen, en enerjik dönemidir. Bireysel yönden gençlik dönemi kişiliğın oluştuğu toplumsallaştığı dönemdir. Çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan bu dönem tüm yaşama biçim verecek olan psiko-biyolojik, toplumsal şekillenme ve gelişme çağıdır. Bu nedenle eğitim ve öğretim süreci bu biçimlenmenin şu yada bu yönde olmasından önemli olmaktadır. Bu çağda insan kolaylıkla yönlendirilebilmektedir. Eğer bir toplumun belirli ve sağlıklı bir eğitim ve gençlik politikası yoksa bu toplum her zaman toplumsal çalkantılara gebe demektir.

Toplumun itici gücü olan ve sürekliliğini sağlayan gençlik aynı zamanda toplumun geleceğidir. Bu geleceği zamanında ve iyi yönlendirmek aynı zamanda da biçimlendirmek gerekir. Gençleri mesleki ve toplumsal açıdan yönlendirmek bugün her toplum için temel sorunlardan biri durumundadır.

'Toplum tipi ne olursa olsun, gençler deneyimlerinden ve bilgilerinden yararlandıkları büyüklerinin yardımına ve önderliğine her zaman ihtiyaç duyarlar. Ancak yetişkin insanların bu önderlik işlevinde son derece dikkatli olmaları gerekir. Özellikle gençlerin niteliklerini iyi bilmek ve enerjilerini iyi kanalize etmek gerekir.'(Çobanoğlu 1996:67) 'Sanayi ve teknolojinin gelişimi ile kentsel gelişim artmış ve buna bağlı olarak toplumlar arası farklılıklar belirmiş sosyal, kültürel, ekonomik yönden farklı toplumlar oluşmuştur. Bu farklılık birçok alanda olduğu gibi kendini sporda da göstermiş bu alanda nitelik ve nicelik olarak yeni gelişimler ve değişimler gözlenmiştir.'(Erkal 1986:26)

Spondaki bu nitelik ve nicelik olarak yeni gelişmeler değişimler mesleki arayış içinde olan ülkemiz gençliğinin bir bölümünün ilgisini bu alana çekmiştir. Bilinçli seçilen meslek pek problem yaratmamaktadır fakat yarın endişesi ile bilinçsizce seçilen meslek, bireyde ve toplum geleceğinde problem olmaktadır. Toplumun gereksinim duyduğu yüksek öğrenim çıkışlı kişilerin sayısının artması sonucu birçok alanda görüldüğü gibi daha alt öğrenim düzeyindekilerin iş bulma şansları azalmıştır. Bu nedenle yüksek öğrenime girme bir yarışma sınavı niteliğine bürünmüş, yarışmayı kazananlar öğrenime devam etme hakkını elde etmişlerdir. Yarışma sınavını kazanabilmek için birçok hazırlık ve çalışma alanları açılmış bu alanlarda faaliyet gösterenlerin öğrenim kazanma ve yapma şansları artmıştır. Bu araştırmanın temel problemi, beden eğitimi mesleğine yönelimin genellikle hangi nedenlere dayandığı, beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin ve bu mesleği seçmek isteyen spor yapan lise öğrencilerinin, demografik-sosyal ve kültürel özelliklerinin neler olduğu

ve bu özelliklerin mesleği seçmedeki etkisinin olup olmadığı konusudur.

Önemli meslek gruplarından birisi olan öğretmenlik mesleği de özveri isteyen ve isteyerek seçilerek kazanıldığı zaman verim verebilecek bir meslektir. Öğretmen yetiştiren fakültelere isabetsiz öğrenci gelişlerinin en aza indirilmesi mesleğe yönelme ve meslekteki başarının ülke geleceğinin garantisi olarak görülmesi açısından önemlidir. Bu yoldan hareketle araştırmamızda, ülkemizde diğer büyük bir problem de öğrencilerin mesleki ve teknik eğitime yönelme konusunda görülen eksiklikleri saptayabilmektir.

I. 2. AMAÇ

Gelişen teknoloji ile birlikte hizmet sektörleri de gelişmiş, değişik formasyon verecek okullar kurulmuştur. Aristokratik eğitimden, kişilerin eğitim düzeylerini onların toplum içindeki konumlarını, statülerini mesleklerini ve gelirlerini, belirleyebilecek eğitime gelmiştir. Öğretim; temel, orta ve yüksek öğretim gibi aşamalardan oluşmuştur. Teknolojik gelişmenin ortaya koyduğu artı zaman olanağı ile birlikte eğitim ile ilgili diğer faaliyetler artmış, spor, kültür, sanat faaliyetleri de toplumu etkiler hale gelmiştir.

“Sadece öğretim faaliyetlerinden ibaret olmayan eğitim, ferdi kuşatan sosyal çevrenin daha iyi ve yeterli olabilmesi için sürdürülen faaliyetlerdir. Bilhassa spor eğitimi fertleri eğitici gerekli bilgi ve faaliyetlerle donatmakta hem de sosyal çevrenin değiştirilmesine ve düzeltilmesine de destek sağlamaktadır. Sağlıklı ve düzenli bir toplumun ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır.” (Erkal : 67) Bütün bunları yapan ve yaptıran kesim Beden Eğitimi ve Spor öğretmenleriyle spor uzmanlarıdır. Onların mesleklerini severek ve isteyerek yapmaları bu mesleğe

bilinçli yönelmeleri, iyi yetişmeleri, ülkemiz toplumunun beden ve ruh sağlığı ile sportif başarıları açısından gereklidir ve büyük önem taşımaktadır.

Bir meslek olarak Beden Eğitimi öğretmenliğine yönelmenin koşullarını karşılaştırmalı olarak incelemek liselerde spor yapan gençlerin ileride bunu bir meslek olarak seçme konusundaki eğilimlerinin hangi sosyo-ekonomik ve kültürel durumda olduklarının, spor yüksek öğrenimi gören öğrencilerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin; sporu yapma nedenlerinin, bu mesleğe yönelme konusundaki karar verme zamanlarının ve sosyo ekonomik ve kültürel durumlarını belirlenmeye çalışmak araştırmamızın amacıdır.

I. 3. METODOLOJİ

Bu bölümde, araştırmanın metodolojisi, anket formu, araştırma evreni, örneklem grubunun oluşturulması ve değerlendirme anlatılmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim araştırması olarak tasarladığımız çalışma, lise öğrencileri, üniversite öğrencileri ve beden eğitimi öğretmenleri arasında karşılaştırmalı bir alan araştırmasıdır. Üç ayrı grupta yapılan çalışma, yüz yüze görüşme tekniğine göre yapılmıştır. Üç ayrı grupta ortaya çıkan eğilimleri saptamak ve bu eğilimlerle mesleğe yönelim arasındaki ilişkileri saptamak açısından üç ayrı gruba üç farklı anket uygulanmıştır.

I.3. 1. Evren ve Örneklem

Karşılaştırma yapmaya olanak verecek şekilde üç ayrı gruba (lise öğrencileri, üniversite öğrencileri ve beden eğitimi öğretmenleri) üç farklı anket uygulanmıştır. Lise öğrencilerine uygulanan anket 26 sorudan, üniversite

öğrencilerine uygulanan anket 35 sorudan ve beden eğitimi öğretmenlerine uygulanan anket 31 sorudan oluşmaktadır. Anketlerin tümü üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; görüşülen kişilere demografik, sosyal, kültürel özellikleri, ikinci bölümde; sportif etkinliklere katılım ve sporla ilgi düzeyleri, üçüncü bölümde ise; mesleğe yönelim ile ilgili sorular sorulmuştur.

I. 3.. 2. Araştırma Evreni

Beden eğitimi mesleğine yönelim araştırmamızın evrenini İçel ili merkez ilçedir. Merkez İlçede Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı liseler, bu liselerde beden eğitimi öğretmenliği yapan branş öğretmenleri ve Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Beden Eğitimi ve spor bölümü öğrencileri, araştırma evrenimizi oluşturmaktadır.

Araştırmamızın örneklem kümesinin oluşturulmasında üçlü gruplama şu şekilde yapılmıştır:

İçel ili merkez ilçede toplam lise sayısı (meslek liseleri hariç), bu liselerde okuyan öğrenci dağılımı ve beden eğitimi branş öğretmenlerinin dağılımları aşağıda tablolaştırılarak gösterilmiştir.

Tablo 1: Lise Dağılımı

Lise Dağılımı	N	%
Normal Lise	10	47.6
Anadolu Lisesi	4	19.0
Fen Lisesi	1	4.8
Özel Liseler	6	28.6
Toplam	21	100.0

Kaynak: MTSO, Ekonomik Rapor, 1996

Tablo 1'e göre, İçel ili merkez ilçede liselerde okuyan öğrencilerin büyük bir bölümü normal (düz lise) liselerde eğitim/öğretim görmektedir. Bu liselere ilişkin öğrenci dağılımı ise şu şekildedir.

Tablo 2: Öğrenci Dağılımı

Öğrenci Dağılımı	N	%
Normal Lise	16 585	86.9
Anadolu Lisesi	1085	5.7
Fen Lisesi	217	1.1
Özel Liseler	1192	6.3
Toplam	19079	100.0

Kaynak: MTSO, Ekonomik Rapor, 1996.

Tablo 2'ye göre öğrencilerin büyük bir bölümü normal liselerde eğitim/öğretim görmektedir.

Bu liseler içerisinde merkez ilçedeki sosyal, ekonomik ve kültürel özellikleri yansıtacak şekilde tesadüfi örneklem tekniğine göre seçilip anket uygulanan lise öğrencilerinin dağılımı ise şu şekildedir.

Tablo 3: Lise Örnekleme

Lise Öğrencileri	N	%
Dumlupınar Lisesi	30	25.0
Belediye Lisesi	30	25.0
Yusuf Kalkavan Anadolu Lisesi	30	25.0
Özel Palmiye Lisesi	30	25.0
Toplam	30	100.0

Kaynak: MTSO, Ekonomik Rapor, 1996.

2) Mersin Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor bölümünde öğrenimini sürdüren öğrenci sayısı 200'dür. Örneklem grubumuz için bu öğrencilerin 120'si ile görüşülmüş ancak 118 görüşme değerlendirmeye alınmıştır. 118 öğrenci bölümün 4 ayrı sınıfından 30'ar öğrenci olmak üzere tesadüfi örneklem tekniğine göre seçilmiş, kız ve erkek öğrenci sayıları eşit tutulmuştur.

3) Merkez ilçede görev yapan beden eğitimi branş öğretmeni sayısı 138'olarak gözükmektedir. Bu öğretmenler içerisinde 30 öğretmen görüşmeci olarak seçilmiştir.

I. 3. 3. Çözümleme ve Değerlendirme

Araştırmamız için 270 anket yapılmış, değerlendirmeye 268 anket alınmıştır. Bu anketler veri işleme formu aracılığıyla bilgisayara aktarılmış, SPSS 6.0 paket programı aracılığıyla istatistiksel analizler yapılmıştır. Görüşmecilerin demografik, sosyal, kültürel, sportif etkinliklere katılma gibi özellikleri dağılım tabloları yardımıyla incelenmiştir. Bu özellikler ile mesleğe yönelim ölçütleri arasında Ki-Kare analizi yapılmış, araştırmanın güven aralığı 0.05 olarak kabul edilmiştir.

I.3. 4. Araştırmanın Temel Beklentileri ve Varsayımları

Araştırma konumuzu oluşturan beden eğitimi öğretmenliği mesleği genellikle orta sınıf ve ya orta tabaka diye adlandırılan sosyal grupların daha çok yöneldiği bir meslek olarak görülür. Bu gruba ya da tabakaya (orta sınıf/tabaka) giren ailelerin çocuklarının seçtiği meslekler arasındadır.

Ayrıca beden eğitimi öğretmenliği mesleği daha çok, kent kökenli kişilerin yöneldikleri mesleklerin arasında sayılabilir. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçmede bu faktörlerin yanı sıra kişilerin aktif spor yapma eğilimi veya spor yaşamı içinden geliyor olmaları da etkili olmaktadır. Araştırmamızda bu temel beklentilere bağlı olarak test edilmek üzere şu varsayımlar ileri sürülmüştür.

1) Bireylerin cinsiyet rolleri ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimleri arasında ilişki bulunmamaktadır.

2) Bireylerin doğum yerleri ile beden eğitimi öğretmeni mesleğine yönelim arasında ilişki vardır.

3) Bireylerin aile yapıları ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim arasında ilişki vardır.

4) Bireylerin aktif spor yapma eğilimleri ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim arasında ilişki vardır.

5) Bireylerin spor yapma amaçları ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimleri arasında bir ilişki bulunmaktadır.

6) Bireylerin aktif spor yapma eğilimini ailenin destekleme eğilimi ile bireylerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelmeleri arasında ilişki vardır.

7) Bireylerin beden eğitimi öğretmeni olma isteğinin nedenleri ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimleri arasında bir ilişki vardır.

8) Bireylerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçmeye karar verme zamanı ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimleri arasında ilişki vardır.

II. BÖLÜM ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Araştırmamızın bu bölümünde mesleğe yönelim konusunda aydınlatıcı olacağını düşündüğümüz sosyal bilimlerde sıkça başvurulan kavramlar, meslek ve mesleğe yönelimle ilgisi kurularak tartışılacaktır.

II. 1. TOPLUMSAL SINIF

İnsan toplumlarının çok eski dönemlerinden beri, toplum yaşamında insanlar arasında çeşitli eşitsizliklerin bulunduğunu, iyi yaşam standartları ve sahip olunan hakların nedense hep bir kısım insanın elinde bulunduğunu, her yönden elverişli durumda olduklarını ne kadar ürettiğinden değil ne kadar kazandığından dolayı saygı gördüğünü bilmekteyiz. Eski dönemlerde bir kısım insanların köle, diğer az sayıda diyebileceğimiz azınlık şeklindeki insanların da bu kölelerin

efendileri durumunda olduklarını çeşitli kaynaklardan öğrenmiş bulunmaktayız.

Eski dönemlerdeki köleliğin, efendiliğin artık ortadan kalkmasına rağmen “bu yeni toplumsal düzende de yine kimi insanların öbür insanlara göre daha elverişli, ayrıcalıklı durumlarda buldukları gözlemleniyor. Yönetici mevkilere çoğunlukla onların geldiği, yasaları onların yaptığı, eğitimden, sağlık olanakların dan, maddi refah dan çoğunlukla onların yararlandığı görülüyor.” (Ozankaya :191) Diğer bir deyişle, kaynağını servet farklılıklarından alan eşitsizlikler görülüyor.

Steinmetz’ e(Paris 1899:139-142) göre: İlk sınıf yalın işlerle uğraşan, doğanın verdiklerini toplamakla yetinen ve kaldırdığı ürünleri doğrudan doğruya kendi gereksinmelerini gidermek için kullanan küçük toplayıcılar(Sammler) dır. Bunlar avcılık ve balıkçılığı,her çeşit sanayi yi bilmezlerdi.(Duru 1975:274)”Marx şöyle demişti; İnsanlar yaşamlarını kazanma biçimlerini değiştirdince, tüm sosyal ilişkilerini de değiştirirler.”(321)Bu nedenle de toplumsal sınıflar ortaya çıkmıştır. “Sınıf ayrılığının başlangıçta siyasal bir olay olduğu görülüyor, insanın insan tarafından sömürülmesi, insanların birbirlerini yönetmek için kullandıkları çeşitli yollardaki ılımlı biçimleri, kuvvetten başka bir açıklama istemez.”(322)

“Toplumsal sınıfların ayrılıp belirlenmelerinde saygınlık ve iktidar boyutları da etkili olmakla birlikte, ekonomik durum ağırlık ve öncelik taşır”(Kemerlioğlu 1996:37). Sınıflı toplumların doğuşundan bu yana, insanların acılarıyla vicdani yada düşünsel bir ilişki kuran ve bunu bilimsel, felsefi ve ideolojik olarak ifade etmeye girişen her düşünür yada eylem adamının karşılaştığı son düğüm noktası genel olarak mülkiyet ve onun özel biçimi olan para – altın servet yığını olmuştur. “İnsan, ekonomik ilişkilerden soyutlanamazsa, ekonomik ilişkilerde

insandan ayrılamaz. Tarih mekanik bir yasaya göre yürüyen bir olay olduğu gibi, ideal bir yasaya göre gerçekleşen bir dilektir de.” (Duru 1975: 324)

II. 1. 1. Toplumsal Sınıf Tanımları

“Sınıf toplumsal tabakalaşma tiplerinin modern topluma özgü örneğidir. ... Sınıf kavramına sosyolojik anlam ve içerik Marx la girmiştir. ... Sınıf terimi hem politik hem de sosyolojik literatürde kullanılmakta, farklı anlam ve işlevler yüklenmektedir.” (Doğan :109) Marshall ‘ a göre sınıf; :”Birbirinden farklı olan bireylerin grup oluşturmalarını sağlayan ve farklılıkların harekete geçirdiği güce denir.”(110) Böylece her sınıf kendi çıkarını savunur ve bireylerin oluşturduğu topluluklar, kendilerini sınıf olarak belirledikleri zaman her sınıf kendine özgü nitelikler taşımaya başlar. Ayrıca “bireyin egosunun bir parçası ve mensubiyet duygusunun doğurduğu psikolojik bir olaydır”(110).

“Bir toplumsal katmanın üyeleri, kendi katmanlarındaki başka bireylerle bir küme oluşturdukları ölçüde başka değişle aynı katmanın üyesi olduklarını bildikleri ve onu başka katmanlardan ayırt ettikleri ölçüde toplumsal sınıf sayılırlar.”(Ozankaya 189) Lundberg, Schrag ve Lorsen’in yazdıkları sosyoloji adlı kitap da (379) toplumsal sınıflar şöyle tanımlanıyor: Toplumsal sınıf hem kendisi,hem de başkaları tarafından prestij, toplumsal ilişkiler,faaliyetler,mallar ve değer yüklemeleri bakımından nüfusun başka kesimlerinden farklı sayılan bir kesimdir.(Ozankaya 194) Farklılıkların dışında tanımın ortak öğeleri olarak ortaya çıkan kavramlar, sınıf bilinci, gelir ve yaşama biçimleridir.”Toplumsal sınıf kavramı konusunda ortaya çıkan kavramsal yaklaşımlar bu ortak öğelerinin biri yada

bir kaçı veya tümünün çıkış noktası kabul edilmesiyle gerçekleşmektedir.”(Doğan 110)

Bernard Berelson ve Gary A. Steiner de, İnsan Davranışı-Bilimsel Bulguların Bir Dökümü,(1964 : 459) adlı kitap da, toplumsal sınıfı şöyle tanımlıyor:”Sınıf belli bir toplumun ya da topluluk içinde aşağı yukarı benzer bir dereceye giren insanlardan oluşan açık bir insan kümesi ya da tabakası.”(Ozankaya 195) olarak tanımlamaktadırlar. Bu tanımda yer alan “açık bir insan kümesi ya da ‘tabakası’ deyimindeki açık sıfatı, sınıfların açık olduğunu, bir sınıftan diğerine yükselmenin ya da düşmenin olanaklı olduğunu söylemek istemektedir.(195) Bireyler geldikleri toplumsal sınıfın çerçevesinde yaşamak zorunda değildir, sınıf değiştirebilme olanakları vardır. Bireyin kişilik arayışı,eğitim düzeyini yükseltme, iyi bir meslek edinme, toplumun ona tanıdığı şanslar sayesinde kendi geleceğini kendisinin tayin etmesi olanağı vardır.

“Sosyal sınıflar itibar dereceleri farklı gruplardır. Her sınıfa mensup olanlar kendi araların da az çok bir itibar eşitliği gördükleri gibi diğer gruplar da onları öyle görürler. Diğer gruplarla olan münasebetlerinde itibar bakımından ya aşağı veya üstün durumda bulunurlar.”(Sosyal Sınıflar P.LARAQUE çev.Dr. Y.GÜRBÜZ 1969:11)

Laroque’ye (s :12) göre; Aynı zamanda her sınıf nispeten kapalı bir grup teşkil eder ki, bunlardan birinden diğerine geçmek imkansız değilse bile güçtür.

“Sorokin’e (1962:271-272) göre;Gerçek toplumsal sınıf:Hukuken açık, ancak gerçekte yarı kapalıdır. Normaldir. Dayanışmalıdır. Öteki bazı sınıflarla antagonistik’dir. Yarı örgütlüdür. Kendi varlığı ve birliğinin yarı bilincindedir.

On sekizinci, on dokuzuncu ve yirminci yüzyıllardaki batı toplumunun özelliğidir.

Çok bağlı ve çok fonksiyonlu bir gruptur. Öteki toplumsal sınıflardan ayrılan bir mesleki, siyasal ve ekonomik statü benzerliğine sahiptir.”(Kemerlioğlu,1996:38-39).

Diğer bir deyişle Sorakin,bir sınıfın normal olması anlamının, aynı zamanda sınıfın kendi içinde dayanışmalı olduğu anlamını taşıdığını vurgulamaktadır “Çok bağlı ve çok fonksiyonlu oluşları demek ekonomik siyasal ve mesleki görevleriyle çok yönlü bağlılık içinde bulunmaları demektir.”(39).

Toplumsal sınıfların diğer bir tanımını da Prf.Dr.Kemerlioğlu şu şekilde yapmıştır:“Formel olarak açık olmakla birlikte, enformel bakımdan yarı kapalı, üyeleri ve tümüyle örgütlenmemiş bulunmakla birlikte, sürekli, çok yönlü bağlaşımları ve işlevleri olan; enformel ve sınırlı baskılarda bulunabilen; yakın ilişkileri çoğunlukla kendi içine yönelik olmasına karşılık, öteki sınıflarla uzak ve bazen uzlaşmaz ilişkiler içinde olan; kendisine özgü hayat şansları ve yaşama biçimleriyle öteki sınıflardan ayrılan; kendi varlığı ve birliğinin bilincinde görülen; ekonomik değerlerin öncelik ve ağırlık taşıdığı toplumlara özgü çok geniş ve yayılmış gruplaşmalardan her birine toplumsal sınıf denilebilir.(42)

Sosyolog Dahrendorf a (1963 : 75) göre; Birer toplumsal grup olarak toplumsal sınıfları oluşturan üç ana etken bulunmaktadır. Buna göre sınıf sistemi:

Yarışmaya dayanır.

Açık olma iddiasındadır.

Hukuken eşitsizliği kabul etmemektedir.(Doğan : 111)

“Sanayi toplumunun karakteristik profili olarak toplumsal sınıflar üst-orta-alt ekonomik ve sosyal ölçütlerle ayrılmaktadır. Alt ekonomik ve sosyal kesimlerde başlayan yaygın bir yığılma daha üst katmanlara çıkıldıkça azalmaktadır. Bu haliyle toplumsal sınıflar bir piramit manzarası oluştururlar”(111)

“Günümüz toplumları, her ne kadar üst sınıf - orta sınıf - alt sınıf olmak üzere üç temel sınıf dan meydana gelmiş olsa bile yine de her bir toplumsal sınıf içinde,statü, saygınlık,gelir, eğitim, iktidar gibi ölçütlere göre farklı toplumsal katmanlar bulunmaktadır.”(112).

Bierstedt’e (Tokyo : 1963) göre; karmaşık bir toplumdaki sınıf statüsünün belirlenmesi için yedi kıstasın kullanılması gerekir. Bu kıstaslar şu şekilde sıralanmıştır.:

Servet, sermaye veya gelir.

Aile ve akrabalık.

Oturma yeri.

Oturma süreci.

Meslek.

Eğitim.

Din. (47)

Diğer yandan “Weber’e göre sınıf bilinci, hemen ortaya çıkan ve bütün toplumlarda ve sınıflarda her zaman görülen evrensel bir olgu değildir. Sınıf bilincinin doğması, gelişmesi ve ortak sonuçlar doğurabilmesi için bireysel, toplumsal ve kültürel pek çok koşulun oluşması ve birlikte etkide bulunmaları gerekmektedir.”(Kemerlioğlu : 52).

II. 1. 2. TOPLUMSAL SINIFLARA AYRILMA ESASLARI

Pierre Laraque'ye göre; Fertlerin veya ailenin niçin şu veya bu sınıfa ayrıldığı, durumlara göre değişen şu belli başlı esaslara da bulunabilir:1)Toplumda oynanan rol, 2)Hayat tarzı, 3) Psikolojik davranış ve müşterek şuur.(Gürbüz : 11)

Toplumda Oynanan Rol : Herkesin toplum içerisinde oynadığı rol daima sınıf ayırımının esaslı bir unsuru olmuştur.

Amme Hayatında Oynanan Rol : Siyaset, askerlik, din işleri gibi işlerle uğraşanlara ve onların mensup oldukları gruplara toplum içerisinde özel bir yer sağlar. Bütün eski ayırımların esasını teşkil eder.

Ekonomik Rol : Bu ayırımında birbirine zıt yalnız iki sınıf vardır. Varlıklılar ve varlıklı olmayanlar.

Sosyal Rol : İsim, doğum tarihi, ailevi bağlar bazen toplumda bazı şahıslara özel bir yer verir. Toplumdaki bu örnek rolleri hem bizzat onların davranışları ve hem de halkın onlara karşı olan tutumları üzerinde tesiri vardır (11-13).

Hayat Tarzı : Bir sosyal sınıfa mensubiyet diğer sınıflarınkinden farklı bir hayat tarzında kendini gösterir. Bu hayat tarzı herkesin gelirinin miktarı ile alakalıdır. Fakat esas mesele eğitim tarzındadır. Herkesin eğitim derecesi, devam ettiği okullar ekseriye sosyal sınıflandırmada en esaslı unsurları teşkil eder(14-16).

Psikolojik Davranış ve Müşterek Şuur : Bir sosyal sınıfa mensubiyet belirli bir şekilde düşünmek bazı meseleler karşısında aynı psikolojik tepkiyi göstermek şeklinde olur. Eğitim tarzı, tabii olarak şu değil de bu fikirleri benimsemeye daha doğrusu belirli bir entelektüel davranışa doğru insanları sevk eder.

Sınıf şuuru aynı sosyal sınıfa mensup şahısların birbirleriyle görüşmeleri, yemeğe gitmeleri, aralarında evlenmeleri normal olarak görülür (17).

Sınıf ilişkileri ise “özel mülkiyeti, piyasayı, iş bölümünü vb. çerçeveleyen ve her türlü yerel topluluğa dışsal olan gruplar ve kurumlar tarafından denetlenen bir toplumsal ve hukuksal düzenlemeler bağlamında cereyan eder” (Sosyolojik çözümlemenin tarihi; Toplumsal tabakalaşma. Frank Parkin Çeviren Fatmagül Bertay 1990:617).

II. 1. 3. TÜRKİYE CUMHURİYETİN DE TOPLUMSAL SINIFLAR

Cumhuriyet öncesinde “Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de toplumun mesleklere ve gördükleri işlere göre sınıflandığını görmekteyiz. Fakat burada ‘sınıflara ayıran devletin kendisidir’(Kemerlioğlu : 64).M.Akdağ’ a göre; Geleneğe ve toplumsal yaşamın işlevsel gelişimine göre dört sınıf ayırt edile gelmiştir: 1)Kılıç ehli; 2)Kalem ehli; 3)Esnaf ve zanaatkarlar; 4)Çiftçi ve rençper sınıfı(64).

Günümüz Türk toplumunda da sınıflar genellikle mesleklere göre ayrılmış olarak gözükmektedir. Örneğin Fındıkoğlu (1958 : 59) Türk toplumunda beş toplumsal sınıftan söz etmektedir.1) Köylüler; 2) burjuvazi; 3) memurlar(ordu mensupları da içinde) 4) işçiler; 5) münevverler(64-65).

“Cumhuriyet Türkiye’si’nin siyasal hayatının sorun ve tartışmalarının temelinde orta sınıf yaratılması ve yaygınlaştırılması çabası yer almaktadır. Orta direk olarak literatüre geçen bu siyasi söylem toplumsal sınıflar açısından nasıl bir profil çizildiğini de göstermektedir” (Doğan: 121).

Ülkemizde “toplumsal sınıfına bakılmaksızın herkese eşit ayrıcalıklar tanınmasının güvence altına olmak üzere özel çabalar gösterilmiş olan alanlara da ve

bizzat bu eşitlikleri korumakla görevli eğitim kurumlarında bile, insanlara sınıflarına göre farklı ayrıcalıklar sağladığını görüyoruz” (Ozankaya: 200).

Ülkemizde orta sınıftaki en önemli yerlerden birini alan memur kesimindeki öğretmenler söylem olarak hep yukarılara çıkarılmalarına rağmen geçim standardı ve toplumsal yaşam göstergeleriyle maalesef istenilen düzeye getirilmemektedir. Ülkemizde memur sınıfı denilen topluluk da kendi arasında değer ayırımına doğru götürülmüştür. Buda memur sınıfının kendi içinde huzursuzluklarına neden olmaktadır. ülke kalkınma ve gelişmesinde dinamik bir etkiye sahip olan memur sınıfı içindeki özellikle de öğretmen ve bilim insanları yeterli ve düzeyli bir ilgiden ve değerden maalesef yoksundur. Ülkemizin henüz ileri ülkeler seviyesine çıkmamasının nedenlerinden biri de zaten budur. Diğer yandan “ülkede çalışan 20 milyon insanın yarısı tarımda çalışıyorsa ve bu 10 milyon insanın üretimi toplam üretimin 1/4'üne bile ulaşamıyorsa o ülkenin kaynak yaratarak zenginleşmesi, çağdaş bir orta sınıf yaratabilmesi mümkün değildir. O nedenle tarım Türkiye'sinin hem çağdaş bir orta sınıf yaratabilmesi hem de bilgi toplumuna ulaşmada çözmesi gereken en büyük sorundur” (Doğan: 122).

II. 2. TOPLUMSAL TABAKALAŞMA

İnsanlar bazı özelliklerini doğuştan getirirken bazılarını da toplum yaşantısındaki yaşadığı ortamda görerek, uygulayarak kazanırlar. Kazanılan bu özellikler, fertler tarafından farklı din ve mezhepler içinde, çeşitli aksanlarla konuşarak birçok mesleğin içinde ve farklı ortamlarda, çeşitli şekillerde, başarılı veya başarısız olarak aktarılır. İnsanların “sahip oldukları bu özelliklerin bileşimini de diğer fertler tarafından değerlendirilir.” İşte bu değerlendirme “toplumsal

tabakalaşma sistemini oluşturur [...] Toplumsal tabakalaşma kavramı, belli bir nüfusun hiyerarşik olarak üst üste gelen sınıflar halinde farklılaşmasını ifade eder”(Sorokin, aktaran, Eke : 380)

Bireyler, içinde buldukları mevkilerden ve kümelerden bazı yararlı durumlar elde edebilmekte veya tam tersi, elverişsiz durumlarla da karşı karşıya kalabilmektedirler.” Bu yararlar ve elverişsiz durumlar, gerekli düzenlemeler yapılmadığında toplum nüfusunu derin farklarla birbirinden ayırabilmekte buna ek olarak yeni kuşakları da mevkilerini içinde doğdukları aileden, toplumsal kalıtımla almaları durumunda aynı biçimde bölebilmektedir. Bu duruma toplum bilim, toplumsal katmanlaşma(tabakalaşma) demektedir (Ozankaya : 189)

“Zaman akışı içerisinde toplumlar incelendiğinde, toplumsal tabakalaşmanın ve geçici faktörlerle çok sayıda özel şekiller göstermesine rağmen, her organize insan toplumunda varlığını sürdürdüğü görülmüştür. Toplumsal tabakalaşma, evrensel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır”(Eke : 381). Sorokin’e göre (Eke : 337); Tabakalaşmanın kaynağı, organize sosyal hayatın bulunduğu her yerde hüküm süren şartlardır. Bunlar sosyal tabakanın daimi faktörlerini bir başka anlamda çekirdeğini oluştururlar. Sorokin, çok sayıda ve birbirinden farklı biçimlerde görülebilen bu faktörleri şu şekilde grupla maktadır:

1-Birlikte yaşama gerçeği 2- Kromozomların bir araya gelişindeki farklılıklar sebebiyle doğuştan gelen ferdi farklar 3- Ana rahmine düştüğü andan itibaren fertlerin içinde yer aldığı çevre farklılıkları (Eke : 383)

Bütün toplumlarda ve bütün zamanlarda ortaya çıkan, görülebilen tabakalaşma diğer anlamda fertlerin içinde buldukları duruma göre sıralanışı “

Sorokin'e göre Şu üç Őekle indirgenebilir; İktisadi, politik ve mesleki tabakalaŐmasıdır (Eke : 381). Meslek, sosyal tabakalaŐmaların nedenini oluşturan önemli göstergelerden biridir ve geniş bir yer tutar. Dünyanın hemen hemen bütün ülkelerinde mesleĒin, toplumsal tabakalaşma ve toplumsal olguların incelenmesinde temel dayanak olarak kullanıldıĒı artık belirlenmiŐtir. Bazı meslekler daha üst katlarda yer alırken bazıları alt katlarda yer alırlar." Bir mesleĒin hiyerarşik yeri ile sosyal önemi arasında bir korelasyon vardır. Bu korelasyon bizi bir başka korelasyona götürür. MesleĒin sosyal bakımdan önemi ise onun organizasyon ve kontrol fonksiyonuna baĒlıdır" (Eke : 382). " Hemen her çağda ve toplumda görülecek olan eĒitimin niteliĒi ve niceliĒi ile kişilerin toplumsal tabakası arasında sıkı bir baĒlılık görüle gelmiştir" (KemerlioĒlu : 106). Ailelerin içinde bulunduĒu durum ve tabakası, özellikle çocukları büyük ölçüde etkilemektedir. ocuĒun alacaĒı eĒitimin ve greceĒi Ērenimin kalitesini, gstereceĒi başarının derecesini ailenin içinde bulunduĒu tabaka büyük ölçüde etkileyip yönlendirebilmektedir.

"Gelir seviyesi, yaşama tarzı ve sınıf Şuuru gibi meslek faktörü de gerek statik analizde ferdin sosyal sınıf konumunu belirlemede, gerekse dinamik analizde ferdin tabakalaşma sistemi içindeki dikine veya yatay hareketliliĒini göstermede büyük önem taşır. Fert-meslek-toplum ilişkisi bu yüzden sosyolojik anlamını, sosyal tabakalaşma sistemi içinde ve sosyal hareketlilik sürecinde ele alındıĒı zaman kazanmaktadır (Eke : 379)

Toplumdaki her bireyin, her tabakanın ve sınıfın kendine özgü bir yaşam Şekli ve dünya görüşü vardır. " oĒunlukla toplumsal tabakalaşma sonuçlarından

sayılan ‘hayat stili ‘ kavramı çok yönlü ve karmaşık bir olgudur (Kemerlioğlu : 110-111). İnsanların yaşadığı bölgelerdeki, oturduğu konutlardaki tüketim biçimleri, giyinme tarzları, zevkleri, geçirdiği zaman şekli,kullandığı araba markası ve insanın değer yargısı gibi pek çok konudaki olgular ve süreçler, insanların yaşam şeklini, yukarıda da bahsettiğimiz gibi hayat stilini belirler.

Toplumsal tabakalaşma farklılıkları, yaşanılan bölgelerdeki oturan evlerin tipi, niteliği, oda sayısı gibi konut durumlarında da belirginleşir. Ülkemizde olduğu gibi çoğu dünya ülkelerinde de üst tabaka diye adlandırılan, ekonomik yönden çok iyi durumda olanlar, büyük gösterişli apartmanlarda yada villalarda otururken alt tabakalarda olanlar ise küçük, eski evlerde veya gecekondularda oturmaktadırlar. Büyük metropol kentlerde yaşayan orta tabaka dediğimiz ücretliler (işçi, memur,öğretmen), sınıfının da yaşamını sürdürdüğü konutların, alt tabakanın yaşadığı konutlardan pek farkı yoktur.

“Ülkelerin anayasalarında, bütün insanların yasalar önünde eşit oldukları ilkesinin hiçbir zaman gerçekleştirilememiş idealin yansımalarından biri olduğunu hemen herkes bilir. Ekonomik ve siyasal düzen ne olursa olsun bütün toplumlarda farklılaşmalar, eşitsizlikler ve tabakalaşmalar görülür” (Kemerlioğlu : 1). Ancak, iyi eğitilmiş, iyi bir öğrenim görmüş, insan sevgisiyle, doğa sevgisiyle yoğrulmuş insanlar, gerçekleştirilemeyen ideali, gerçekleştirmeye en yakın olan insanlardır.

II.3. STATÜ

“Kelime anlamı mevki, konum olan statü sosyolojik anlamıyla, toplumsal yapının en küçük birimini ifade etmektedir”(Doğan : 85). Ralp Linton’a (1981: 145) göre statü; onu işgal eden bireyden ayrı olarak sadece hak ve ödevlerin

toplamdır. Statülerde öncelikle yer alan, statüyü işgal eden bireydir. Bireyle statünün ayrılması, arasındaki sınırların çizilmesi, ayrılması Doğan' a göre(85) güçtür ve statünün bireyin prestij ve saygınlığına düzey kazandırdığı belirtilebilir. Uğraşılan mesleğin saygınlığıyla birlikte içinde bulunduğu sınıftaki statüsü de yükselir.

“Toplum yaşamında bireylerin, toplumsal iş bölümü gereği olarak türlü kümeler içinde belli mevkiler de (statülerde) bulduklarını görürüz” (Ozankaya : 189)

Örneğin bir okulda, müdür, müdür yardımcısı, öğretmen, öğrenciler, bekçi, temizlik işçisi gibi görevliler bulunur. Hepsinin kategorileri ve görevleri ayrı ayrıdır fakat direk veya dolaylı olarak eğitime hizmet etmektedirler. Öğretmenlik ve okul müdürlüğü statüsü eğitim kategorisini çağrıştırdığı gibi öğretim üyeliği bilimi, avukatlık adaleti, polislik emniyet kategorisini çağrıştırır.

“Herhangi belli bir zamanda, her kültürün statü düzeyi geniş ölçüde gelenekseldir ve bu düzenin tutumlarına sahip olan halkın benimsediği herhangi bir mantıki düşüncenin sonucu değildir. İnsanlar arasında gözlemlenebilir farklılıklar ne zaman ve hangi şartlarda, belli bir özelliğe sahip olanlarla olmayanlara farklı statü verilmesine yol açar, sorusunun cevabı her durumda, ilgili kümenin kültüründe aranmalıdır” (Ozankaya : 196). Statüler de çeşitli ayrımlar yapılarak bunlar nitelendirilebilmektedir. Doğan a göre(86) statüler ; iyi, önemli, işlevsel, kötü, düşük, yüksek, değerli, değersiz olarak, ayrılabilir. Beden eğitimi öğretmenliği, okuldaki beden eğitimi ve sporla ilgili işlerin sorumlusudur. Fakat bir okuldaki beden eğitimi öğretmenlerinden hangisi daha çok saygınlığa sahip sorusu, farklı cevapları getirebilmektedir. Başarısızlık durumunda, öğretmenlik mesleğinin

statüsü bir kayba uğramaz ama o mevkide bulunan öğretmenin prestij kaybına uğraması mümkündür.

Görülüyor ki, statüleri bireyler doldurmasına rağmen, saygınlık konusunda, bireyin rol ve davranışlarını ayrı tutmak gerekir.

II. 3. 1. Toplumsal Statüleri Kazanma Şekli

Toplumsal statüler nasıl kazanılmaktadır sorusunu Doğan (86), şu şekilde cevaplamaktadır : a) Doğum, b) Kişisel istek ve beceriler.

Doğumla Kazanılan Statüler : İnsanın fiziksel özellikleri yani yaşı, cinsi, siyah yada sarı ırktan oluşu doğumla kazanılan özelliklerdir. Burada insan tercih ve iradesinin önemi yoktur. (86) Sarı ırk olarak dünyaya gelen insanın bu ırksal özelliğini değiştirmesi imkansızdır. “ Aile ve soy da doğumla kazanılan statüdür. Ailenin bileşik yada çekirdek oluşunun; kırdan yada kentte oluşunun, statü belirleme özelliğinin yüksek olduğu söylenebilir”(87). İnsan doğarken bağlı olduğu aileyi seçme şansı yoktur. Bunlardan dolayıdır ki ilk etapta çocuğun sosyo – kültürel statüsünün nerede olduğunu ailesi etkiler.

Kişisel Çaba ve İsteklerle Kazanılan Statüler : İnsanların eğitim görmeleri yada görmemeleri statülerini belirlemektedir. “ İnsanlar gördükleri eğitime icra ettikleri mesleklere ve ait oldukları din ve mezheplere göre toplumsal statülere dahil olmaktadır” (88). Ayrıca insanların eğitimdeki tercih biçimleri de gelecekteki statülerini etkileyebilmektedir.

Bunun için toplumumuzda öğretmen, subay ve polis, ücretli olarak memur sınıfından olmasına rağmen, kendi aralarında ekonomik nedenlerden dolayı statü farklılıkları yaratılmıştır.

II. 4. AİLENİN YAPISI VE FONKSİYONLARI

II. 4. 1. AİLE TANIMLARI

“Aile, samimi ve yüz yüze ilişkilerin sürdürüldüğü en küçük fakat en önemli bir sosyal kurumdur”(Akyüz : 234).Aile kendine özgü yaşam boyutuyla, kendine has kurallarıyla ve işleyiş tarzıyla bir müessese, bir kurumdur. “ Toplumsal hayatın önemli bir boyutu olarak belirli ve ortak hedefler ve çıkarlar çevresinde ortaya çıkıp gelişen örgütlü ve organize toplumsal etkileşim biçimlerine toplumsal kurum (müessese) denilmektedir” (Doğan : 123). Kızılcelik ve Erjem (1996 : 8), aileyi şu şekilde tanımlamaktadırlar : Aile, içinde insan türünün belli bir şekilde üretildiği, cinsel ilişkilerin belli bir şekilde düzenlendiği sosyalleşme sürecinin ilk ortaya çıktığı, karşılıklı ilişkilerin belirli kurallara bağlandığı, toplumdaki kültürel zenginliklerin kuşaktan kuşağa aktarıldığı, biyolojik, psikolojik, ekonomik, toplumsal, hukuksal vb. yönleri bulunan, temel bir sosyal birimdir. Bu anlayış ve tanıma göre aile, sadece ve ancak insanà özgüdür. Aile çok genel bir kelime görünümündedir, insani beraberlikleri anlatan evrensel bir kurumun karşılığı olarak söylenmektedir.

Ozankaya'da (1991 : 357) aileyi şu şekilde tanımlar ; aile, içinde insan türünün belli bir biçimde üretildiği, topluma hazırlanma sürecinin belli bir ölçüde ilk ve etkili biçimde cereyan ettiği cinsel ilişkilerin belli bir biçimde düzenlendiği, eşler ve ana babalarla çocuklar (ailenin biçimine göre başka yakınlar) arasında belli bir ölçüde içten, sıcak güven verici ilişkilerin kurulduğu yine içinde bulunan toplumsal

düzene ekonomik etkinliklerin az yada çok bir ölçüde yer aldığı bir toplumsal kurumdur.

Aile, toplumun en küçük birimi, en küçük ünitesi ve en küçük toplumdur. Aile küçük bir devlet gibidir. Tüm toplumlarda bulunur ve toplumu ayakta tutan ayrı bir güç, enerji ve iradeye sahip önemli bir kurumdur. Aile insanı bütün yönlerden kuşatır, ailesiz bir insanın, ailesiz bir toplumun var olması zor gibi görünmektedir. Aile, toplumun ve devletin ana çekirdeği olarak görülür. Fakat “günümüz ailesi için öne sürülen ‘ devlet ve toplumun çekirdeği’ olduğu görüşü yanlıştır. Çünkü aile ile devlet ve toplum arasında doğrudan bir ilişki mevcut değildir.[...] Aile ile toplum arasında ki ilişki yapısal değil fonksiyoneldir[...] Aile toplum yapısının bir ürünü de değildir fakat ondan çeşitli şekillerde etkilenmesi tabidir” (Akyüz : 236).

Aile, kendi içindeki yapısının ve işlev durumdaki halinin devamını sağlayabilmesi için çeşitli şekillerde mücadele vermekte, zaman zaman kazanmakta veya kaybetme durumuyla karşı karşıya kalabilmektedir. İşte bir toplumdaki bu tip mücadeleleri kazanan ailelerin çok fazla oluşu, o toplumun sağlıklı, huzurlu ve gelişmiş olduğunun göstergesi olarak alınabilir. Aileleri yalnız bırakmamak için, devletinde bazı koruyucu tedbirleri alması ve bu konuya gerekli şekilde eğilmesi gerekir. Çünkü güçlü, sağlıklı, huzurlu bir aile, aynı zamanda güçlü sağlıklı bir toplumu, geleceğe güvenle bakan bir toplumu ortaya çıkaracaktır.

“Toplumun temel kurumlarından biri olan aile, aynı zamanda tarihsel bir olgudur. [...] Bir bütün olarak toplum düzeni tarih içinde nasıl değişmeler geçirmişse, aile kurumu da toplum düzenine bağlı olarak değişmeler geçirmiştir”

(Sezgin-Yaşar : 8). Toplumsal özellikleriyle, sosyolojik çevrede adı geçen aile türlerini Doğan (1995 : 127) şu şekil de sıralamıştır ; Büyük köylü aileleri, Kök aile, Hane grupları, Geleneksel yapılı geniş aile, Çekirdek aile, Bileşik aile, Coğrafi konumlarına göre biçimlenen aile (kent ailesi, kasaba ailesi, göçebe ailesi, gecekondü ailesi), Köylü ailesi, Esnaf ve zanaatkar ailesi, İşçi ailesi, Burjuva ailesi, Sanayi ötesi toplumlara özgü aile, Geleceğe yönelik kuramsal aile.

Ayırıcı özellikleriyle diğerleriyle önemli ölçüde farklılaşan belli başlı aile çeşitleri üzerinde kısaca durmak istersek, sınıflamaya uygun olarak aileleri iki ayrı grupta incelemek yerinde olur.

Geleneksel Aile: Doğan'a göre(1995 : 127-128) Kırsal kesimde yaygın olarak görülen ve özellikleriyle sanayi ötesi toplumlara özgü ortaya çıkan aile örneğidir. Babadan torunlara intikal eden yatay ve dikey hareketlilik içinde ortaya çıkabildiği gibi akrabaları da içine alabilecek bir genişliğe de ulaşabilmektedir. Modern aile yada kent ailesine göre genç kuşaklar(çocuklar ve torunlar) uzun bir süre aile çatısı altında tutulurlar. Geleneksel ailede, çocuğun doğuşundan itibaren aile büyükleri, çocuklarına bildiklerini aktarmakta onlara örnek hareket ve davranış içersinde olmaktadır.Bu duruma Doğan (1995 : 178), 'sağduyu bilgisi' demektedir. Yine Doğan a göre, sağduyu bilgisinin temel amacı, aile içindeki huzursuzlukları, gerginlikleri ve çatışmaları önlemektir.[...] Ve bugünkü toplumlarda rastlanan kuşak çatışmalarını, büyük ölçüde sağduyu bilgisinin gerilemesine bağlayabiliriz(178). Ülkemizde, bugün hala orta sınıf ve köylü ailelerinde, sağduyu bilgisinin etkin halde olduğu görülmektedir.

Çekirdek Aile : Anne baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan aileye çekirdek aile denir. Batıda sanayi devrimine müteakip ortaya çıkmıştır. Günümüzde kent toplumunun ailesi, çekirdek aile özellikleri taşımaktadır. Çocuk yapma ve psikolojik doyum çekirdek ailenin iki önemli işlevidir. Uzmanlaşmış ailedir (Doğan : 129).

II. 4. 2. TÜRK TOPLUMUNDA AİLE

Cumhuriyet dönemine kadar İslamiyet in aşırı etkisinde kalan Türk ailesi, Cumhuriyet döneminde aile “ toplumun genel seyrine bağlı olarak, ailede karakteristik değişme ve dönüşümlerin yaşandığı bir dönem” (Doğan : 143) olmuştur. Ayrıca “ Türk aile yapısı, Cumhuriyetle birlikte demokratikleşme yönünde köklü bir dizi değişmelerden geçerek”(Ozankaya : 366), günümüze gelmiştir.

Her toplumda olduğu gibi, Türk toplumunda da aile, toplumun en küçük kurumu ve birimidir. “ Türkiye de ailenin yapısal değişmesi hukuksal güdümlerle desteklenmiştir. Ülkenin sanayileşme ve kentleşme süreçleriyle birlikte bu yasal ve toplumsal değişiklikler aile yapısını, aile içindeki bireylerin durumlarını etkilemiş, sonuç olarak bugünkü toplum yapısının bir ögesi olarak çağdaş çekirdek aile ortaya çıkmıştır”(Tatlidil : 56). Bugün Türkiye de çekirdek aileler de çoğunluktadır. Fakat ülkemizde çekirdek aile batı ülkelerindeki çekirdek ailelerden oldukça farklılık göstermektedir. Batıda akraba ilişkileri yok yada çok azdır. Oysa bizde bu akrabalık ilişkileri sürmektedir. Bizde genellikle anne ve babalar çocuklarının kendilerine bağımlı olmalarını aile ile ilişkilerinin koparılmamasını ve çocuklarının geleceğini genellikle yönlendirmek isteyerek, hayırlı evlat olmasını kendi sözlerinden dışarı çıkılmaması istenir. “ Orta doğu ve Akdeniz kültürel bağlamında, ailesel ve

toplumsal etkileşim kişiler arası bağlılık ve karşılıklı bağımlılığa dayanmaktadır (Tezcan : 150). Mesleğini eline almış, evli, üniversite mezunları bile, büyük kentlerde yaşamlarını sürdürürken anne ve babalarla görüşmelerini sık sık devam ettirirler, tatiller genellikle aile büyüklerinin, anne ve babaların yanında geçirilir.

Sanayi ve endüstrileşme ile birlikte her ulusun iki toplumsal kesimden oluştuğu görülür. Birincisi kırsal kesim, ikincisi kentsel kesim. Yine ülkemizde olduğu gibi birçok ülkede kentsel kesimi kapsayan iki ayrı aile tipi oluşmuş, yerleşme yaşam şartları bakımından ayrı özellikler göstermiştir. Bu toplum ise gecekondur veya gecekondur ailesidir. Türkiye de köyden kente olan nüfus akını sonucu bütün kentlerde özellikle Ankara, İstanbul, İzmir ve Mersin gibi büyük ve göçe açık kentlerde, bu akın gözle görülür ve hissedilir bir şekilde olmaya başlamıştır.

“Nasıl ki toplumları ideal tiplere uygun olarak sınıflandırırıyorsak, aileleri de bu sınıflamaya paralel olarak tiplendirebiliriz. Kısaca her toplum tipine uygun bir aile tipi vardır” (Sayın, 1987: 83). İbrahim Yasa (1970 : 105-109), ülkemizdeki aileleri, beş ana tipe ayırmıştır. Buna göre:

1-Büyük kent ailesi, 2-Kasaba ailesi, 3-Gecekondur ailesi, 4-Köy ailesi, 5-Göçebe ailesi(Alıntı,Kızılçelik-Erjem : 11).

Kongar a (1978 : 367) göre de; bugün Türk toplumundaki aile yapısını üç ayrı konumda incelemek zorunluluğu vardır. Birinci çevre köy-kasaba, ikinci çevre gecekondur, üçüncü çevre ise kenttir. Birbirinden farklı niteliklere sahip değişik çevreler, ailenin biçimlenmesinde ayrı sonuçlar doğurmaktadır.

Türkiye deki aile tipleri üzerinde kısaca durmak istersek :

Kırsal Aile

“Türkiye deki aile yapısının genel niteliklerine uygun olarak, kırsal alanlarda egemen olan aile yapısı da, karı koca ve çocuklardan oluşan kentsel aileye göre, daha kalabalık çekirdek aile tipindedir. Kırsal ailede iki veya daha fazla kuşak bir arada oturabilir” (Kıray : 84). Kırsal aile genellikle geçimini, bütün fertleri ile birlikte sahip oldukları bağı, bahçeyi, tarlayı işler, işbölümüne göre, hayvancılığı da yaparlar veya yalnızca hayvancılıkla uğraşırlar. Bu üretimlerini “ değişen ölçülerde de olsa kendi tüketimi için yapan bir ailedir” (Ozankaya : 368). Kırsal kesimde bir başka aile tipi ise, geniş aile dediğimiz, ailedir. Bu aile tipinde “ tüm soy bir arada oturur. Bu ailelerin en belirgin özelliği, ailenin en yaşlısı olan aile başkanı baba, ailenin ortak varlığı adına, aile ile ilgili her konuda söz sahibidir”(Özen 1987:128). “Kırsal geniş ailede her birey üretime katılır. Bu aile tipi, ilkel toplumlardan başlayıp çeşitli evreler geçirerek günümüze kadar gelmiştir. Halen ülkemizde kırsal aile tipi toplumumuzun yüzde kırkını oluşturmaktadır” (Özbay, 1984:54).

Gecekondü Ailesi

Özellikle son otuz beş yıl içinde hızlı kentleşme süreci yaşayan, gelişmekte olan ülkelerin, büyük kentlerin çevresini saran gecekondu, gerek yapısı gerekse bünyesinde barındırdığı insan grubu açısından bir farklılık gösterir. Gecekondü; alt gelir grubuna sahip olan köy ve kasabalardan gelen insanların, kentlerin yerleşim alanlarına kurdukları düzensiz mekanlardır.

“Ülkenin gelişen hayat şartlarına göre, kırsal aileden koparak büyük kentlere göç eden ve belirtilen yerlerde yaşayan, çeşitli sektörlerde çalışarak

geçimlerini sağlamaya çalışan genellikle çok nüfuslu ancak kentin sosyal etkinliklerinden yararlanamayan, genellikle düşük gelir grubundan oluşan aile tipidir” (Tatlıdil : 55)

Kentlere göç etmesine rağmen bu “ ailelerin önemli bir bölümü köyden yeni gelmiş olan, henüz köylü özelliklerini önemli ölçüde sürdüren topraktan tam olarak kopmuş olmayan ailelerdir” (Ozankaya : 369). Bu tip aileler kültür şokunda olup, ne köylü nede kentli olma özelliğini taşıırken, gerçek kimliğini oturtamamıştır. Ozankaya (1991 : 369), bu tip ailelere ‘geçiş durumundaki aileler’ demektedir.

“Kentsel nüfusun, Lima da %36 sı, Manila da %35 oranı, Kalküta da %33 ü, gecekondü bölgelerinde oturmaktadır. Ülkemizde ise bu oran, Ankara da %65, İstanbul da %45, İzmir de % 35 tir” (Tatlıdil : 56).

Kentsel Aile

Kent ailesi ise “ tarımdan tamamen kopmuş, işçi, bürokrat yada küçük ve büyük serbest meslek sahibi ailelerdir”(Ozankaya : 368). Özellikle büyük kentlerde beton binalar arasında yaşamını, koşuşturmayla sürdüren ve sorulduğunda monoton bir yaşam sürdürdüğünü belirten, teknolojik gelişmelerle ve yeniliklerle ilk karşılaşan ailelerdir. Ekonomik ve siyasal dalgalanmalardaki grafik değişimlerini ilk hisseden yine kent ailesi olmaktadır.

Büyük kent ailelerinin büyük çoğunlukla, çekirdek aile tipindeki aileler olduğu nu görmekteyiz. Az çocuklu anne babaların oluşturduğu aileler şeklindedir. Az çocuk sahibi olmak kent ailesinin önemli bir özelliğidir. Ülkemizde “ büyük kent ailelerinin, genelde çekirdek aile olmalarına rağmen, üzerinde durulması gereken bir niteliği, aynı kentte yakında yada uzakta oturan, öncelikle anne babalarla son derece

yakın ilişki içinde olmalarıdır”(Sayın : 79). Bunun en önemli nedenlerinden birisi hiç kuşkusuz ekonomik nedenlerdir. Yetiştirilme tarzı da önemli bir faktördür. “Günümüzde pek çok toplum bilimci, sanayileşme ve kentleşme ile birlikte, geniş aileden çekirdek aileye geçildiği, sanayileşme ve kentleşme ile çağdaş çekirdek aile arasında evrensel bir bağlantı olduğu fikri üzerinde durmaktadır” (79).

Türkiye de birbirinden değişik özellikler gösteren diğer bir aile türü de, kasaba ailesi dir. “Kasaba ailesi, asıl olarak küçük esnaf ve zanaatkar, küçük tüccar, toprağını kendisi işleyen çiftçi, küçük memur, ve bir ölçüde de işçi ailelerinden oluşur. Çoğunluğunun kökeni kasaba ve köylerdir”(Ozankaya : 368). Bu tip ailelerde feodal bağlar ve ilişkiler devam etmektedir.

II. 4. 3. AİLENİN İŞLEVLERİ

Ailenin gerek kendi içinde aile bireylerine karşı ve gerekse topluma yönelik birçok önemli ve devamlılık gösteren işlevleri vardır. Aile bireyle toplum arasında bir aracı rolü oynamakla birlikte, birey aile ve aile-toplum ilişkilerinin her zaman uyumlu ve tutarlı olduğu söylenemez.

“Kentleşme,sanayileşme süreci içinde hemen tüm toplumlarda benzer işlevleri olduğu kabul edilen ailenin önemli bir değişime uğradığı, işlevlerinin pek çoğunu yitirerek, toplumun temel kurumu olma özelliğini yitirdiği görüşü yaygın bir şekilde tartışılmaktadır”(Özen : 124). Sanayileşme ve kentleşme süreçleriyle birlikte ailenin işlevlerinde büyük değişiklikler olması nedeniyle” geleneksel ailenin fonksiyonlarını bir çok bürokratik örgüt üstlenmeye başlamıştır. Ancak ailenin iki temel fonksiyonu değişmemiştir.1-Üreme ve çocukların küçük yaşta sosyalleşmesi 2-Eşler arasında,psikolojik dengenin sağlanması”(Kızılçelik-Erjem : 10).

Akyüz e(1991:237) göre; Ailenin yapısına bağlı olarak ortaya çıkan fonksiyonlar şunlardır:

- a-Üreme, yani toplumun biyolojik bakımdan varlığını temin eden enerji
- b-Toplum un kültürünün işlenmesi ve muhafazası
- c-Sevgi, saygı ve yardımlaşma
- d-Ekonomik fonksiyon
- e-Sosyalleştirme ve eğitim fonksiyonu.

Görülüyor ki aile birçok amaç için kurulan çok görevli bir kuruluştur. Ailenin kuruluş amaçları içinde,ekonomik, sosyal ahlaki ve hukuki gibi nedenler vardır. Akyüz'e (237) göre; ailenin en önemli fonksiyonu çocuk doğurma ve onun yetiştirilmesidir. Belki bu durum bazı anne ve babalar için büyük fedakarlık olarak değerlendirilebilir. Ama toplumun yenilenmesi ve sürekliliğinin sağlanması buna bağlıdır.

Aileyi yalnızca kapalı bir kutu, kapalı bir mekan olarak görürsek, o zaman da işlevleri kısıtlanacaktır. Aile belli bir işleve sahip olduğu için yapılanmamıştır, aksine belli bir yapıya sahip olduğu için işlevlerini geliştirmiş ve uygulamaktadır. Aileyi yalnızca bir otel gibi gidip gelinen, uyunan bir yer ve lokanta gibi yemek yenen bir dükkan olarak görmek, aileyi yıpratır. Ailenin işlevlerinin kaybolmasına ve aile yapısının, düzeninin bozulmasına, bu da çeşitli derecelerdeki huzursuzluklara neden olmaktadır. Ailenin dışa vuran çeşitli faaliyetlerinin aksamasına sebep olur.

Gelişen toplumlarda ailenin işlevlerini şöyle sıralayabiliriz :

Biyolojik işlevi Sevgi işlevi, Ekonomik işlevleri, Eğitim işlevi, Boş zamanları değerlendirme işlevi, Toplumsal hareketlilik işlevi, Toplumsallaştırma işlevi

Biyolojik İşlevi : Kısaca, insanda cinsel davranışların düzenlenip neslin sürdürülmesinin sağlanmasıdır, diyebiliriz. “ Aile, bireylerin çok küçük yaştan başlayarak cinsel konulara ve toplumda bunları düzenleyen ölçülere duyarlı olacak biçimde yetiştirildikleri yerdir”(Ozankaya : 357-358)

Sevgi İşlevi : Ailenin diğer işlevlerindeki değişmelere nazaran bu sevgi işlevi çok az değişmekte yada hiç değişmemektedir. “ Aile çevresinin değeri, sevgi ve güvenliğin doğal kaynağı olduğundan ileri gelmektedir. Sevgi duymak, şefkat görmek, çocuğun ihtiyaçları arasındadır”(Tezcan,1991:145). Sevgi ile çocuk sağlıklı bir kişilik geliştirir, sağlıklı birey haline gelir. Sevgi gören çocuklar, sıcak ve uyumlu bir arkadaşlık geliştirirken, karşısındakine sevgisini vermesini de esirgemez. “ Anne baba ve çocuklar arasındaki duygusal ilişkiler aile üyelerinin psikolojik doyuma ulaşmalarını sağlar. Geleneksel ailede psikolojik ilişkiler yoğun değil, yaygındır”(Doğan : 128)

Sevgisizlik, ilgisizlik, çocuğu ilerideki yaşamında da etkileyebilmekte, mutsuz ve kendisiyle bile barışık olmayan sorunlu tipleri yaratmaktadır. “ İçten ve sevgiye dayalı ilişkiler, çocuğun hem gelişimi için en elverişli ortamı sağlar, hem de çocuğun anne babasından alışkanlıklar edinmesini kolaylaştırır”(Ozankaya : 358).

Ekonomik İşlevleri :

“Bir köy evini yada eski bir zanaatkar evini göz önüne getirirsek, ailenin bir işletme görünümü yansıttığını açıkça görebiliriz. Aile içinde yaşa ve cinsiyete göre bir iş bölümü mevcuttur. Evin reisi aynı zamanda hem baba hem de patron, çocuklar ise hem oğul hem de çıraktır” (Doğan : 128). Ailenin; üretim yapılan bir imalathane, tüketimin yapıldığı bir market olduğunu söyleyebiliriz. Erkeğin ve kadınında ailedeki yapacağı işler çoğu zaman farklı olabilmektedir. “Fizyolojik farklılıkları nedeniyle bir kadınla bir erkek ekonomik işbirliği (işbölümü) için verimli bir takım oluştururlar”(Ozankaya :358) Erkek doğal olarak daha güçlüdür, yapacağı işler daha farklı olacaktır. Evden uzakta güç işlerde çalışabilmektedir. Kadın ise, gebelik, çocuk bakımı, gibi işlerle uğraşırken, zaman zamanda ev ekonomisi çalışmalarını da yürütür.

Fakat, sanayi toplumlarında, gelişmiş durumdaki toplum yaşantılarında, ailenin bireyleri arasındaki bu iş bölümü ve işlevleri giderek değişime uğramış ve bir tüketim birimi niteliğini kazanmıştır.

Eğitim İşlevi :

Ailenin sahip olduğu birçok işlevinin yanında en önemlilerinden birisi belki de en önemlisi eğitici bir özelliğe sahip olmasıdır. İnsanın ailedeki ilk eğitimi doğar doğmaz iradesiz bir şekilde kendiliğinden başlar. C. Weiss’a göre ; dengesi bozulmamış bir aile hayatı, çocuğun yetişmesi için ideal bir eğitim cemaatidir (Ak yüz : 240). Gerçekten de dengesi bozulmamış olan, ahenkli, uyumlu ve düzenli bir aile ortamı çocukların bakımı ve yetiştirilmesi için eşi benzeri bulunmaz bir yuvadır. “Çocuk ailenin sağladığı ortam aracılığıyla kendi özel ve sosyal rolleriyle ilgili

hayatın ne anlama geldiğini idrak ederek bütünlük kazanmaktadır”, bu nedenle de “organik tabiat çevresindeki maddi oluştan ayrılarak sosyal varlık olmanın özelliklerini kazanmaya başlar” (240).

Ailedeki eğitime etki eden faktörlerin başında, ailenin ekonomik durumu,sahip olduğu imkanlar ve bilgi düzeyi gelmektedir. Her ne durumda olursa olsun bugünkü aile kurumunda “ ilkel bir biçimde de olsa, endüstrileşme ve ihtisaslaşma sonucu olarak aile, varlığını devam ettirebilmek için yeni tekniklerden yararlanmak durumundadır”(178). Her evde genellikle bulunan, radyo, televizyon, çamaşır makinesi gibi teknik araçların kullanılması, sınırlıda olsa bir teknik bilgi gerektirmektedir.

Fakat “felsefi ve bilimsel bilgi gibi diğer bilgi türleri, toplumsal çerçevede olarak aile kurumlarında gelişme olanağından mahrumdurlar”(279)

Çocuğun en hızlı geliştiği dönemlerden biri olan “0-3 yaş devresi, hem çocuğun bakımı ve hem de eğitimi için en değerli bir devredir”(241). Anne babaların ve ailelerin bu durumu çok iyi bir şekilde değerlendirmeli ve önemsemelidir. Tabi ki devletinde bu konuya hassasiyetle eğilmesi gerekir. Özellikle ülkemizde çalışan, üretim yapan anne babaların bu devreyi iyi değerlendirmeleri biraz zor gözükmektedir. Birde kamu kurum ve kuruluşlarında çalışıyorlarsa daha güçleşir. Ülkemizdeki doğum izninin 40 gün olduğunu düşünürsek, çalışan annenin normal şartlarda 40 gün sonra çocuğunu bir bakıcıya,kreşe veya genellikle de anneanneye babaanneye bırakması gerekmektedir. Buda ileride çeşitli sorunlara neden olabilmektedir. Okuldan önceki eğitim kurumunun aile olduğunu unutmamak

gerekir. Aile aynı zamanda çocuğu okula da hazırlar. Genellikle aile eğitici, okul ise öğretici görünümündedir.

Ailenin Boş Zamanları Değerlendirme İşlevi :

İlginç ama önemli konulardan bir tanesi de, boş zamanların değerli ve yararlı bir şekilde, verimli bir şekilde kullanılması işinin evde başlamasıdır.”Ülkemizde çocuğun hangi işlevi seçeceği genellikle aileyi oluşturan kişilerin ortak dileklerine bağlı olmakla birlikte kısmen de anne ve babanın yetkili olarak karışması biçiminde olmaktadır.”Doğan (1995 : 128) bu işleve, ailedeki dinlenme ve eğlence işlevi, aynı zamanda da üçüncü zaman değerlendirmesi demektedir. “Aile boş zaman değerlendirme etkinliklerini sistematik olarak öğretmez. Rastlantısal ve dağınık olarak bireyelerine öğretmeye çalışır”(Tez can : 147). Günümüzde anne ve babaların genellikle çalıştığını düşünürsek, ailenin boş zamanları değerlendirme işlevini, ana okulları, kreşler ve bakım evleri üstlenmektedir.

Toplumsallaştırma İşlevi :

Aile eğitimin başladığı ilk yer olması yanında aynı zamanda ilk toplumsallaşmanın başladığı önemli bir kurumdur. “Toplumsallaştırma çocuğu dolaysız etkileyen bir süreçtir. Özellikle kültür aktarma yönünden toplumsallaşmanın önemi büyüktür. Çocuğun kişiliğinin gelişmesi ailede başlar ve toplumsal normlar orada öğrenilir”(136).

Toplumsal Hareketlilik İşlevi :

Aile yapısının toplumsal başarıyı dolayısıyla da toplumsal hareketliliği olumlu yada olumsuz boyutlarda etkilediği ileri sürülmektedir. Özellikle servet ve

gelir düzeyinin aile kaynaklı olabileceği düşüncesi bu iddiayı güçlendirmektedir. Aynı şekilde ailenin geniş yada dar olması da bir etmen olarak işlemektedir. Buna göre geniş aile geleneksel konumunu muhafaza için toplumsal hareketliliği engelleyebilmekte; oysa çekirdek aile içinde bireyselleşme ön plana çıktığından bireylerin hareketliliği için aileden gelen bir engel bulunmadığı gibi teşvik de edilmektedir. Bunun yanı sıra ailenin kültürel yapısı da hareketliliği özendirir, çocuklara atılım ve girişim ruhu sağlayan bir motivasyon oluşturabilir. Bu açıdan ufku geniş bir ailenin mutlak bir hareketlilik etmeni olduğu doğrudur (Doğan:170).

“Aile kurumu, bütün bu görevlerini yerine getirebilmek için, büyük bir farklılaşmaya yönelmek zorundadır. Ayrıca, kitle,birlik gibi gruplaşmalara karşı kendini daha iyi savunabilmek için sürekli bir biçimde örgütlenmek zorundadır.(...) Ailenin şekli, görevi ve örgütlenme biçimi içinde bulunduğu topyekün topluma göre değiştiği gibi ait olduğu sosyal sınıfa göre de değişebilir”(Armağan,1982:177-178)

II. 4. 4. AİLENİN GELİR DÜZEYİ

Birçok araştırmaya göre spor ve diğer başka etkinliklere yönelmede ekonomik koşulların etkili olduğu bilinmektedir. “Büyük kent ailelerinin çalışma düzeni, önce gelirin nakit olarak elde edilmesi sonra işçi, memur, girişimci gibi uğraşların egemen olması ile belirlenir. Genellikle tüketim toplumu olduklarından birçok alanda giderleri vardır ve tüm alanlarda gider hesapları diğer sosyo-ekonomik etkinlikleri etkiler”(Erkal :59). Ailelerin kırsal kesimden veya kasabalardan büyük kentlere göç ettikten sonra ve bu ailelerin kentte kalış süreleri arttıkça çocukları için yüksek öğrenim ve istedikleri meslekleri elde etmek, ekonomik durumları ölçüsünde değişim göstermekte, öğrenim ve eğitim isteği artmaktadır.

II. 5. EĞİTİMİN ANLAM VE TANIMI

Modern Avrupalının kurucusu Jean Monnet “herşeyi yeniden yapma imkanım olsaydı, işe eğitimle başlardım” (Doğan:151) derken eğitimin insan üzerindeki önemini ve gücünü açıkça ifade etmektedir.

Eğitim, başta çocuklara ve gençlere hitap etmektedir. Ancak öylesine çok boyutludur ki bu uğraş okul öncesinden başlamakta, okul süresince devam etmekte, okul sonrası ve sürekli eğitim halinde bütün yurttaşlara açılmaktadır.

Eğitimin kimi Avrupa dillerindeki karşılığı olan “Education” latineden gelmekte ve kökeninde iki kelime bulunmaktadır. “Gaston Mialeret iki kelimeyi Educare; beslemek, Educere; birşeyden çıkarmak, bir şeye doğru yönelmek, tek kelimeyle yetiştirmek olarak açıklamaktadır” (Tanilli:11).

Altunya (1995) ‘a göre, “eğitim kavramı, eğmek, bükmek masterlarından geliyor. Oysa çağdaş eğitimden beklenen eğip, bükmek değil, insanın özgür gelişmesine katkıda bulunmaktır”. Fakat “eğitim sözcüğü bir başka sözcükle birleşmeden de fazla bir anlam taşıyor. Onun için başka sözcüklerle tamlanarak anlam ve işlev kazanıyor: okul öncesi eğitim, temel eğitim, çıraklık eğitimi, askerlik eğitimi, sanat, spor eğitimi.....”(Altunya:29).

Hangi eğitim türünü alırsak alalım, eğitimin durumunu irdelediğimiz zaman ortaya çıkan durum, eğitim kavramının insan davranışlarını ve düşüncelerini belirli bir yönde geliştirme sürecini anlatır. Önemli olan bu yönün “insanın doğasına, gereksinmesine, toplumsal gereksinmelere, çağa uygun”luğa doğru gidip gitmemesidir (Altunya:29).

Toplum yaşamı her kesimi birbirine yakından bağlayan bir bütündür. Bu bütün içinde ekonomik yapı büyük önem taşır. “Eğitimi, ekonomik yapı, nüfus sorunları, köy ve kent koşulları, sınıf durumları, hukuk, siyasal.....ile ilişkileri içinde ele almazsak, eğitim konusunu yeterince kavrayamayız” (Ozankaya:407). “Eğitim insanın kalıtımla getirdiği temel gereksinmelerini ve gizil güçlerini yönlendirebilmekte; bunları kendi sınırları içinde en üst düzeye ulaştırabilmekte ve geliştirebilmektedir”(Başaran:24). “İnsanlık tarihinde eğitim kadar eski ikinci bir faaliyet biçimi gösterilemez. O insanla ilgili temel bir dokudur”(Akyüz:13). Erich Fromm; ‘Marx’ın insan anlayışı’ (çev.Ökten :53) adlı eserinde, Marx’ın ‘insanlar tarih denilen sürecin hem oyuncularını, aynı zamanda hem de yazarlarıdır’ dediğini belirtmiştir. İyi eğitilen insan mutlaka kendi tarihini de çok iyi yazacak ve bunu mutlu ve huzurlu bir şekilde yaşamda uygulayacaktır. İnsanlar iyi eğitildikleri sürece kendi tarihlerini iyi yazacaklardır. İyiyi tanımanın yanında kötülüklerden uzaklaşmanın yolu da eğitimden geçmektedir. Eğitim evrensel bir olgudur, yatırım yapılması gereken en öncelikli ve önemli bir öğedir. Eğitimin gücü ve önemi çağımızda hem bireyin, hem ulusun hem de insanlığın mutluluğu açısından büyük önem taşımaktadır.

Eğitimin önemi tartışmasız olmasına rağmen gücünde mutlaka sınırsız değildir. Eğitimin gücü, kişinin geliştirilmesi ve özgürleştirilmesinde tek etken olmayabilmektedir. “Eğitimin gücü kişinin genetik özellikleri, yaşantıları, sağlık ve beslenme koşulları gibi etkenlere de bağlıdır”(Altunya.36). Sprenger Eduard(1951); Eğitimin elinde sihirli reçeteler mevcut değildir. Eğitimcinin ve eğitimin görevi yaratılmışı yeniden yaratmak değil insanın yaşantısı boyunca şekillenmesine yardım

etmektedir.(aktaran,Akyüz:93). Bu yüzden de “toplumsal bir kurum olarak eğitim günümüz toplumlarında geçmişte olduğundan çok daha yoğun olarak tartışılmakta ve bir sistem içinde nasıl olması gerektiği üzerinde durulmaktadır”(Tatlıdil:1).

Uygar toplumlar, kuralların en iyi şekilde uygulandığı ve toplumda her kişinin yasalar ve yönetmelikler önünde eşit olduğunu, hiç kimseye yada topluluğa ayrıcalıklar tanınmayan, çalışana üretime yeterli saygının gösterildiği ülkelerdir. Bir toplumdaki sağlıklı bireyler yalnız doğuştan varolan özelliklerin değil, aynı zamanda beslenme büyüme ruhsal ve toplumsal olgunlaşmanın ürünüdürler. Kuşkusuz burada beslenmeden de önemli olan, ruhsal toplumsal olgunlaşmadır. Bu da çağdaş, bilimsel bir eğitimden geçer. Eğitim her şeyden önce kurumu, özellikle sosyal bir kurumu kendine göre bir sistemi dile getirmektedir. Eğitim kurumları bir amacı gerçekleştirmek için vardır. Gençlerin yaşama hazırlanması, gençlerdeki yeterli hayal gücü, yaratıcılığın ve girişim ruhunun geliştirilmesi, eğitim sisteminin iyi organizesi ve iyi bir şekilde uygulanmasıyla olacaktır.

II. 5. 1. EĞİTİM TANIMLARI

Tezcan (1992) eğitimin tanımında; eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve olumlu değerlerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır” derken diğer tanımında ise “eğitim kişiliğin gelişmesine yardım eden ve onu temel alan, onu yetişkin yaşamına hazırlayan, gerekli bilgi, beceri ve davranışlar elde etmesine yarayan bir süreçtir” (Tezcan:3). Mill’e göre eğitim, doğamızın gelişim hedefine ulaşmamız amacıyla gerek kendimizin yaptığı, gerek başkalarının bizim için yaptıklarını kapsar. Geniş anlamda eğitim, amacı başka başka olan şeylerin, insanın karakteri ve melekeleri üzerinde icra ettiği dolaylı izleri de

içerir; yasalar, hükümetler, sanat yapıtları, hatta insanın iradesi dışında olan iklim ve toprağın kanunu gibi fikir hadiseleri bu izleri eden etmenlerdir (Bilhan:11).

Eğitim ailede başlar, okullar ve iş yerleri eğitimi devam ettiren kurumlardır “bu kuruluşları daha küçük parçalara ayırıp incelediğimiz zaman anneler, babalar, öğretmenler, ustalar, kalfalar, çıraklar v.b. gibi eğiticiler ortaya çıkar. Eğitim eğiticilerin bireyi ortama alıştırmalarıdır” (Bilhan:12). Bilhan’ın diğer ve daha geniş anlamlı eğitim tanımlaması da şöyledir “ çocuğu veya ergeni bedensel, ruhsal, zihinsel, toplumsal, ahlaksal yönleriyle oluşturmak ve geliştirmek için onun varlığındaki değer kaynaklarını ortaya çıkarmaya yönelik yöntem ve tekniklerin eyleme dönüştürülmesine eğitim diyoruz” demektedir (Bilhan:14).

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)’nün 1974’de geliştirdiği eğitim tanımı şu şekilde ifade edilmektedir; “eğitim sözcüğü, birey ve toplumların, ulusal ve uluslararası topluluklar içinde kendi yetenek, tutum, istidat ve bilgilerini bilinçli olarak geliştirmeyi öğrendikleri bütün toplumsal hayat sürecini kapsar. Bu süreç, hiçbir özgül (spesifik) etkinlikle sınırlı değildir” (Oğuzkan:84). Bir başka yaygın tanım demetini de aşağıdaki gibi çeşitlendirebiliriz:

Eğitim: Yeni kuşakların toplum yaşayışında yerlerini almak için hazırlanırken, gerekli bilgi, beceri ve anlayışlar elde etmelerini ve kişiliklerini geliştirmelerine yardım etme etkinliği. Önceden saptanmış amaçlara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesi,

Belli bir konuda bir bilgi ya da bilim dalında yetişme ve gelişme,
Her kuşağa, geçmişin bilgi ve deneyimlerini düzenli bir biçimde aktarma ya da kazandırma işi,

Eğitim ruh bilimi, eğitim felsefesi, eğitim tarihi, oğretim programları, özel ve genel oğretim yöntemleri, oğretim teknikleri, yönetim, denetim vb. eğitim ve oğretim alanlarını kapsamak üzere oğretmen, yönetici ve eğitim uzmanı yetiştirmek amacıyla ilgililer için düzenlenen bütün kurslara ve kurslarla ilgili bilimsel çalışmalara verilen ad (Oğuzkan:48).

Yaşamak için üretim, üretim için bilgi ve bilgi için de eğitim gereklidir. Eğitim insan hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. En genel anlamda eğitim, yürürlükteki değerlerin, bilgilerin ve hünelerinin yetişen kuşaklara iletilmesi, kazandırılmasıdır denilebilir. Ancak çağımızda eğitim denince, artan ölçüde okullarda yapılan eğitim anlaşılmakta ve anlatılmaktadır. Çağdaş toplumlarda eğitim ve oğretim daha iyi yapılabilmesi için bu konuda uzmanlaşmış kurumlar ve okullar oluşturulmuş, geliştirilmiştir.

Eğitim ve oğretim de söz konusu olan, oğretme uğraşında yetişip uzmanlaşmış, oğretmen veya oğretim elemanı denilen kişilerce çağdaş araç ve gereçler kullanılarak, kitaplıklar ve laboratuvarlar, televizyon alıcıları, ses kayıt gereçleri, film gösterme ve video makineleriyle, spor alanlarıyla parklar la donatılmış okullarda planlı ve programlı bir şekilde yürütölen çalışmalardır.

Bütün bu açıklama ve tanımlamalar kısaca göstermektedir ki, eğitim; bilgili, nitelikli, üreten yaratan, iyi insan yetiştiren bir olgudur. Fakat bu nitelikli ve iyi insan her toplumun kendi değer yargısına göre değil tüm insanlığın ortak değer yargısını kapsayan bir nitelikte olması gerekir. İnsanlık tarihi kadar eski olan bu etkinlik biçimi olduğu söylenen eğitim bugüne kadar bizlere neler getirdi yerine,

bizlere neler getirecek, bizleri nerelere götürecektir düşüncesi her zamankinden daha da önemlidir.

Dünyamızdaki savaşların, açlığın hala devam ettiği, insanların neden olduğu ozon tabakasındaki deliğin gün geçtikçe büyüdüğünü düşünürsek, demek ki hala insanoğlunda, Mars'a ulaşmasına rağmen, bir eğitim eksikliğinin olduğu görülür. Demek ki eğitim, maalesef hala dünyamızı nasıl iyi bir şekilde kullanabiliriz diye, insanoğluna yeterli bilgiyi, eğitimi verememiş gözükmektedir. Eğer yaşadığımız dünyayı kaybedersek eğitim olgusunun ve onu meydana getiren her şeyin hiç bir anlamı kalmayacaktır, çünkü o zaman eğitim yapılacak bir yerimiz de olmayacaktır.

II. 5. 2. EĞİTİM VE DEMOKRASİ

Gerçekten demokratik bir düzenin oluşturulması, eğitime geniş ölçüde bağlıdır. Başka bir deyişle, halkın bilinçlenerek, kendi çıkarlarına göre yön verebilmesi düzenini gerçekleştirmenin yolu ve yordamı da hiç kuşku yok ki eğitimden geçer. İçinde yaşadığımız toplumun ne olduğunu bilmeyen, yoksulluğun, haksızlığın, hastalığın nedenlerini bilemeyen insanlar, bunları önlemenin yollarını da bilemezler, rüzgarda uçuşan yaprak gibidirler, kendi kendilerini yönetemezler. Kendi çıkarlarını savunup gerçekleştirecek kişileri, liderleri ve toplum için çalışan kurumları ortaya çıkarıp onları iş başına getiremezler. Böylece darbe üstüne darbe yerken, yoksulluğu alın yazısı sayıp boyunlarını büker; hastalığı başedilemeyecek bir şey sayar, vurgunculuğu, sahtekarlığı, normal yaşam kuralıymış gibi görür ve otururlar.

Fakat böyle olumsuzlukların nedenini araştıran ve kavramaya çalışan, bunun sonucunda da neleri nasıl yapmasını öğrenen insanlar, elbette ki özgürlüğün demokrasinin, toplumun ve kendi sağlığının en iyi koruyucuları olurlar. Aksi halde ise bu insanların “ üretimin, gelir dağılımın ne demek olduğunu, ana yasanın ne işe yaradığını [...] kamu yararının ne olduğunu, yeni kuşaklarda nasıl anlaşılması gerektiğini bilmeyenlerin, demokrasiye ve özgürlüğe sahip çıkmaları olanaklı değildir”(Ozankaya : 405-406).İşte bunların topluma öğretilmesi, okulların ve eğitim kurumlarının görevidir.

II. 5. 3. EĞİTİM VE SOSYAL HAREKETLİLİK (Mobilité)

Sosyal hareketliliği Kurtkan (1976 : 87) şu şekilde tanımlamaktadır ; “sosyal hareketlilik(mobilité), sosyal değişme süreci içinde bulunan cemiyet hayatında fertlerin, coğrafi, mesleki ve mensup oldukları sosyal sınıfları değiştirmek şeklinde gösterdikleri hareketliliğidir,” diye belirtmektedir.

“Günümüzde, fertlere sosyal hareketlilik sağlayarak cemiyet içinde bir tabakadan diğer bir tabakaya yükselmelerini, eğitim gerçekleştirmektedir”(Erkal :61)Toplumdaki fertlerin, eğitime karşı artan ferdi istek ve taleplerin, daha iyi şartlarla iş bulabilmek imkanını yaratmaktır. Gelişmiş ülkelerde sosyal hareketlilik, ekonomik büyümeyle aynı oranda olmakta ve birbirleriyle paralel bir yol takip etmektedirler. Ekonomideki bu büyüme, teknolojideki gelişmeler sosyal yaşantımızın her alanına girmeye başladıkça,eğitime olan gereksinme her geçen gün daha da artmakta ve eğitim yoluyla da sosyal hareketlilik gerçekleşmektedir. “Emeğin bölgeler arasındaki iç göçü ve gelişmiş bölgelere doğru akınını, emeğin bulunduğu ve daha önce yaşadığı yeri değiştirmesi bakımından, ‘coğrafi yönden sosyal

hareketlilik ‘ olduğu gibi, şehir fonksiyonu taşıyan ve tarımla daha az ilgili veya hiç ilgisiz sahalarda çalışmaya başlaması yönünden de mesleki hareketlilik tir.(...)Eğitim sonucunda, ferdin yaşam tarzı yükseliyor ve geliri artıyorsa buna ‘ dikey mobilite(hareketlilik)’, (...) fakat yaşam tarzında ve gelirinde değişiklik yaratmıyor aynı sosyal tabakada bir it bulmuşsa, buna da, yatay mobilite “(Erkal : 61) denmektedir. Doğal olarak ta, kırsal bölgelerden şehir bölgelerine doğru akan el emeğinin yerini, şehirlerdeki el emeğine dayanmayan mesleklerin artmasına neden olmaktadır. El emeğine dayanan meslekler, eğitim yoluyla, el emeğine dayanmayan mesleklere doğru geçişi sağlamakta bu da bir çok yönden sosyal hareketliliğe neden olmaktadır.

Eğitimi, sosyal hareketlilik aracı olarak görürken, eğitimin fonksiyonel ve sembolik değerlerini de göz önüne almamız gerekecektir. “Doğrudan doğruya, eğitimden bir gayeye varmak için istifade edilirse, eğitimin fonksiyonel değerinden bahsetmiş oluruz” (Erkal:62). Örneğin eğitim fakültesinde öğretmenlik eğitimi gören kimse, öğrenimlerinin sonunda öğretmenlik mesleğini sürdürürse, bu eğitimin fonksiyonel değerini gösterir. “Eğer eğitimden sosyal mobilite aracı olarak faydalanılır, fakat kazanılan statü sembolik olarak taşınırsa, eğitimin sembolik değerinden bahsetmiş oluruz” (Erkal: 62). Örneğin tıp fakültesini bitiren birinin öğrenim sahası olan doktorluk mesleğini sürdürmüyorsa eğitimin sembolik değeri ortaya çıkmaktadır.

Fakat daha fazla öğrenim görmenin sonuçta ferde toplumda statü sağlayamaması gibi durumları da olabilmektedir. Özellikle, bizim gibi gelişmekte olan veya az gelişmiş durumundaki ülkelerde, eğitim her zaman sosyal hareketlilik

için yeterli olmamaktadır. Ancak bizim gibi ülkelerde “eğer, yüksek seviyede eğitim görmüş bir kimse, vasıflı ve yeterli bir sosyal çevreye de sahipse, sosyal statüsünde düşüş kaydetmeksizin yükselme şansı artmaktadır” (Erkal: 63). Ancak ailesi ve yakın çevresinden elde ettiği imkanlarla statüsünü elde edebilmekte ve belirli bir yere gelebilmektedir.

Sonuçta eğitim, bu eğitimden faydalananlara ekonomik ve sosyal statü yönünden yukarı doğru hareketlilik kazandırmasa da, düşünce yönünden de olsa mutlaka yukarı doğru bir hareketlilik kazandıracaktır. Aynı zamanda meslek sahibi olmalarına da zemin hazırlayabilmektedir. Eğitim sayesinde bireylerin meslek sahibi olması, fonksiyonel bir ihtisaslaşmaya ve iş bölümüne ayrılmaları gerçekleşmektedir. Önceleri sosyal tabakalaşmaya göre belirlenen meslekler, sanayi devrimi sonrası, teknolojinin ilerlemesi ve tüketici büyük kitlelerin ortaya çıkışı sonucu, artık özellikle gelişmiş toplumlarda ferdin aldığı eğitim düzeyine göre oluşmaya ve belirmeye başlamıştır. Bunun sonucunda da tabakalaşmaya göre belirlenen meslek edinme oranı zayıflamıştır. Zayıf olan tabakalar arası geçişler de dinamik bir nitelik kazanmış ve eğitimde fırsat eşitliğine doğru da bir yönelme olmuştur.

II. 6. MESLEK

Birey açısından çeşitli yönlerden büyük önem taşıyan meslek olgusu, toplum açısından da aynı derecede önem taşımakta ve çeşitli değer yargılarına neden olabilmektedir. Yaşadığımız topluma baktığımızda, insanların çoğunun yaşamlarının belli bir döneminde veya yaşamları boyunca herhangi bir meslekle ilgilendiklerini görmekteyiz. Örneğin, öğretmenlik, doktorluk, lokantacılık, tüccarlık, yazarlık,

marangozluk, vb. hepsi birer meslektir. Bunları da kendi aralarında, ücretli, işveren, kendi adına iş yada işyeri sahibi gibi gruplara ayırmak mümkündür.

Toplumda kişinin başlıca rollerinden birini oluşturan meslek, aynı zamanda kişinin yaşam tarzı, ekonomik durumu ve birçok özellikleriyle yakından ilgilidir. Bugün türkçede kullanılan, aslı arapça olan ‘sınıf’ terimi ile meslek arasında sıkı bir kavramsal bağlılık bulunmaktadır”(Kemerlioğlu:62).

“Bir ekonomik rol üzerinde yoğunlaşan ve genellikle geçim sağlamakla ilgili faaliyetler bütününe meslek denir”(Kızılcelik,Erjem : 376). Diğer bir tanımda, Eke (1987 : 377) tarafından şu şekilde yapılmıştır; meslek: “fertlerin geçimini sağlayan, genel sosyal statülerini belirleyen ve kendine özgü kanuni ve ahlaki kuralları olan, görelî, sürekli bir faaliyet tarzı” dır. “Günümüz sosyologları ve konuyla ilgilenen öteki dallardan bilim adamları da, toplumsal sınıfların” ve statülerin “belirlenmesinde çoğunlukla meslekleri birer gösterge veya kıstas olarak kullanmaktadırlar. Mesleğin, önemli bir etkileşim ve iletişim araçlarından biri olduğunu söyleyebiliriz. Meslek, toplum ve birey arasındaki etkileşimi oluştururken, aynı zamanda da, “toplumdaki iş bölümünü” oluşturur,”işbölümünün yüksek olduğu toplumlarda daha çok ve çeşitli meslekler vardır”(Kızılcelik,Erjem :376). Bu, işbölümünün içindeki mesleklerde yer alan bireyler, bulunduğu ortamdan memnun olduğu sürece toplum huzuru devam edecek, üretim artacak ve insanlar yarına güvenle bakacaklardır. Bireysel huzur, toplumsal huzuru ortaya çıkarmaktadır. Fert ile ilgili herşey toplumu etkilediği gibi, toplumla ilgili herşeyde ferdi etkilemektedir.

Meslek, ayrıca “birincil ve ikincil meslek olarak ikiye ayrılır. Birincil meslek, hammaddelerin çıkarılması ve üretilmesi ile ilgilidir. Örneğin; balıkçılık,

avcılık, madencilik. gibi. İkincil meslek, insanın yaptığı ürünleri veya hammaddelerin işlenmesini içerir. İmalat ve el sanatlarıyla ilgili tüm meslekler ikincildir” (Kızılcılık, Erjem : 376).

II. 6. . 1. Mesleğin Fert Açısından Önemi

Ferdin içinde bulunduğu, mutlu yada mutsuzluk durumu, büyük oranda ferdin mesleğine bağlı olabilmektedir. Mesleğin öncelikle ferdin kendisinin ve ailesinin gelir seviyesini, önemli derecede sosyal statüsünü etkilediğini görmekteyiz. “Meslek ferdin, günün büyük bir kısmını, kimlerle ve nasıl geçireceğini belirler. Böylece arkadaş seçimini sınırlandırır. Kişinin evlilik şanslarını etkiler”(Eke : 378). “Mesleğin kişinin bedensel yapısı, duygusu ve düşünceleri değerleri ve davranış biçimleri üzerinde de etkili olması eğitimi olduğu kadar gelir düzeyini de yansıması gibi nedenlerle kişilerin ve onlara bağlı olanların toplumsal tabakalarının belirlenmesinde, meslek çoğunlukla en önemli ve yeterli kıstas olarak kullanılmaktadır”(Kemerlioğlu :62). Bir öğretmenin arkadaş çevresi genellikle öğretmenlerden ve ücretli kesimden oluşurken, eşlerin mesleği de genellikle öğretmen yada ücretli olmaktadır. Bu durumu çevremizde açıkça görmekteyiz. Anne ve babanın mesleği, aynı zamanda, çocuğun nerede hangi okula gideceğini, daha da önemlisi hangi mesleği seçeceğini etkileyebilmektedir. Meslek ferdin ve ailesinin nerede yaşayacağını, hangi evde oturacağını, boş zamanlarını nerede ve nasıl değerlendireceğini de etkileyebilmektedir. Kişinin fikirlerini, değer ve davranışlarını, zamanla değiştirebilmekte, maden işçiliğinde olduğu gibi kişinin yaşam süresini etkilemektedir.

“İlk safhada her meslek, kendi üyelerini seçer.Bu durum ekseriya kaliteli eleman gerektiren meslekler için doğrudur”(379). Zayıf olanlar, ağır sıklet güreşçisi olamayacağı gibi, güzel sesli olmayanlar da olamayacaklardır. “İkinci safhada devamlı mesleki faaliyet(yeni bir kişinin sürekli aynı mesleki faaliyette bulunması) üyelerinin vücut yapılarına zihnine, ve davranışlarına şekil verir. Mesleki faaliyetin, bu değişme etkisi ‘görev organı yaratır’ ilkesinde yatmaktadır”(379).

Bir mesleki faaliyet, uzun yıllar yapıldığında, kişinin özelliklerinde, davranışlarında, dünyaya bakış açısında değişiklikler oluşmaya başlayacaktır. Uzun zamandan beri bilim adamlığı yapmış bir kişinin, dünyaya bakış açısı ile uzun zamandan beri imamlık yapmış birinin, dünyaya bakışı arasında farklılıklar oluşacaktır. Ahlaki, sosyal ve psikolojik durumları ile değer yargıları ve olaylar karşısındaki tutum, davranışları farklı olacaktır. Bunların dışındaki mesleklerle uğraşanlarında, örneğin; işçi, memur, manav, çiftçi, fabrikatör...gibi kişilerin tutumları, yaşantıları, kişisel özellikleri, bilim adamı ve imamdan elbette farklı farklı olacaktır. Bir mesleğin kişiye belirli özellikler kazandırabilmesi için, kişinin uğraştığı meslekte geçici olarak çalışması değil hiç olmazsa bazı ayırt edici özellikleri kazanabileceği belirli bir sürenin, o meslekte geçmesi gerekmektedir.

Sorokin’e (1956 : 211-212) göre; el ve kafa işçisinin vücut organları, adale ve bakışları, karşılaşılabilecekleri özel mesleki kazalar, intihar oranı, zihni bozukluklar, ve hayat süresi kadar duyum, algılama, hayal, dikkat, hassasiyete kadar bütün farklılıklar, onların toplam zihni, ahlaki özelliklerini ve sosyal hayatlarını etkileyecektir. Diğer önemli bir konuda, kişinin mesleği nedeniyle belirli bir sınıfa girebilmesi için, kişinin amaçlanan mesleğe erişebilmesi ve mesleğinde yükselmesi

de “ilk olarak Max Weber (Londra 1966) in sosyoloji kavramları arasına kattığı ‘hayat şansı’” terimidir. “Tipik hayat şansları arsında başlıcaları, yiyecek ve içeceklerin sağlanması, nesnel yaşama koşulları, kişisel yaşam deneyleri ve görgüleri”(Kemerlioğlu :97) gelir.

II. 6. 2. ÖĞRETMENLİK MESLEĞİ

Öğretmenlik mesleği, “ resmi okul eğitiminde sergilenen eğitim”e bağlı “görelilik olarak insanlık tarihi içinde, yakın bir dönemin” (Tatlıdil : 49).mesleği olarak ortaya çıkmıştır. “Toplumun bireylerden beklediği tutum ve davranışların kanalize edildiği eğitim çalışmalarının bir mekan içinde uzmanlarca verilmesi, okul sistemini ortaya çıkarmıştır. Bu sistemde en etkin rolü ise, tutum ve davranış değişmesinde uğraş veren öğretmene bırakmıştır”(49). Diğer bir deyişle, “öğretim, bir iş uğraşısı alanı olarak ortaya çıkınca, öğretmenlik mesleği doğmuştur”(Tezcan : 266).

“Eğitime sosyal bir hava veren de aile içindeki sosyalleşme ve eğitimden ziyade, öğretmenliğin bir meslek olarak ortaya çıkması ve gelişmesi olmuştur”(Ergün : 138).Eğitim ve öğretim etkinliklerinde en önemli unsur, öğretmendir. Öğretmen, okul ve sınıfları canlandıran, eğitim ve öğretim için uygun ve zevkli duruma getiren, özverili bir kimsedir. Büyük özveri isteyen öğretmenlik mesleği, önemi gün geçtikçe artan bir meslek olmaktadır.

“19.yüzyılın başında, tek endüstri toplumu olan İngiltere de dahil olmak üzere, tüm toplumlarda, meslek olarak öğretmenliğe yaklaşım, günümüz öğretmenlik mesleğinden farklılıklar göstermektedir. Öğretmenlik mesleğinin uğraş yeri olan okullarda ders vermek mesleğin temel işlevi idi”(Tatlıdil : 50). Çocuğun eğitimi ve

öğretimi, ezbere ve bir gölge oyunu gibi, yapılanları, söylenenleri, taklide dayanırdı. Öğretmen sadece ders anlatan, sınav yapan ve not takdir eden bir kimseydi.

“20.yüzyıl toplumlarında işe girmek, gelir ve statü getiren bir mesleğe sahip olmak, sertifikaya”(Tatlıldil : 52), bir diplomaya bağlanmıştır. Bu nedenle öğretmene ve okula duyulan gereksinim artmış, öğretmenlik mesleğinin statüsü yükselmiştir. Çağımızdaki öğretmen, “aynı zamanda, bir organizatör, bir yönetici, bir kılavuz, bir izleyici ve bir değerlendiricidir”(Oğuzkan : 41). Öğretmen, yönettiği, uyguladığı, uygulattığı eğitim ve öğretim etkinlikleri sırasında, dolaylı ve dolaysız olarak öğrencileri üzerinde unutulmaz izler bırakabilir. “Öğretmen okulda, bilim uzmanı olarak değil, aynı zamanda okullaşma çağında olan gençleri toplumsal rollerine hazırlayan rehberlerdir” (Tatlıldil : 60).

İyi eğitim görmüş, çalışkan ve özverili öğretmenler, sadece belirli bir öğrenci kitlesini yetiştirmekle kalmazlar, aynı zamanda içinde buldukları toplumun kültür alanında belirli bir yere gelmesinde, atılımlar yapmasında öncülük ederler. “Meslek olarak öğretmenlik, okul içi, özellikle sınıf içi etkinliklerin yerine getirilmesinin yanında, toplumsal işlevlerinin de olması nedeniyle, toplumdan topluma farklılık göstermiştir”(Tatlıldil : 51). Bir meslek sahibi olabilmek için, seçeceği meslekle ilgili özel bir bilgiye, yoğun ve iyi bir eğitime, öğretime ihtiyaç vardır. Öğretmen olmak isteyen birinin de, mesleği ile ilgili bilgi sahibi olabilmesi için, öğretmenlik bilgisi veren bir eğitimden ve öğretimden geçmesi gerekecektir.

“Öğretmen yetiştiren kurumlar, eğitim sistemleri içine enjekte edilerek, öğretmenlerin mesleki nitelik kazanması sağlanmıştır. Toplumların gelişim süreci içinde eğitime duyulan gereksinim arttıkça, öğretmen yetiştiren kurumların

özellikleri ile birlikte, öğrenim görülen yılların da uzamasına yol açmıştır”(Tatlıdil : 51-52).Bunun devamı olarak da, öğretmenler okullarını bitirdikten sonra diplomalarını almışlar ve ücretlendirilerek, belirli bir statüdeki yerlerini almışlardır. “Fakat sadece bilgi, iyi bir öğretmen olabilmek için yeterli bir koşul değildir. Öğretmenliğin ayrıca bir sanat yönü vardır” (Tezcan : 267).Bu bilgiyi aktarma açısından, bilgiyi sevdirmeye açısından çok önemlidir. Öğretmenlik,ileri derecede beceri ve entelektüel çaba gerektirir. Diğer önemli bir konuda, bir mesleğin toplumda, herkes tarafından sevilmesi ve kabulüde meslekleşme koşullarındandır. “Öğretmenlerin okullaşma düzeyleri öğretmenin toplum içindeki nüfusunu ve statüsünü belirlerken, toplumsal etkinlik derecelerini de artırmıştır” (Tatlıdil : 52). Öğretmenin saygınlığı, mesleğin güçlenmesinde önemli bir etmendir.

“Eğitime hangi olanak ve araçlar girerse girsin, başarı başta öğretmen olmak üzere, iyi seçilip yetiştirilmiş eğitim personeline bağlıdır”(Altunya : 91). Fakat eğitim, tamamen öğretmenin inisiyatifinde ve eğitim personeline bağlı olmasına rağmen,başarıda diğer önemli husus, aile dir. Eğitimin ilk başladığı yer olarak aile, eğitimde temel taşlardan birisidir. Özellikle başarı, okul-aile-öğretmen işbirliğiyle daha sağlam olmakta ve devamlılık göstermektedir.

II. 6. 3. Öğretmenlik Statüsü

Eğitimdeki başarıda önemli bir pay sahibi olan öğretmenlerin, mezun oldukları ve çalıştıkları okul tiplerine göre de toplumsal kökenleri değişiklik göstermektedir. “Bireylerin içinde çalıştıkları sosyal kurumlar, o kadar etkilidir ki, kişilerin hem dış hemde iç yaşamlarını değiştirebilir. Okul, hem öğretmenlerin davranışlarını hemde bazı meselelere karşı vaziyet alışlarını düzenler,çeşitli

konulardaki fikirlerine, ideolojisine ve hatta algılamalarına etki eder”(Ergün : 145). Öğretmenin sosyal rolü onun statüsünü arttırmakta, kendi kognitif özelliklerini ve duygusal yaşantısını etkilemektedir.

“Hemen her toplumda meslek olarak öğretmenlik, statü kazandıran orta sınıf mesleği olarak düşünülmektedir”(Tatlıdil : 52). Öğretmenler tüm ülkelerde genellikle orta sınıftan geldikleri içinde “bir tür orta sınıf ahlakının koruyucusu olmaktadır, orta sınıfın değer ve davranışlarını gösterirler”(Tezcan : 299). Öğretmenlik mesleği orta sınıftan gelmiş olsa bile, toplumdaki hareketliliği sağladığı, sosyalliği koruduğu için saygınlıklı ve her zaman gündemde olan bir meslektir. Bugün, öğretmenliğin bu durumları, ileri ülkelerde hala devam etse bile, geri kalmış ve gelişmekte olan çoğu ülkede öğretmenlik, yüksek saygınlığı görememekte veya göstermelik, günübirlik değerlerle bu durum geçiştirilmektedir. Çoğu geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi, Türkiye’de de öğretmenlerin, profesyonel meslek grubu içinde düşük ücret aldığı ve toplumsal statüsünün yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir. Ülkemizde öğretmenlik mesleğine verilen önem ve bulunduğu statüsü, gelir ile bağlantılı olarak eleştirilmektedir. Öğretmen maaşlarının düşük olması yüzünden, toplum içindeki konumu, her geçen gün statüsünün de düşmesine neden olmaktadır. Toplumun öğretmene yüklediği görev ile maaşının düşüklüğü, birbiriyle bağdaşmamaktadır.

“Bizde Tanzimat döneminde ilk kez açılan (1848), öğretmen okulunun müdürü Ahmet Cevdet efendi, okul için giriştiği düzenlemelerde, öğretmen adayları olan öğrencilerin, medrese öğrencileri gibi ‘üç aylarda’, ‘cerre çıkma’ uygulamasını kaldırmıştır. Bir öğretmenin saygınlığının, halktan para, giyecek, toplama ile

bağdaşmayacağını söylemiştir”(270). Eğer bugün Ahmet Cevdet efendi sağ olsaydı, geçim derdinden dolayı pazarda limon satan, işportacılık yapan öğretmenleri ve yeterli ödenek gönderilmediği için zorunlu olarak okullara bağış toplayan idareci ve öğretmenleri görseydi, acaba ne yapardı diye bir soru, insanın aklına ister istemez takılmaktadır.

Ülkemizde, Cumhuriyet döneminin başlangıç yıllarında, öğretmene verilen değerden, günümüze geldiği zaman, arada büyük farklar olduğu görülür. O zamanlar büyük bir kalkınma hamlesinin temel taşı olan öğretmen, gerek statü, gerek saygı ve gerekse ekonomik yönden iyi bir yerlerdeydi. Özellikle köy enstitülerinin kurulmasıyla daha aktif hale gelen öğretmen, ülke kalkınmasında daha da önemli roller almıştı. Daha sonraları ve günümüzde, öğretmenin rolü aynı rol olmasına rağmen maalesef saygınlık ve ekonomik yönden gerileme olmuştur. Toplumumuzda öğretmenlik mesleği, tüm kişilerce kabul edilen bir meslek olmasına rağmen maalesef basit mesleklerden birisi olma şeklinde gibi görülmüştür. Hiç olmazsa öğretmen ol bari, sözü, halkımız arasında hiç bir yeri kazanamayan kimseler için söylenen söz olmuştur.

Gerçi değişen son uygulamalarla, eğitim fakültelerine giriş puanları yükseltilmiş, önceki yıllara göre kalite artışına gidilmeye çalışılmaktadır. Bu ilerisi için bir umut gibi görünmektedir. Fakat bu fakültelerden mezun olanlar, mesleklerinde hala geçim sıkıntısı çekiyorsa ve yarın kaygısı taşıyorsa şu anonim sözde aklımıza gelmektedir; 'umut fakirin ulaşamadığı bir pastadır ve umutla beslenenler asla kilo almazlar. "Sonuçta,yetenekli gençlerin öğretmenliğe,

dolayısıyla eğitim yöneticiliğine, müfettişliğe ve eğitim uzmanlığına yöneltilmesi doyurucu bir ücret rejimine dayanmaktadır”(Altunya : 91).

II. 6. 4. Öğretmenlerin Özellikleri

Önemli bir grup olan öğretmenlerin özelliklerine, kısaca değinmek istersek, şöyle özetleyebiliriz;

“1-Öğretmenler, tüm ülkelerde, devlet memurlarının çoğunluğunu oluştururlar.

2-Kadın üyelerin oranı geniş bir yer tutar.

3-Öğretmenler daha çok alt toplumsal sınıfları oluştururlar.

4-Mesleği değiştiren yada terk edenlerin oranının yüksekliği vardır.

5-Otonomi derecesinin düşüklüğü. Öğretmenler genellikle devlet kesiminde çalışan memurlardır. Kendi kendilerini yönetme olanakları sınırlıdır.”
(Tezcan :271-72-73).

Bundan dolayı, öğretmen çok iyi yetişmiş olsada, bilgileri aktarma çeşitliliği ve verilen müfredatın dışına taşması olanaksızlaşır. Dar bir kulvarda mesleğini sürdürmek zorunda kalır. “Öğretmenlerin genellikle bir devlet memuru olmaları, nedeniyle hükümete bağlı olmaları da onların konumunu düşüren bir öge olmaktadır. Çünkü bir meslek sahibi, önemli kararları kendisi verebilmelidir”(Tezcan : 300). Yönetime politikanın girmesiyle öğretmen, herhangi bir sorununu, yöneticisinden çok bir politikacıya aktarmaktadır. Çünkü, yöneticide zaten sorunun çözümü için, ne yazık ki bir başka politikacıya başvuracaktır.

Ülkemizdeki nüfusa göre az olan öğretmen sayısındaki açığı kapatmak için, dışarıdan alınan, eğitim fakültelerinden olmayan kimselerin, öğretmenlik

yapmalarına neden olmuş, bu da herkesin öğretmenlik yapabilirmiş anlayışını doğurmuş, bu nedenle de öğretmenlik mesleği statü açısından olumsuzluğa doğru gitmeye başlamıştır. Bir iki ayda hızlandırılmış bir şekilde verilen öğretmenlik mesleği ile ilgili bilgilerle, öğretmen durumuna gelen kimselere, geleceğimiz olan yarının büyükleri, çocuklarımız teslim edilmekte ve ondan sonrada yarınlara umutla bakmamız istenmektedir.

Öğretmenlik mesleğini seçerken, birçok güdülerinde rolü olmaktadır. Öğretmen kişiliğine büyük ölçüde uyan bu güdüler, öğretmenliğin olumlu özelliklerini gösterir. Bu güdülerden bazılarını Tezcan (1992), şu şekilde sıralamıştır;

-Ahlaksal, dinsel yada entelektüel idealizm için uygun bir meslektir.

-Kimileri bu mesleği iktidar ve güçlü isteklerin doyum sağlandığı bir yer olarak görürler.

-Bayan öğretmenler için, çocuk sevgisi, bu mesleğin seçiminde birinci derecede rol oynamaktadır. Çocuğun gelişimine yardımcı olmak da bunu içerir.

-Öğretimi sevmek güdüsü de öğretmenlikte geniş rol oynamaktadır.

-Tatillerin diğer mesleklere göre daha uzun oluşu da diğer bir güdüdür.

-Sürekli olarak gençlerle uğraşı ve böylece genç kalmak isteği de önemli bir güdüdür.

-Başka mesleğe geçiş için, basamak olarak da bu meslek seçilmektedir.

Örneğin; üniversite öğretim üyeleri, akademik unvan elde ederek, politikaya geçebilmektedir. (275-276).Öğretmenlik mesleğini seçmede bu birçok güdülerin yanında ekonomik ve toplumsal nedenlerde rol oynamaktadır.

II. 7. SPORUN TARİHSEL VE TOPLUMSAL GÖRÜNÜMÜ

II. 7. 1. Spor olgusunun doğuşu

Toplumsal bir olgu olan spor, “toplumsal yapının bağımlı bir değişkeni olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal tarihsel oluşum kurallarına göre gelişerek biçimlenmektedir. Tarihsel toplumsal gelişim ve koşullara göre, sporun yapısında ve işlevlerinde önemli farklılaşmalar oluşmuştur”(Armağan1981 :13).

İlkel insanlarda spor bir yaşam biçimiydi, sporu toplumsal yaşam etkinliklerinden ayırmak olanaksızdı. Buna ister oyun diyelim, ister spor, sonuçta ilk insanların, beslenmeden sonraki en eski faaliyet biçimlerinden biridir. “Bu toplumlarda spor, doğrudan doğruya yaşam savaşının içinde yer alan bağımsız bir yapısı, kendine özgü bir örgütlenmesi olmayan bir etkinlik niteliği taşımaktadır”(Çobanoğlu 1996 :31).İlkel toplumların yaşadığı bu çağlarda, sportif hareketlerle, yaşam için gerekli hareketleri birbirinden ayırmak olanaksızdır.

İnsanlık tarihinde ilk sportif hareketler, ister araçlı olsun ister araçsız, yaşamsal bir nitelik taşımaktaydı. Bedensel hareketlerin, ya saldırı yada savunma kökenli olduğu bilinmektedir. İlk insanların, insan tabiatının güdüleriyle yaptıkları bu hareketleri doğal hareketler olarak nitelendirebiliriz. İlkel insan hemcinsleriyle yada hayvanlarla, çeşitli yaşamsal amaçlar için mücadele etmek zorunda kalınca öncelikle kendi güç ve hareketlerinden yararlanmıştı. Doğa ile savaşında insanoğlu, her zaman doğayı değiştirmeye ve doğal olanakları kendi yararına yönlendirmeye büyük önem vermiş, çaba göstermiştir. “Eski çağların vücut hareketleri, kişinin kalımı için ve insan tabiatının güdüleriyle yapıldıklarından doğal hareketler insanın

yaşama,geçim tarz ve kaygısına bağlı olarak birbirleriyle, hayvanlarla ve doğayla uğraşması, avlanması gibi faaliyetler çerçevesinde kalmıştır” (Alpman : 1).

“Sporun, spor olabilmesi için, beslenme, giyinme, barınma, savunma ve saldırıya, yani son tahlilde var olmaya dönük bedensel eylemlerin, nitelik değiştirmeleri gerekir,[...]Mc Whirter bunu, insanın tek ve drimsel çabasının, kendini korumak olmaktan çıkması gerekir”(Fişek : 14) diye açıklamıştır. İlkel vücut alıştırmaları arasında yer değiştirme şekli olan, yürüme ve koşma başta gelmektedir. Avını takip edebilmek, avını yakalayabilmek, düşmanından kaçabilmek, yada düşmanını yakalayabilmek için. Yaşam savaşına bağlı olarak ortaya çıkan, araçlı araçsız bedensel etkinliklerin zamanla kurallara bağlanması, sistemli bir nitelik kazanarak, başka amaçlarla yapılması, günümüz sporlarının bazılarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. “Var olmaya dönük bedensel eylem ve uğraşların giderek ‘sportif’ görünüm alması, yaklaşık 10-12 bin yıl önce Mezopotamya çanağındaki, Ürdün ün vaha köyünde ortaya çıkmıştır”(Fişek : 15).

Toplumsal yaşamın örgütlenmeye başlaması, teknik ve bilimsel gelişmelerin sonucunda işbölümü ve uzmanlaşmanın artması nedeniyle de, insanların toplumsal etkinliklerinde bir farklılaşma oldu. Çağlar boyunca insanlık, yaşama koşullarını düzelterip geliştirdikçe, bununla sıkı ilişkisi bulunan hareket tarzlarında da değişiklikler olmuştur. Önceleri yaşamı sürdürmeye yönelik bu etkinlikler, üretim etkinlikleri yanında, insanoğlu eğlenmeye, dinlenmeye yönelik etkinliklerini de örgütlemeye başlamıştır. Göçebe yaşam şeklinde olan bu ilkel topluluklar, hortlar şeklindeki yaşamdan, tarıma dayalı yerleşik düzene geçmeye başladığı zamanda, bu insanların boş zamanlarında yavaş yavaş bir artış olduğu görülmektedir. Üretim

sürecine katılmayan,ürün fazlasından pay alımlarını sağlayan sistem nedeni ile bazı bireylere istedikleri etkinlikleri yapabilme olanağı veriliyordu. Örneğin; köleci toplumlarda kölenin emeği ile efendinin boş zamanı arasındaki ilişki gibi.

Spor olayının diğer bir boyutunu doğru kavrayabilmek, toplumsal işlevini eski çağlarda sağlıklı saptayabilmek için öncelikle boş zamanın nasıl oluştuğunu, sonrada bireysel boş zamandan, kitlesel boş zamana nasıl gelindiğini açmak gerekir. “İlk kez Hititlerde kullanılan demir, doğrudan üretici olmayan spor, müzik, resim gibi etkinliklerin boy vermesi için gerekli olan boş zamanı yarattı. Demir kılıçlar, köle edinmeyi kolaylaştırdı. Efendiler boş zaman lüksünü tekellerine aldılar” (Kurt1995:60). İlk sporcular da boş zaman sahipleri olan efendiler olmuştur.

Antik çağın düşünen insanı “evrene, yaşamının bütününe ilişkin sorular yanında, nasıl yaşamalıyım? insana yaraşır bir yaşam nasıl olmalıdır? İyi bir yaşamın ve iyi bir insanın belli başlı özellikleri nelerdir? (Erdemli 1991:2) gibi soruları kendine sormaya başlamış, ideal insan tipini, ideal yaşayışı bulmaya çalışmıştır. “Sporun antikçağda; demokrasinin gereksindiği erdemli insanlar yetiştirmede, önemle alınmasında, sporun yapısında bulunan önemli özelliklerinde payı büyüktü”(5). “Oysa Romalılarda spor ve sanat, Yunanistan da yapılanın tersine, esir ve kölelerden yetiştirilmiş özel bir küme tarafından yapılırdı. Üst tabakayı eğlendirmek için yapılan bu etkinlik, daha sonra meslek haline dönüşmüştür” (Çobanoğlu : 33).

Orta çağda Katolik kilisesinin katı tutumunun, sporun gelişimini olumsuz olarak etkilediğini görmekteyiz. Bu dönem “beden faaliyetlerine karşı cephe almış, ruhun üstünlüğünü öne çıkarmış, beden faaliyetlerini ve cimnastiği, şeytan işi olarak

görmüştür” (Alpman : 133). Bu düşünsel ve maddi baskı ortamındaki karanlık çağda “ancak, soylu sınıfların eğitimi, yedi şövalye becerisini öğrenmek ve geliştirmek şeklinde saptanmıştı; ata binmek, yüzme, ok atma, eskrim,av, satranç ve müzik, iyi şiir söyleme”(Gür1979 : 27). “Serfler ve köylüler ilkel bedensel hareketlerini sürdürmeye çalışmışlardır. Bu bedensel hareketler, güncel yaşam savaşının bir parçası olarak, yük taşıma yarışı, odun kesme yarışı gibi etkinliklerdir” (Çobanoğlu : 34).

Aydınlanma çağı süresince sporun giderek dinsel etki ve baskılardan arındırıldığını, 18. Yüzyılın ortalarında da (sanayi devrimi) bu arınma sürecinin bittiğini biliyoruz” (Fişek : 22). Toplumsal yapıya ve üretim biçimine bağlı gelişen sporun, kapitalistleşme süreciyle birlikte gelişmeye ve değişmeye başladığını görüyoruz. Birinci sanayi devrimi ile hızlanan sanayileşme ve kentleşme olgusu, işçi sınıfının sportif etkinliklerini kendi istekleri doğrultusunda yönlendirmişlerdir. “İngiliz sanayi devrimine kadar(1800) pazar günleri spor yapmak yasaklanmıştı. İşçi sınıfının gelişmesi örgütlenmesi Cumartesi öğleden sonra tatil hakkı ve üretimde makinalaşmanın hızlanması, boş zamanın ortaya çıkmasını sağlamış” (Çobanoğlu :35) ve buna bağlı olarak spor yaygınlaşmaya başlamıştır. Teknolojik gelişmeyle beraber boş zamanın artışı, modern spor etkinliklerinin yeniden doğuşuna yol açan ortamı yarattı.

1871 deki büyük ekonomik bunalımda, sporcu ve seyirci sayısında büyük bir patlamanın olduğunu görüyoruz. Spor yoluyla çökük moraller onarılmaya başladı. Çoğu sportif karşılaşmalar, kazanç amacıyla, yaygınlık kazanmaya başladı ve spor profesyonelleşerek bir meslek haline gelmeye ve ayrı bir ticaret dalı olmaya başladı.

Bu dönemde özellikle boks'un geliştiğini görüyoruz. Neden boks diye aklımıza bir soru gelebilir. Bu bunalımlı dönemin üst seviyede olduğu zamanlarda, yoksul insanlar, işçiler, çileli günlük yaşantısında, fabrika sahibine, işsizliğe, yoksulluğa atamadığı yumruğu, ringde boksör olarak veya seyirciyse oturduğu yerden izlediği boksörle beraber atıyor, ve deşarj oluyordu. Günlük hayatta devamlı kaybettiği için, ringde boksör olarak veya seyirciyse tuttuğu boksörü kazanabiliyor ve zafere ulaşabiliyordu.

“19. Yüzyıl sonlarında sporda ilk uluslararası örgütlenme başlamıştır. Fransız baronu Pierre de Coubertin (1862-1937) çabalarıyla, ilk uluslararası kuruluş olan İCO (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) ortaya çıkmıştır” (Armağan : 18). Spor geçirdiği birçok evreden sonra, dünyadaki yerini almış, günlük yaşantımıza girmiştir. 21. Yüzyıl a girmeye hazırlandığımız şu sıralarda siyasal yapısı nasıl olursa olsun, tüm ülkelerin spora verdikleri önem, giderek daha da artacaktır.

II. 7. 2. SPORUN ANLAM VE TANIMLARI

Spor, insanlara özgü ortak bir eylem biçimidir. Çağlar boyunca toplumlar göre farklı şekillerde ve anlamlarda anlatılmış ve uygulanmıştır. Sporun yapılabilmesi için in san bedeninin olması ve hareketlerin bu sayede eyleme geçirilmesi gerekir. Bu hareketlerin ortaya çıkması ve eylemin gerçekleşmesi bir aletle veya bir hayvanla olabilmektedir. Örn.: Binicilik, sırıkla yüksek atlama ...gibi. Hareketin olmadığı yerde spor yoktur. İnsan a özgü temel ve özgün bir hareket şekli olan spor eylemi, özünde yarışma ve rekabet taşıyan bir etkinliktir. “Bu etkinliğin spor olabilmesi için, oyun, mücadele ve yoğun beden çalışması gibi öğeleri kapsamaması gerekir. Modern olimpiyatların başlatıcısı olan Pierre de Coubertin sporu,

ilerleme isteğine dayanan ve tehlikeyi göze almaya kadar giden, istekle seçilmiş ve alışkanlık haline getirilmiş, yoğun kas çabasına tapmadır” (Durak1975:13).

Spor kelimesi, “Latince ‘dağıtmak’, ‘birbirinden ayırmak’ anlamına gelen (Dis-porte) veya (Deporte) kelimelerinden doğmuştur.[...].Kelime sport olarak kısaltılmış şekliyle dünyadaki egemenliğini kurmuş ve aslını ise sözlüklere terk etmiştir” (Alpman : 197). Diğer bir anlamı da G. C. Merriam’a göre (1965) “oyun, oyalanma, işten uzaklaşmadır” (Fişek : 27). Fakat günümüzde sporun ne derece işten uzak olduğu ve oyalanma olduğu tartışma konusu olabilir. Çağımızın spor otoriteleri ise, spor kelimesini “lakonik ve teknik bir deyim olarak kabul edip, kelimeyi oluşturan harflerin temsil ettiği anlamlar önemlidir diyorlar, spor kelimesini; ‘Sistem-Program-Organizasyon-Rekor’ olarak yorumluyorlar” (Sarıalp 1990 : 1). Sistemli programlı olarak yapılan çalışmalar, tertip edilen organizasyonlarla yarışan sporcular, rekora ulaşmaya çalışırken çağdaş kişiliğin oluşumundaki beden, ruh ve kafanın koordineli eğitimini de katmış olurlar. Sporun anlamını çok iyi açıklamaya çalışan slogan şeklindeki antik deyişte şöyledir; “Orandum est ut sit mens sana in corpore sano, yani ‘sağlam kafa sağlam vücutta bulunur’” (Sarıalp : 2).

Spor eylemi, insanlık tarihi içinde kendi tarihini de oluşturarak giderek gelişmiş ve çok iyi bir şekilde yaygınlaşmış ve kök salmıştır. En kısa tanımıyla spor “insanların var olabilmek için doğayla giriştikleri ölüm kalım mücadelesinin barışçı bir benzetimidir (Fişek : 19) diyebiliriz. Ve spor, “bireyin özgür istenci ile yapılan, belli değer ölçülerine sahip, kendine özgü töresi olan, yarışma, doğa sevgi ve sevinci taşıyan, geliştirilmiş kuralları olan, mükemmel olmayı amaçlayan, bedensel bir

etkinliktir(Orhun, :19). Spor, özü ve yapılış amacı ile görel ve homojen olmayan bir olgu görünümündedir.

Sporu sosyal psikolojik yönden açıklayan bir tarif de şu şekildedir: “Spor eylemleri güdümlü ve amaçlı olup, belirli kurallara ve teknik bağı olanlarda olduğu gibi izleyenlerde de zevk ve coşku doğuran ve bu yöndeki gereksinimleri doyuran bu bakımdan bireyleri psikolojik ve sosyolojik olarak bağımlı kılan eylemdir” (Özoğlu 1979 : 2). Bu tanım bir bakıma sporun tüm tanımlarını açıklamaya çalışan bir özet gibidir. İnsan elinde olmadan, ilkel olarak doğan, korumasız bir varlıktır. Fakat kendini geliştirme ve uygarlaşma imkanlarına sahiptir. “Spor insanın ilkelden uygarla geliştiği bir yaşama bağlamıdır. Spor bir uygarlaşmadır” (Erdemli : 30).

İnsanın bugünkü ortamda kullandığı birçok modern teknolojik alet ve aygıtların ortaya çıkmasında sporun iteklemesi olmamış mıdır? Bu anlamda alırsak, fotofinişlerin, fiber yüksek atlama sırtıklarının, sentetik pistlerin yapılmasını örnek gösterebiliriz. “Spor amacı kendisinde olan bir eylemdir. Önemi, işlevi, gücü kendi dışında bir amacı bulunmamasından gelir” (Erdemli : 30). Fakat, yapılış amacı spor gibi gözüke de önem ve işlevi zaman zaman farklı yerlerde, farklı şekillerde olabilmektedir.

Spor insanların, fizik yeteneklerini geliştiren bir davranış biçimi olmasıyla beraber, kavramı, farklı fiziksel etkinlik ve davranışları ifade eden çok geniş kapsamlı bir kavram olarak görülmektedir. Whited'a göre (1979 :142) spor, insanın yapısallaşması bir kurum içersinde bir engele (örrakip) karşı zihinsel ve

fiziksel bir davranış ve yarışma eylemine girmesidir” (Bağırğan :193). Spor aynı zamanda aydınlanma ve arınmadır, diyebiliriz.

Spor, bir meslek olarak seçilmiş olsun, bir mesleği seçmek için araç olarak kullanılсын, sağlık için yapılsın, yada günlük yaşamdan uzaklaşmak için uygulansın, sonuçta insan kendini sporla bilir, geliştirir, özgürleştirir. Bütün bunlarda bir çaba ve yoğun bir uğraşla olur. “Spor sonuçta olmak değil, yolda olmaktır, eylemde olmaktır” (Erdemli : 32).

II. 7. 3. Sporun Boyutları Ve Toplumsal İşlevleri

Sporun çağımızdaki en belirgin niteliklerinden biri kurumsallaşmasıdır. “Örgütlenmiş oyun olarak spor, toplumsal ve kültürel yapının bir örüntüsü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu örüntü değerleri, normları, bilgileri, spora ilişkin toplumsal rolleri kapsamı içine almaktadır” (Armağan : 26).

Sporun örgütlenmesinin de, belli koşullar altında ortaya çıktığını görüyoruz.

Sporun bazı faktörlere bağlı çeşitli boyutları vardır. Bu faktörlerden biri olan çevre faktörünün spordaki yeri ve önemi en belirgin olanıdır. “Çevre faktörüne bağlı olarak sporun; örgütsel, teknolojik, sembolik ve eğitimsel olarak dört temel boyutu vardır”(Armağan : 26). Bunlara kısaca değinmek istersek

: 1-Örgütsel Boyut : Bu boyutta parasal destekleyiciler, kulüp takımları, çeşitli devlet kuruluşları yer alır.

2-Teknolojik Boyut : Spor teknolojisini oluşturan, bütün teknik ekipman ve materyaller dir. Bunlar olmadan düzenli bir spor karşılaşmasının olması çok zor ve olanaksızdır.

3-Sembolik Boyut : Sporun simgesel olan boyutunu gösterir, merasim ve gizlilik faktörlerini kapsar. Spor yalnızca sporcuların katıldığı bir oyun değildir. Sporun izleyicileri de vardır. Bunlarda eğlence tarafını yaşayarak gösteriş boyutunu oluştururlar. Merasim faktörü ile karşılaşma daha dramatik bir görünüm almakta, daha anlamlı bir hale gelmektedir.

4-Eğitimsel Boyutu : Sporun en önemli boyutlarından dır. Sporun bir eğitim aracı olması onun önemli işlevlerinden birisidir. Çağımızda spor'a verilen önem kitle sporunun yaygınlaşması ve örgün spora yönelme, sporun eğitimsel boyutunun büyük ölçüde bir sonucu olmaktadır.

Çağımızda, iletişim araçlarının da etkisiyle, spor gittikçe yaygınlaşmakta ve önemli bir uğraş ve ilgi alanı olmaktadır. Spor varlığını sadece onu yapanlara değil, aynı zamanda onu örgütleyenlere, izleyicilere ve hatta spora karşı olanlara da duyurur. Öncelikle gençliğe ve genç kuşağı ilgilendiren, onların gelişmesinde, toplumsallaşmasında ve yönlendirilmesinde önemli bir işlevi olan spor, çoğu zaman güncel yaşamın karmaşık uğraş ve sorunlarından, çalışma koşullarından bir kaçış olarak düşünülmüştür. Toplumların yapısına göre gelişen ve yönlendirilen spor, yönlendiriliş biçimine göre, toplumlarda farklı işlevleri yerine getirmektedir.

Hepimizin bildiği gibi, televizyondan verilen bir futbol karşılaşması, bilimsel bir söyleşiden daha çok ilgi ve izleyici toplamaktadır. 21. Yüzyıla girmeye hazırlanan insanoglunun yaşamına değişik biçimlerde ve değişik düzeylerde girmiş bulunan spor olgusu, yerine getirdiği birçok önemli toplumsal işlevleri vardır. Sporun toplumsal işlevleri yanında, bireysel işlevleri de bulunmaktadır. Toplum içinde yaşayan birey hem sosyal hem de ekonomik ve psikolojik yönden gelişme

göstermekte ve çeşitli yararlar sağlamaktadır. Kimi için bir eğlence, saygınlık, dinlenme kaynağı olan spor, kimi içinde bir meslek, bir kazanç yada bir sömürü kaynağı olmaktadır. Toplumun ekonomik yapı ve sistemlerine bağlı olan spor, olumlu işlevleri olan bir olgu olabileceği gibi, olumsuz sonuçlar doğuran bir olguda olabilmektedir.

Sporun toplumsal işlevleri konusunda “Stevenson ve Nixson (Leon 1988), sporun beş toplumsal işlevinden söz etmektedirler; 1-Toplumsal Duygusal İşlevi 2-Bütünleştirici İşlevi 3- Siyasal İşlevi 4- Toplumsal Hareketlilik İşlevi 5-Sosyalizasyon İşlevi” (Altınok : 2-5). Bu işlevlerin herbirinin ayrı ayrı önemi ve değeri vardır.

Sporun, toplumsal duygusal işlevinde; sporun kişilerin toplumsal ve duygusal yönlerine etkileri, anlatılmak istenirken, sporun bütünleştirici işlevinde; insanların ortak bir amaç çevresinde bir araya gelmeleri anlatılmaktadır. Sporun siyasal işlevi; zaman zaman sporun bir siyasi güç olarak ta kullanılması anlamını vermektedir. Sporun toplumsal hareketlilik işlevi; sporun bireylere dikey yada yatay hareketlilik imkanları sağlayabildiğini açıklamaktadır. Ve sporun sosyalizasyon işlevinde ise; bireyin sosyalleşmesinde hızlı bir biçimde toplumla bütünleşmesinde, iletişim kurmasında sporun çok büyük bir görevi olduğu, vurgulanmaktadır.

“Spor, kolektif bir uğraş olması nedeniyle, insanlar arası ilişkilerin gelişmesine ve toplumsal kalıtımın artmasına hizmet eder. Toplumsal kalıtımı arttırması nedeniyle aynı zamanda özgürlük bilincinin yerleşmesine katkıda bulunur” (Armağan : 32). Bu nedenle de demokratikleşme ye katkıda bulunurken, özgürlüklerin sağlıklı bir şekilde kullanılmasına yardım eder.

II. 7. 4. Gençlik ve Spor

“Gençlik, belirli bir toplumsal yapı içinde, özgül toplumsal biçimlemenin oluşturduğu ve toplumsal gelişme süreci içerisinde tarihsel olarak biçimlendirdiği nesnel bir toplumsal katmandır”(Armağan : 44). Türkiye gibi hızlı toplumsal değişme, dalgalanma ve gelişme süreci içinde bulunan gençliğin çok iyi eğitilmesi ve iyi bir gelecek için çok akıllıca yönlendirilmesi gerekir. Toplumumuzun ve toplumların geleceği açısından bu sorun daha da fazla güncellik kazanmaktadır. Savaşların ve özellikle de etnik kavgaların sona ermediği günümüzde, yarının barışını ve temiz dünyayı yaratacak ve yaşatacak olan gençliğin, enerjisini ve esnek potansiyel gücünün önemini iyi kavramak ve bu doğrultuda onları bilinçlendirmek, ülkemiz için, insanlık için bir görevdir.

“Ülkemiz sorunlarından biri de gençliğin yetiştirilmesi, gençliğin güç ve enerjisini Kemalist ilkeler doğrultusunda kanalize edilmesi sorunudur” (Armağan : 44)

Atatürk ün Cumhuriyeti korumayı, devrimlere sahip çıkmayı, gençliğe bırakmasının en büyük nedeni, onlardaki enerjiyi, gücü görmesindedir.

Her yönden sağlıklı bir toplum haline gelmek, her yönden sağlıklı bir gençliğe sahip olmakla olur. Sağlıklı bir gençlik yetiştirmede spora da önemli görevler düşmektedir. Bilimsel spor programlarının ve sistemlerinin, devamlılık gösterecek nitelikte, çağa uygun olarak akıllıca uygulanması sonucu gençliğin çoğu sorunlarına rehber olacak bir potansiyel durumuna gelecektir. Unutulmamalıdır ki, çağdaş spor uygulamaları, ancak çağdaş ve aydın toplumlarda oluşmaktadır. Bu da eğitimle olmaktadır. Hacettepe Üniversitesinin, çoğunluğunu üniversite

öğrencilerinin oluşturduğu bir kesim gençlik üzerinde yaptığı araştırmada ‘Gençlik ve Şiddet’ başlıklı araştırmasının sonuçlarından birisi; toplumsal düzenin sağlanması için şiddet kullanılmasının gerekli olduğu, sonucuymuş. Özellikle erkeklerin büyük bölümü şiddet kullanılmasının gerekli olduğunu düşünüyormuş.(Yeni Yüzyıl Gazetesi 23.4.1997).Bu da şunu gösteriyor ki iyi ve sağlıklı bir şekilde enerji boşalımı yapamayan gençlik bu enerji boşalımını şiddet şeklinde ortaya dökecektir, sorunlarının çözümünü bu şekilde sonuca bağlamaya çalışacaktır. Spor bu enerji boşalımının gerçekleştiği en iyi yollardan biridir. Ruhsal ve fiziksel rahatlama yaratacağından sağlıklı düşünen ve yaşayan bir gençlik ortaya çıkacaktır. Tabi bunu yaparken de düşünmesini ve yaratıcılığını köreltmemesi gerekir.

Geçiş halindeki toplumlarda çeşitli nedenlerle kuşaklar arasında meydana gelen kopuklukların gençleri yeni bağlantılara ve yeni arayışlara zorladığı, bu yüzden gençler zaman zaman yeni değerler arama çabasına girmekte ve bazen çevreden tamamen koparak yabancılaşan yaşayışlara aykırı tutum ve davranışlara itibar etmektedirler. Bu tip sorunlara karşıda spor dozu ayarlanarak uygulandığında en iyi ilaçlardan biridir.

II. 7. 5. TÜRK TOPLUMUNDA SPOR

Türkiye de ve dünya da bir toplumda kimlerin spor yapacağını, kimlerin boş zamanı olacağını, toplumsal bölüşüm mekanizması belirler. Kişisel istek ve istençler o kadar fazla belirleyici değildir.

Ülkemiz sporunun bugünkü duruma hangi aşamalardan geçerek geldiğine bir göz atmak istersek “sportif etkinlikler, eski Türklerden Osmanlı devletine,

Osmanlı devletinden de Cumhuriyet Türkiyesine geçerek, birbirlerini etkilemesi ile olmuştur” diyebiliriz. Ayrıca Türk toplumunun spor tarihinde “Cumhuriyet dönemi öncesi ve sonrası diye iki döneme ayırabiliriz”(Altınok : 11).

1 Cumhuriyet Dönemi Öncesi

Osmanlılardan da önce, “orta Asyada yaşayan Türkler, vücut kültürüne ve spora büyük önem vermişlerdir. Türklerin beden eğitimi ve spor konusundaki verdikleri önemde, savaşçı, avcı ve göçebe bir millet olmalarının yanında dini inanışlarında rolü olmuştur. (Keten 1974 : 25). Türklerin önemli sportif etkinliklerinden biri güreştir.“Türkler [...] tabiata, kuvvete tutkusu, karakteristik özellikleriyle, pehlivanlığı asırlar boyunca baş tacı yapmış kişilerdir”(Gümüş 1972 : 17). Türklerde, sporların yapılış amaçlarındaki en büyük etken, doğal olarak savaş eğitiminin bir parçası olmasıdır.

Tarihte Türklerin biniciliğe, ok atmaya ve kılıç kullanmaya, büyük önem verdiklerini görmekteyiz. Genellikle yapılan savaş amaçlı sporlarda da kullanılan araç ve gereçlerde, doğal olarak ok, kılıç, at ve mızrak olacaktır. “Avcılık, göçebelik ve savaşa hazırlık amacıyla uygulanan binicilik oyunlarının en yaygınlarının [...] kaçma kovalamaca karakterli, gök-börü, kız-börü ve beyge oyunlarıyla, bir çeşit atlı hokey oyunundan olan, cirit oyunlarıdır” (Alpman : 30). Ayrıca Türklerin, “bugünkü futbola benzeyen bir oyunu Orta Asyada ‘tepük’ adıyla oynadıklarına, Kaşgarlı Mahmut’un ‘Divan-ı Lügat-üt-Türk’ adlı esrinde rastlamaktayız” (Keten : 27). “Türkler, ok atmayı aynı zamanda at üzerinde de yetenekli bir biçimde uyguluyorlardı.(..) Savaşçı bir kavim olan Türkler, kılıç’a ve kılıçla yapılan danslara” (Altınok : 6) sporlara büyük önem vermişlerdir.

Osmanlı Döneminde Spor:

Orta Asya ve oradan Anadoluya göç eden Türklerin, Osmanlı devletine kadar sporu, yalnızca savaşsal amaçlı olarak gördüklerini ve ona göre uyguladıklarını bilmekteyiz. Fakat Osmanlı devletinde, çeşitli örgütlerin oluşması sporu bu savaşçıl amaçlardan birazda olsa uzaklaştırmayı başarabilmiştir.

Anadolu'nun savaşçılık dan, savaş eğitiminden soyutlanmış, bütünüyle spora, özellikle de güreşe yönelik ilk örgütsel yapısı 'pehlivan tekkeleridir'. Çağdaş bir benzetmeyle, kulüp olgusuna çok yaklaşan tekkeler (...) Anadolu da sporun gelişmesinde, belirli rol oynadığı söylenebilir" (Fişek : 30). Bu spor amaçlı tekkelerin gelirleri "padişah, vezir paşa ve toprak ağaları tarafından finanse edilmekteydi ve desteklenmekteydi. Şeyhler (öğretmenler) tarafından eğitilen sporculara, çeşitli sporlarda yaptırılmaktaydı" (Altınok : 3). Spor tekkeleri " tıpkı dinsel işlev gören asılları gibi doğa üstü destek bulan 'dünyevi' bir otorite sistemidir" (Fişek : 32).

Tanzimat fermanı (1839) ile birlikte Osmanlıda, sporda da yeni yeni hamlelerin ve değişik uygulamaların olduğunu görüyoruz. "Tanzimat batıcılığı, Osmanlı'nın yerleşik spor kurumlarını yeni dönemin koşullarına uyarlamak yerine eskiyle hiç ilgileri olmayan yeni yapılar ortaya çıkardı" (Fişek : 36). "1860 da açılan Robert Koleji yle 1868 de açılan Mektep-Sultani (Galatasaray Lisesi) ülkede yalnız kültür açısından 'batıya açılan pencere' olarak kalmamışlar, spor konusunda da öncülük etmişlerdir" (Atabeyoğlu : 1474).

Ayrıca "Galip paşanın Mektep-i Harbiye (Harp okulu) Nazırlığı (komutanlığı) sırasında, spor derslerine büyük önem verildiği [...] öğrencilerin her

gün derslerin bitiminden sonra topluca veya dağınık bir şekilde spor öğretmenleri nezaretinde spor çalışmaları yaptıkları anlaşılmaktadır” (1474) .Bu dönemlerde sporun fazla gelişmemesinin nedenlerinden biri, Osmanlıdan da çok öncelere giden devlet-bürokrasi geleneği ve bundan kaynaklanan masa başı oturma ve yaşama alışkanlığıdır. Toplum olarak, yapı gereği alışkanlıklarımızdan kolay kolay kopamayız. Bu durumlardan herkesin şikayetçi olmasına karşın hamleyi hep başkalarından bekleriz.

Osmanlı toplum düzeninde, boş zaman tekeli genellikle orta sınıf ve brokratik aile çocuklarında bulunmasına rağmen, bunların yaptıkları sporlar da, çeşitli nedenlerle okul bahçesinde sınırlı kaldığını görmekteyiz. “Spor, Antik Roma’nın ‘panem et circenses’ (ekmek ve sirk), Franco’nun ‘Bernabeau stadı 150 bin kişilik bir uyku tulumudur’, Salazar’ın ‘Portekiz’i 38 yıl 3f ile yönettim: Fiesta, Fatima, Futbol’, deyim ve deyişlerinde ortaya çıkan ‘spor kitlelerin afyonudur” (Fişek : 2177), anlamına gelen görüş, Osmanlıda farklı olarak algılanmıştır. Osmanlı padişahlarının ve özellikle sporun dünyada hızla yayıldığı bir dönemde “33 yıl padişahlık yapmış olan II. Abdülhamit’in (1876-1909) ‘agorafobi’ olarak da tanımlanabilecek ‘kalabalık korkusu’ yalnızca kitle gösterilerinin, kitle hareketlerine dönüşebileceği korkusuyla ‘seyircili sporların’ gelişmesini önlemiştir” (2177). Böylece gerek sporcular, gerekse seyirciler, spor yapma ve izleme zevkinden mahrum bırakılmışlardır. Bu nedenle de spor, çok kısıtlı imkanlarla yapılmıştır. Köylerdeki ufak çaplı güreş şölenleri ile az sayıdaki okulda uygulanan İsveç-Alman cimmnastiğinin dışına pek çıkılmadığını çeşitli kaynaklardan öğrenmekteyiz.

2-Cumhuriyet Döneminde Spor

Türkiye de sporun devlet eli ile örgütlenmesinin Cumhuriyet dönemiyle başladığını görmekteyiz. Kurtuluş savaşında, Avrupa'nın güçlü devletlerine karşı verdiği bağımsızlık mücadelesinden başarıyla çıkmış Türkiye'nin, yeni Türk devleti kurulurken spor dünyasında da kendini göstermesi politik bakımdan da büyük yararlar sağlayacağı amacıyla, spor da ele alınan önemli konulardan biri olmuştur. Bu nedenle Atatürk gençliğe büyük önem vermekte ve onların her yönüyle çok iyi yetişmelerini istemekteydi. Cumhuriyetin ilanından önce hazırlanan hükümet programlarında, spora ve sporcuya verilen önemi açıkça görmekteyiz. "18 Ağustos 1923 tarihli hükümet programında çeşitli bilim adamlarıyla kişinin bedensel ve düşünsel yetenekleri gibi ahlaki ve sosyal yeteneklerinin de geliştirileceği; izcilik konusuna da bilhassa önem verileceği açıkça belirtilmekteydi" (Atabeyoğlu : 2187). Atatürk'ün, bayanlarında spor konusunda yetişmelerini ve söz sahibi olmalarını, dünya devletleri arasında yerlerini almalarını çok istediğini,çeşitli kaynaklardan öğrenmekteyiz. Beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek üzere "İsveç ten İnga Nerman ve Ragnar Johnsson adlarındaki iki bayan beden eğitimi öğretmeni getirilmiş, özel kurslarda görev alarak kız öğrenciler yetiştirmişlerdir" (Atabeyoğlu : 2187). Diğer yandan okul kurma faaliyetleride devam etmiş " Ankara da kurulan 'Gazi Terbiye Enstitüsü nün Beden Eğitimi bölümü için Almanya dan Kurt Dainas adında uzman bir öğretmen getirilmiş, bu öğretmen tarafından enstitünün beden eğitimi bölümü kurulup faaliyete geçirilmiştir" (2188).

Çeşitli aşamaların sonunda ise " Türkiye'nin ilk çok kulüplü ve sporlu, ulusal spor yönetiminin örgütlenmesi olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (

TİCİ) 1922 de kurulmuştur. [...] TİCİ, 2 Ocak 1924 tarihinde aldığı bir kararla Türkiye yi dışarıda temsil etme kararı alır ve 1924 Paris Olimpiyatlarına katılabilmesi için çeşitli federasyonlar kurar” (Fişek : 97). Spor kuruluşu görevini daha etkili olarak sürdürebilmesi amacıyla TİCİ den sora “Devletin spor faaliyetlerine el koyması sonucu 1936 yılında ‘Türk Spor Kurumu’ TSK kuruldu.(.) TSK döneminde sporun önemi benimsetilmiş, 1936-38 yılları arasında 31 yerde tesis yapılmıştır” (Keten : 34). “1938 yılında 3530 sayılı kanunla, başbakanlığa bağlı olarak Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) kurulmuştur” (BTGM yayını 1941: 150-151). Fakat zaman içinde ülke sporunun yalnız bir genel müdürlükle istenen düzeyde yürütülemeyeceği, spor yönetiminin uzmanlaşmış bir bakanlık tarafından yürütülmesi isteği Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulmasına yol açtı. “3.11.1969 tarihinde GSB kuruldu (...) ve bir düzenlemeyle BTGM lüğü 11.2.1970 tarihinde GSB na bağlandı” (Fişek: 389).

“GSB döneminin olumlu işlerinden biriside hiç kuşkusuz 3 ilde (Ankara, İstanbul, Manisa) kurulan Gençlik ve Spor Akademilerinin, öğretime açılmasıdır” (Altınok :28). Ne yazık ki değişik nedenlerden dolayı, amaçlarına ulaşamadığı görülmüştür.

“GSB lığı, 1983 yılı sonunda, 1983 genel seçimleriyle oluşan yeni hükümetin bünyesinde, sporun nasıl yönetileceği konusunda ki tereddütlerin olduğu zamanlardaki gibi, Milli Eğitim Bakanlığı na (MEB) bağlandı ve Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı adı verildi” (Fişek : 156). 1994 yılından itibaren, Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı, tekrar birbirlerinden ayrıldılar.

Sporun toplumsal yapıya bağımlılığı göz önüne alınırsa, bir toplumdaki sporu incelemenin aynı zamanda toplumsal yapıyı incelemek olduğu görülür. Bir ülkenin toplumsal yapısının temel niteliklerini bilmeden o ülkedeki spor olgusunu anlamak, açık lamak, hatta yönlendirmek çok zordur. Özellikle kalkınma çabası içinde olan toplumlarda, hızlı nüfus artışı ve nüfusun büyük çoğunluğunun gençlerden oluşması, gençlik ve spor sorunlarına, en önemlisi de sporu meslek edinme gibi sorunlarına yeni boyutlar kazandırmıştır. Gençlik ve spor sorunları büyümekte ve çözümlenmesi güç sorunlar haline dönüşmektedir.

II. 7. 6. Türkiye’de Beden Eğitimi ve Spor Derslerinin Okullara Girişi ve Tarihi

Süreç İçinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Politikası

Okullara beden eğitimi derslerinin girişini açıklamadan önce beden eğitimi kavramı nedir? Ne değildir? bununla ilgili biraz bilgi vermek, konuyu biraz açmak istiyorum.

Strohmeyer H. (1983) a göre; Beden Eğitimi kavramının sözcük olarak ortaya çıkması, batı dillerinde 18.yüz yıl ortalarına rastlar. Genel eğitim alanında kavramsallaşması, bu yüzyılın başlarında eğitimde çocuğu merkez gören, zihin eğitiminin yanında duygu eğitimine, sanat eğitimine ve beden eğitimine önem veren; insan varlığı ve eğitimi sorununda bütünsellik, doğallık, yaş ve cinse göre, yaparak öğrenme ilkelerini getiren büyük eğitim reformu hareketleriyle olmuştur (Orhun: 57) “Beden kavramı Arapça bir tanımlama olup insanın maddesel yapısını dile getirir. Ruhsal yapıyı dile getiren ruh terimi karşısı olarak kullanılır” (Hançerlioğlu 1988: 43). Fakat beden eğitimi insanın ruh durumunu da etkilediği için diğeri bir deyişle beden kavramı terimsel anlamı ile özdeş değildir, özellikle de cisim fiziksel ,örneğinlik

ve öz kapsamı ile yeni bir anlam biçimine dönüşmüştür. “Bu bağlamda da TEN(BEDEN)EĞİTİMİ; Dar anlamda planlı ve sistemli bir biçimde psiko-fizyolojik örgensel yetilerin geliştirilmesini, genel anlamda ise ; etkinlikler aracılığı ile psiko-fizyolojik yetilerin toplumsal istemler doğrultusunda eğitimin amaçlarına uygun bir biçimde yönlendirilmesidir”(Bağırğan 1992:191)

“Beden eğitimi bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayanan, oyuna, cimmastiğe, spora dönük alıştırmaya ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir” (Demirpolat: 36).

Günışık'a göre (1973: 7) ; Beden eğitimi, kas etkinlikleri aracılığıyla bedensel, ruhsal ve toplumsal açıdan olumlu davranışlar ve gelişmeler gerçekleştirme eğitimidir. Bireyin organik yönden, zihinsel yönden, duygusal yönden gelişimini, sinir ve kas gelişimini temel amaç edinir.

Beden eğitimi, basit beden çalışmalarına dayalı uygulamalarıyla her yaş ve her yerde uygulanabilme kolaylığı olan etkinliklerdir. Beden eğitiminde amaç, kısa vadede ulaşılan somut bir amaçtan çok, beden ve ruhen sağlıklı olmak gibi uzun vadede elde edilen bir amaçtır. Sportif etkinlikte ise kısa vadede kazanmak yada kaybetmek gibi heyecanı, zevki, doyunluğu yüksek bir hedefi vardır. “Okul beden eğitimi anlayışında yeni bir çığır açan Avusturyalı Biyolog-eğitimci K.GAULHOFER,'beden eğitimi, insanın bedeni yoluyla yapılan genel eğitimidir. Etkinlik noktası insanın bedenidir, amaç insanın tüm kişiliği ve bütünlüğüdür şeklinde tanımlamıştır” (Orhun: 58)

II. 7. 6. 1. Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Okullara Girişi

Osmanlılarda önemli eğitim kurumlarından olan Enderun mektebi, acemi oğlanlar mektebinde ve birer halk eğitim merkezi veya kurumları sayılabilecek tekkelerde de beden eğitimi ve sporun talim olarak ele alındığını görmekteyiz. Batılı anlamda eğitimin bir unsuru olarak beden eğitimi dersini, eğitimin bir unsur olarak gören fikirlere ise tamamen yenilik hareketleri ile birlikte rastlıyoruz.

Türkiye’de ilk beden eğitimi dersleri, ilk kez “1863 yılında ‘terbiye-i bedeniye ‘adı altında biri sivil, üçü askeri, dört lisenin ders programına alınmasıyla” (Fişek: 2178) başlamıştır. Askeri liselerden biri Kuleli askeri lisesi, sivil okul ise Galatasaray lisesidir “Bundan altı yıl sonra Maarif Nezareti nin yayınladığı bir ders programıyla beden eğitimi tüm orta öğretim kurumları için zorunlu duruma getirildiğini görüyoruz”(Fişek: 2178). Bu aynı zamanda Türkiye’de örgütlü spor olgusunun ve spor oluşum ve gelişmesinin de ilk aşamasıdır. “Aşamamın ayırt edici özelliği, yirminci yüzyılın dönülmesine kadar uzanan süre içinde, spor ve beden eğitimi kavramlarının özdeş tutunmalarıdır”(Fişek: 178). Okullarda bilimsel olarak beden eğitimi ve spor eğitimine yönelik” Selim Sırrı Tarcan’la 1909’da hareketlenmeye başlamıştır. İsveç’te tahsilini tamamlayan Tarcan, yurda döndükten sonra beden eğitimi müfettişi olarak atanmış ve göreve başladıktan sonra okullarımıza beden eğitimi derslerinin bilimsel ve metodik olarak girmesine öncülük etmiştir”.(Şakar1990 : 78). O zamanlarda bugünlere gelindiğinde, beden eğitimi dersinin öğrenci için yeri doldurulamayacak bir değer olmasına rağmen, hala günümüzde çoğu okullarımızda beden eğitimi dersi, ders olarak görülmemekte, önemsenmemektedir. Doğudaki çoğu okullarımızda beden eğitimi öğretmeni yoktur,

hatta Mersin il merkezinde bile, yeterince beden eğitimi öğretmeni olmadığı, bu yüzden birçok okulda ihtiyaç olarak gösterildiği, İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan görüşmede anlaşılmıştır. Tesis ve malzeme sorunu ise önemli boyutlardadır. Beden eğitimi dersinin okullarda zorunlu olması, geniş anlamda pek bir şey ifade etmemektedir, çünkü öğrencinin oynayacağı bir topu, rahatlıkla koşacağı bir sahası yolsa veya topu çemberden geçireceği bir potası yoksa, dersin olması, adından başka bir şey ifade etmez. Olan yerlerde de spor sevgisinin temelde yeterince verilmediği için çoğu öğrenci tarafından geçirilecek bir ders olarak görülmesini sağlar. Temelde diyorum, bundan kastım ilkokullardır. Şimdiki yeni düzenlemeyle ilköğretim okullarının birinci kademe denilen, ilk beş yılı kapsayan dönemdir. O çağdaki çocukların her yönüyle gelişiminde büyük etkisi olan beden eğitimi derslerine maalesef gereken önem verilmemekte ciddiye alınmamaktadır. “Ağaç yaş iken eğilir” ata sözünü, sadece söylemekle ve yazmakla yetiniriz.

Meslek liselerine sadece, mesleki yönü ağır basan öğrenciler gelmez, belki bünyesinde gizli kalmış spor yeteneğide olan öğrencilerin olabileceği düşünülmelidir. Bunlar beden eğitimiyle öğrenciye kazandırılabilir. Dersin olduğu sınıflarda ise beden eğitimi dersi süresi, tek ders üzerinden 40-45 dakikadır. Bu zaman çok azdır. Ülkemiz, Avrupa ülkeleriyle arasında olan teknoloji ve sanayi mesafesini kapatılmak için, yurt çapında mesleki ve teknik yönü ağır basan okulların sayısını arttırmaya çalışmaktadır. Çeşitli eğitim sistemlerini, eğitim planına dahil etmiştir. Yalnız bu sistemler eğitim planına dahil edilirken, bütün birimlerin yapı taşı olan öğrenciler, pek göz önüne alınmamıştır. Sistemi yalnız teknik değil, sağlığı düşünerek de ele almamız gerekmektedir.

II. 8. TÜRKİYEDE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMLERİNİN TEŞEKKÜLÜ

İsveç'te tahsilini tamamlayan Selim Sırrı Tarcan'ın yurda döndükten sonra beden eğitimi öğretmenlerini yetiştirmek üzere kendi gayretiyle İstanbul'da kurslar açtığını çeşitli sebeplerle bu kursları yürütme imkanı bulamadığını görmekteyiz. "1923 te toplanan 'heyet-I İlmiye' de beden eğitimi öğretmeni yetiştirme konusuna büyük önem verilmiş ve beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek üzere bir okul açılması kararlaştırılmıştır. Fakat bütün çabalara rağmen, gerçekleşmemiştir"(Şakar : 78).

Ülkemizde, beden eğitimi ve spor öğretmenliğinin bir meslek haline gelmesi ancak Cumhuriyet döneminde yapılabilen çeşitli çalışmalarla mümkün olduğunu görüyoruz. "1926 yılında, Selim Sırrı Tarcan İstanbul Çapa Kız Öğretmen okulunda dokuzar aylık kurslar ile yeni döneme girilmiş oldu", bu kurslara devam eden öğrenciler "İlkokul öğretmenleri ile Lise mezunlarından seçilen yetenekli öğrenciler"(Şakar :78) dir. İlk zamanlarda yurt dışından getirilen öğretmenlerin bu okulda ders verdiklerini çeşitli kaynaklardan öğrenmekteyiz. "Bayan İngenermann, bay Roger Canson ve Anderson [...] Beden Eğitimi Nazariyatı ve Tatbikati-Oyun-Spor-Tıbbi-Jimnastik ve masaj" (Şakar : 78) isimli dersleri okutmuşlardır. Bu kursların sonucunda başarılı olanlardan bazıları Avrupa'ya, İsveç ve Fransa gibi ülkelere spor öğrenimini tamamlamak üzere gönderildiklerini görmekteyiz. "Ankara Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü bünyesinde 1932 yılında Beden Terbiyesi Bölümü açıldı. 1932-1933 yıllarında da eğitim ve öğretime başladı. Öğretim süresi üç yıl olarak" (79) kararlaştırılmıştı. Beden Terbiyesi bölümüne

“Öğretmen okulu mezunu erkek öğrenciler yetenek sınavı ile alınıyordu” (79). Bu önemli bir durumdur, gerçekten de öğretmen olacak kişinin, öğretmenlik eğitimi daha geniş olarak tutulması, lisede yönlendirilmesi açısından, örnek teşkil edecek bir uygulamadır. Ama bugün, bunu maalesef görememekteyiz.

Bölüm ilk mezunlarını “1935 yılında verdi ve ilk mezunların sayısı 23 tür” (79) Beden eğitimi öğretmeni ihtiyacını giderebilmek için “1937 yılında eğitim ve öğretim iki yıla indirilmiş, bayan öğrencilerde Enstitüye alınmaya başlanmıştır”(79). Bayan öğrencilerin okula alınması o günkü ülke şartları altında çok önemli bir olaydır.

“1946-1947 yılında Çapa Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü açılmış olup iki yıl öğretimden sonra Gazi Eğitim Enstitüsüne nakledilmiştir. 1947-1950 öğretim yılında Beden Eğitimi Bölümü, Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinden, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bağlanarak Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü adını aldı” (79). Daha sonra çeşitli nedenlerden olayı “1951-1952 öğretim yılı sonunda Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü tekrar Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesine alındı”(79).

“1973-1974 öğretim yılında, beden eğitimi öğretiminde gece eğitimini yapılmaya başlandı ve 1976 yılında” bu uygulamaya son verildiğini görmekteyiz. Beden eğitimi öğretmeni yetiştirme yolundaki arayışlar, deneme yanılma yoluyla devam ederken “1974-1975 öğretim yılında, hızlandırılmış programla beden eğitimi öğretmeni yetiştirme yoluna gidildi” (79).

1980 öncesinde kurulmuş olan üç adet Gençlik ve Spor Akademileri (Manisa GSA, Ankara 19 Mayıs GSA, İstanbul Anadolu Hisarı GSA) teori ve

pratiği güçlü, çok yönlü, nitelikli spor elemanı yetiştiren kurumlardı, fakat değeri tam olarak anlaşılamadı. ğrenim süresi dört yıl olan bu akademilerden mezun olan bu öğrencilere o zamanlar öğretmenlik hakkı verilmezken, hızlandırılmış kurslardan mezun olanların öğretmenlik yapması ve belirli yerlere gelmesi düşündürücüdür. "20 temmuz 1982'de 2547 sayılı YÖK kanunu ile"(80) beden eğitimi ve spor elemanı ve ğretmeni yetiştiren kurumlar niversiteler bünyesine alındı.

Eğitim fakültelerinin, Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin amacı, ilgili kanunlarda ve yönetmeliklerde belirtilen doğrultuda, Orta ğretim kurumlarına, beden eğitimi ğretmeni, yüksek öğrenim kurumlarında ğretim elemanı, bir diğer amacı ise, antrenör ve spor yöneticisi yetiştirmektir.

şu anda ülkemizde, bu amaçlara hizmet veren, 37 niversiteye bağlı, 42 normal ğretim yapan bölüm ve 16 adet ikinci ğretim şeklinde hizmet veren bölüm vardır.

Bu bölümlerde okuyan toplam ğrenci sayısı 3825 dir. Bunların, 955'i ikinci öğretimde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. (1997 ÖSYM ikinci basamak kılavuzu)

III. BÖLÜM: VERİLERİN DÖKÜMÜ ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Araştırmanın bu bölümünde örneklem kümesine uygulanan görüşme formundan elde edilen sonuçlar dağılım tabloları yardımıyla incelenecektir.

III. 1. Lise Öğrencileri

Lise öğrencilerine ilişkin elde edilen bulgulara ilişkin dağılım tabloları aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 4: Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	58	48.3
Kız	62	51.7
Toplam	120	100.0

Mersin ilinde, 4 ayrı liseden sporcu öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme tekniğine göre seçilen lise öğrencilerinin cinsiyet dağılımı birbirine denk gözükmektedir.

Tablo 5: Lise Öğrencilerinin Yaş Dağılımı

Yaş Grupları	N	%
15 Yaş	15	12.5
16 Yaş	65	54.2
17 Yaş	31	25.8
18 Yaş	6	5.0
19 Yaş	2	1.7
20 yaş	1	0.8
Toplam	120	100.0

Tablo 5'e göre, lise öğrencilerinin çoğunluğunu 16-17 yaş grubunda yer alan öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 6: Lise Öğrencilerinin Doğum Yerleri

Doğum Yeri	N	%
İl merkezi	80	66.7
İlçe merkezi	25	20.8
Kasaba-Belde	5	4.2
Köy ve Mezra	6	5.0
Diğer*	2	1.7
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	120	100.0

* Yurtdışı

Tablo 6'ya göre, lise öğrencilerinin çoğunluğunu il merkezi doğumlular (% 66.7) ve ilçe merkezi doğumlular (% 20.8) oluşturmaktadır.

Tablo 7: Lise Öğrencilerinin Baba Mesleği

Baba Mesleği	N	%
Ücretli	60	50.0
İşveren	9	7.5
Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	39	32.5
Diğer*	10	8.3
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	120	100.0

* İşsiz ve ölü

Tablo 7'yi incelediğimizde, lise öğrencilerinin çoğunluğunun baba mesleği ücretli (işçi-memur) olarak gözükmektedir.

Tablo 8: Anne Mesleği

Anne Mesleği	N	%
Ücretli	27	22.5
Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	4	3.3
Diğer*	88	73.3
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	120	100.0

* Evhanımı

Tablo 8'e göre, lise öğrencilerinin annelerinin çoğunluğunu evhanımları oluşturmaktadır. Tablo 7 ve 8 den de anlaşılacağı gibi sporcu öğrencilerin çoğunluğunu tek maaşlı aileler oluşturmaktadır.

Tablo 9: Babanın Eğitim/Öğretim Durumu

Babanın Eğitimi	N	%
Okuma Yazma Bilmiyor	8	6.7
İlkokul Mezunu	31	25.8
Ortaokul Mezunu	15	12.5
Lise ve Dengi	26	21.7
Y.okul ve Üniversite	34	28.3
Bilinmeyen	6	5.0
Toplam	120	100.0

Tablo 9'a göre, lise öğrencilerinin babalarının eğitim/öğretim durumunu incelediğimizde, örgün eğitim/öğretim alanların çoğunlukta olduğu (yüksek okul ve üniversite mezunları % 28.3, ilkokul mezunları % 25.8, ortaöğretim % 34.2) göze çarpmaktadır.

Tablo 10: Annenin Eğitim/Öğretim Durumu

Annenin Eğitimi	N	%
Okuma yazma Bilmiyor	28	23.3
İlkokul	30	25.0
Ortaokul	11	9.2
Lise	21	17.5
Yüksekokul ve Üniversite	23	19.2
Bilinmeyen	7	5.8
Toplam	120	100.0

Tablo 10'a göre; lise öğrencilerinin anneleri arasında okuma yazma bilmeyenlerin oranı bir hayli yüksek gözükürken aynı zamanda yüksekokul ve üniversite mezunu olanların sayısı da yüksek gözükmektedir.

Tablo 11: Lise Öğrencilerinin Aile Büyüklüğü

Aile Büyüklüğü	N	%
03 Kişi	11	9.2
04 Kişi	41	34.2
05 Kişi	27	22.5
06 Kişi	18	15.0
07 Kişi	11	9.2
08 Kişi	5	4.2
09 Kişi	3	2.5
10 Kişi	3	2.5
12 Kişi	1	0.8
Toplam	120	100.0

Tablo 11'e göre, lise öğrencilerinin aile büyüklüğü dağılımı incelendiğinde; ilk sırayı % 34.2'lik bir oranla 04 üyeli tipik çekirdek şehir ailesi almaktadır.

Tablo 12: Konut Sahipliği Durumu

Oturulan Ev	N	%
Ev Sahibi	86	71.7
Kira	27	22.5
Lojman	6	5.0
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	120	100.0

Tablo 12'ye göre, lise öğrencileri içinde ev sahibi olanlar çoğunluktadır.

Eve yatırım yapma, ev almayı bir ekonomik yatırım olarak görme, bizim gibi gelişmekte olan ülkelerin çarpıcı bir gerçeğidir. Öğrencilerin anne-babalarının çoğunluğunun ücretli olması nedeniyle de yatırım için ilk yapılan iş hemen bir ev almak olmuştur.

Tablo 13: Aylık gelir Dağılımı

Aylık gelir Dağılımı	N	%
08-20 Milyon	9	7.4
25-40 Milyon	31	25.9
45-60 Milyon	19	15.9
65-85 Milyon	20	16.8
90-130 Milyon	23	19.2
140 Milyon ve Üzeri	9	7.5
Bilinmeyen	9	7.5
Toplam	120	100.0

Tablo 13'e göre, lise öğrencilerinin ailelerinin ortalama aylık gelir dağılımında 25-40 milyon TL'lik gelir % 25.9'luk bir oranla öne çıkmaktadır.

Tablo 14: Sanatsal ve Kültürel Etkinlikleri İzleme

Sanatsal Ve Kültürel Etkinlikler	N	%
İzlemiyor	15	12.5
Sinema-Tiyatro	69	57.5
Opera-Bale	4	3.3
Müzik ve Resitaller	30	25.0
Resim-Heykel	1	0.8
Diğer*	1	0.8
Toplam	120	100.0

* Karışık

Tablo 14'e göre, lise öğrencilerinin sanatsal-kültürel etkinlik izleme kategorilerinde sinema-tiyatro izleme (% 57.) ve müzik-resitalleri izleme (% 25.0) öne çıkmaktadır.

Tablo 15: Okul Takımında Lisanslı Olarak Spor Yapma

Lisanslı Olarak Spor Yapma	N	%
Lisanslı Olarak Spor Yapanlar	84	70.0
Lisanslı Olarak Spor Yapmayanlar	34	28.3
Diğer*	1	0.8
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	120	100.0

*Lisansız olarak sadece antrenmanlara katılıyor.

Tablo 15'e göre, lise öğrencileri içinde lisanslı olarak spor yapma eğiliminin yüksek olduğu gözükmemektedir.

Tablo 16: Okul Dışı Klüp Takımında Spor Yapma

Klüp Takımında Spor Yapma	N	%
Yapanlar	63	52.5
Yapmayanlar	57	47.5
Toplam	120	100.0

Tablo 16'ya göre, kısmi de olsa okul dışı klüplerde lisanslı olarak spor yapma eğiliminin yüksek olduğu gözükmektedir.

Tablo 17: Spor Yapmada En Belirleyici Neden

Spor Yapma nedeni	N	%
Zevk İçin	43	35.8
İleride Daha Fazla Para Kazanmak İçin	3	2.5
Meslek Edinme	36	30.0
Boş Zamanları Değerlendirme	21	17.5
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	11	9.2
Geniş Bir Arkadaş Çevresi Edinme	5	4.2
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	120	100.0

Tablo 17'ye göre, lise öğrencilerinin spor yapma konusunda öne sürdükleri en belirleyici nedenlerin başında "zevk için spor yapma" ve "meslek olarak edinme" nedenleri öne çıkmaktadır.

Tablo 18: Kendisi Dışında Ailede Lisanslı Olarak Spor Yapanlar

Ailede Lisanslı Sporcu	N	%
Var	39	32.5
Yok	79	65.8
Diğer*	2	1.7
Toplam	120	100.0

*Şu anda spor yapmıyor

Tablo 18'e göre, lise öğrencilerinin aile üyeleri arasında lisanslı olarak spor yapanların oranı küçümsenmeyecek bir düzeyde olduğu gözükmektedir.

Tablo 19: Ailenin Spor Yapmaya Desteği

Ailenin Desteği	N	%
Destekliyor	102	85.0
Desteklemiyor	10	8.3
Diğer*	6	5.0
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	120	100.0

* Duruma göre değişiyor.

Tablo 19'a göre, lise öğrencilerinin spor yapmaları aileleri tarafından desteklenmekte olduğu gözükmektedir.

Tablo 20: Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelme İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğine Yönelme İsteği	N	%
İstiyor	45	37.5
İstemiyor	70	58.3
Kararsız	1	0.8
Bilinmeyen	4	3.3
Toplam	120	100.0

Tablo 20'ye göre, lise öğrencilerinin önemli bir bölümü yaşamlarının ileriki dönemlerinde beden eğitimi ve spor öğretmeni olmaya eğilimli gözükmemektedirler.

Tablo 21: Beden Eğitimi Öğretmeni Olmayı İstemenin En Önemli Nedeni

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	N	%
Kendi İsteği	32	26.7
Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Etkisi	9	7.5
Spor ve Sporcunun Popülerliği	3	2.5
Bilinmeyen	76	63.3
Toplam	120	100.0

Tablo 21'e göre, ileride beden eğitimi ve spor öğretmeni olmayı isteyen lise öğrencileri arasında öne çıkan en belirleyici neden; öğrencinin kendi isteği olarak gözükmektedir.

Tablo 22: Aile Çevresinde Beden Eğitimi Öğretmeni Olup Olmadığı

Aile Çevresinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni	N	%
Var	22	18.3
Yok	98	81.7
Toplam	120	100.0

Tablo 22'ye göre, lise öğrencilerinin aile çevresinde beden eğitimi ve spor öğretmeni olan kişi sayısı oran olarak düşük görülmektedir.

III. 2. Üniversite Öğrencileri

Araştırmanın bu bölümünde üniversite öğrencilerinin (ME.Ü. Fen_Edebiyat Fakültesi Beden Eğitimi Ve Spor Bölümü öğrencileri) demografik, sosyal ve kültürel özellikleri, dağılım tabloları yardımıyla incelenip, tartışılmıştır.

Tablo 23: Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyeti

Cinsiyet	N	%
Erkek	59	50.0
Kız	59	50.0
Toplam	118	100.0

Tablo 23'e göre, öğrencilerin cinsiyet dağılımları eşittir. Bunun nedeni yapılan görüşmelerin tam sayım çalışması olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 24: Üniversite Öğrencilerinin yaş Dağılımı

Yaş Dağılımı	N	%
18-20 Yaş	29	24.2
21-23 Yaş	65	55.1
24-26 Yaş	22	17.6
28 Yaş ve Üzeri	2	1.6
Toplam	118	100.0

Tablo 24'e göre, üniversite öğrencilerinin çoğunluğunu 21-23 yaş arası öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 25: Üniversite Öğrencilerinin Doğum Yeri

Doğum Yeri	N	%
İl Merkezi	59	50.0
İlçe Merkezi	35	29.7
Kasaba-Belde	7	5.9
Köy ve Mezra	17	14.4
Toplam	118	100.0

Tablo 25'e göre, üniversite öğrencilerinin çoğunluğu il-ilçe merkezi doğumludur.

Tablo 26: Baba Mesleği

Baba Mesleği	N	%
Ücretli	38	32.2
İşveren	7	5.9
Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	19	16.1
Diğer*	51	43.2
Bilinmeyen	3	2.5
Toplam	118	100.0

* Emekli, vefat etmiş.

Tablo 26'ya göre, üniversite öğrencilerinin babalarının çoğunluğunu ücretliler (işçi-memur ve emekliler) ile serbest meslek sahiplerinin oluşturdukları gözükmektedir.

Tablo 27: Anne Mesleği

Anne Mesleği	N	%
Ücretli	9	7.6
İşveren	1	0.8
Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	1	0.8
Diğer*	105	89.0
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	118	100.0

* Evhanımı

Tablo 27'ye göre, üniversite öğrencilerinin annelerinin önemli bir bölümü evhanımlarından oluşmaktadır. Tablo 26 ve 27 den de anlaşılacağı gibi, Bede Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin ailelerindeki geçim yükü babalarının omuzlarında olduğu gözükmeğtedir. Çoğunlukla, liselerde spor yapan öğrencilerde olduğu gibi, tek maaşlı ailelerin çocuklarıdır.

Tablo 28: Babanın Eğitim/Öğretim Durumu

Babanın Eğitimi	N	%
Okur-Yazar Değil	6	5.1
İlkokul Mezunu	49	41.5
Ortaokul Mezunu	20	16.9
Lise Mezunu	25	21.2
Yüksekokul-Üniversite Mezunu	17	14.4
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	118	100.0

Tablo 28'e göre, üniversite öğrencilerinin babalarının çoğunluğunu ilkokul ve ortaöğretim mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 29: Annenin Eğitim/Öğretim Durumu

Annenin Eğitimi	N	%
Okur-Yazar Değil	22	18.6
İlkokul Mezunu	58	49.2
Ortaokul Mezunu	17	14.4
Lise Mezunu	18	15.3
Yüksekokul-Üniversite Mezunu	2	1.7
Bilinmeyen	1	0.8
Toplam	118	100.0

Tablo 29'a göre, üniversite öğrencilerinin annelerinin çoğunluğu ilkokul mezunu olarak görülmektedir. Ancak okuma yazma bilmeyenlerin oranı da azımsanmayacak düzeydedir. Tablo 28 ve 29 dan da anlaşılacağı gibi, anne ve babaların öğrenim düzeyleri ortanın altında olan ve bu kesimden gelen öğrencilerin, bu durumu değiştirerek bir statü elde etmek istediklerini söyleyebiliriz. Sporun günümüzde geniş halk kitleleri tarafından sevilmesi ve kendilerinin de spora ilgileri nedeniyle, bir statü kazanma ve bir yüksekokul bitirerek, öğretmen olma olasılığı, Beden Eğitimi ve Spor bölümünde okumayı ilgi çekici hale getiriyor denilebilir.

Tablo 30: Ortalama Aile Büyüklüğü

Aile Büyüklüğü	N	%
02 Kişi	1	0.8
03 Kişi	15	12.7
04 Kişi	29	24.6
05 Kişi	28	23.7
06 Kişi	21	17.8
07 Kişi	8	6.8
08 Kişi	6	5.1
09 Kişi	2	1.7
10 Kişi	3	2.5
11 Kişi	2	1.7
12 Kişi	1	0.8
13 Kişi	1	0.8
14 Kişi	1	0.8
Toplam	118	100.0

Tablo 30'a bakarak üniversite öğrencilerinin ortalama aile büyüklüğünü değerlendirdiğimizde, aile büyüklüğünün ortalama 04-06 kişi arasında olduğu gözükmektedir.

Tablo 31: Oturulan Evin Durumu

Oturulan Ev	N	%
Ev Sahibi	96	81.4
Kira	19	16.1
Lojman	3	2.5
Toplam	118	100.0

Tablo 31'e göre, üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğunun

oturdıkları evin mülkiyeti ailelerine aittir. Bu tablo da bize tipik dar gelirli, ücretli kesimin öncelikle bir ev sahibi olalım düşüncesini açıkça yansıtmaktadır. Fakat gelişmiş ülkelerde böyle bir sorun yoktur. Bizim gibi ülkelerdeki bu tip ailelerin ideali budur.

Tablo 32: Aylık Gelir Dağılımı

Aylık Gelir	N	%
00-25 Milyon	24	20.1
26-50 Milyon	55	46.9
51-75 Milyon	17	14.4
75 Milyon ve Üzeri	11	9.3
Bilinmeyen	11	9.3
Toplam	118	100.0

Tablo 32'ye göre, üniversite öğrencileri arasında aylık gelir dağılımı ortalaması 26-50 milyon TL civarındadır. Bu gelir dağılımıyla ülkemiz şartlarında, standart yaşam düzeyine erişilmesi bile çok zordur. Doğal ihtiyaçlar dediğimiz, yeme, içme gibi ihtiyaçlardan kısıntı yapılarak sürdürülen bir yaşamdır. Bu durumda öğrencinin kendini geliştirme fırsatı ise büyük özveriyle olabilecektir.

Tablo 33: En Son Bitirilen Okulun Beden Eğitimi Öğretmeni

Beden Eğitimi Derslerini Yürüten Öğretmen	N	%
Branş Öğretmeni	106	89.8
Branş Öğretmeni Değil	12	10.2
Toplam	118	100.0

Tablo 33'e göre, üniversite öğrencilerinin en son bitirdikleri öğretim kurumunda beden eğitimi dersleri çoğunlukla branş öğretmenleri tarafından yürütüldüğü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 34: Üniversite Öncesi Lisanslı Spor Yapma

Üniversite Öncesi Lisanslı Spor Yapma	N	%
Yapanlar	89	75.4
Yapmayanlar	29	24.6
Toplam	118	100.0

Tablo 34'e göre, üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu üniversiteye gelmeden önce lisanslı olarak spor yapıyor gözükmektedir.

Tablo 35: Lisanslı Olarak Spor Yapılan Takım

Lisanslı Olarak Spor Yapılan takım	N	%
Okul Takımı	30	25.4
Okul Dışı Klüp	29	24.6
Diğer*	32	27.1
Lisanslı Olarak Spor Yapmayanlar	27	22.9
Toplam	118	100.0

*Okul ve Klüp takımı birlikte.

Tablo 35'e göre, lisanslı olarak spor yapan öğrenci sayısı 91 (% 77.1'i) lisanslı olarak spor yapmaktadır. Bu öğrencilerin okul ve okul dışı klüplere dağılımı eşit gözükmektedir.

Tablo 36: Lisanslı Olarak Spor Yapılan Branş

Lisanslı Olarak Yapılan Spor Branşı	N	%
Futbol	34	28.8
Basketbol	19	16.1
Voleybol	10	8.5
Hentbol	12	10.2
Atletizm	12	10.2
Bedmington	1	0.8
Yüzme	2	1.7
Güreş	4	3.4
Uzak Doğu Sporları	5	4.2
Diğer	7	5.9
Lisanslı Olarak Spor Yapmayanlar	12	10.2
Toplam	118	100.0

Tablo 36'ya göre, lisanslı olarak spor yapan öğrenciler tüm öğrencilerin çoğunluğunu (% 89.8) oluşturmaktadır ve lisanslı olarak yapılan sporların başında futbol, basketbol, hentbol ve voleybol gibi takım sporları gelmektedir.

Tablo 37: Şu Anda Lisanslı Olarak Spor Yapma

Lisanslı Olarak Spor Yapma	N	%
Yapanlar	74	62.7
Yapmayanlar	40	33.9
Bilinmeyen	4	3.4
Toplam	118	100.0

Tablo 37'ye göre, üniversite öğrencileri lisanslı olarak spor yapma eğilimini üniversitede de sürdürdükleri ortaya çıkmaktadır. Spor günümüzde bir boş zaman uğraşısı olmaktan çıkmış tam gün çalışmayı gerektiren bir meslek halini

almıştır. Ülkemizde de artık her branşta maddi olanakların sağlandığını birçok dalda büyük paraların konuşulduğu bir dönemdeyiz. Bu nedenle sporcu olanların oranı yüksek diyebiliriz. Buna hem gelir hemde sporculuğun popüler olması açısından bakabiliriz.

Tablo 38: Lisanslı Olarak Spor Yapanların Lisans Niteliği

Lisans Niteliği	N	%
Okul Takımı	20	16.9
Klüp	42	35.6
Diğer*	14	11.9
Lisanslı Olmayanlar	42	35.6
Toplam	118	100.0

*Hem okul, hem de klüp

Tablo 38'e göre, lisanslı olarak spor yapan üniversite öğrencilerinin çoğunluğu bunu daha çok okul dışı klüplerde yapmaktadır.

Tablo 39: Okul Dışında Gelir Elde Etmeye Yönelik Olarak Yapılan Sportif Etkinlikler

Gelir Getiren Sportif Etkinlik	N	%
Sporculuk	54	45.8
Antrenörlük	8	6.8
Oyuncu-Antrenörlük	12	10.2
Yöneticilik	1	0.8
Spor Hakemliği	12	10.2
Diğer	9	7.6
Bilinmeyen	22	18.6
Toplam	118	100.0

* Spor hakemliği ve sporculuk

Tablo 39'a göre, üniversite öğrencilerinin çoğunluğu okul dışında gelir getirecek bir biçimde sporculuk yapıyor gözükmektedir.

Tablo 40: Okul Dışında gelir Getiren Ek İş (Sporculuk Dışında)

Okul Dışında gelir Getiren Ek İş (Spor Dışı)	N	%
Yapanlar	22	18.6
Yapmayanlar	90	76.3
Bilinmeyen	6	5.1
Toplam	118	100.0

Tablo 40'a göre, üniversite öğrencilerinin ancak küçük bir bölümü okul dışında gelir getiren ek iş yapmaktadır.

Araştırmamızın bu alt bölümünde beden eğitimi ve spor öğretmenliğine yönelim tartışmalarına zemin oluşturacağını düşündüğümüz özellikler, üniversite öğrencilerine yönelik yapılan anket sonuçlarına dayalı olarak dağılım tablolarına dönüştürülmüştür.

Tablo 41: Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	N	%
Meslek Edinme	52	44.1
İyi Bir Arkadaş Çevresi Edinme İsteği	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	13	11.0
Zevk İçin	25	21.2
Diğer*	21	17.8
Bilinmeyen	3	2.5
Toplam	118	100.0

* Sağlık, ve tüm nedenler birarada ve kendini aşma.

Tablo 41'e göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedenlerinin başında "meslek edinme" (% 44.1) ve "zevk için yapma" (% 21.2) gelmektedir.

Öğrenci ailelerinin gelir dağılımı ve eğitim/öğretim düzeylerinin orta ve ortanın altında olduğundan, meslek edinme yüzdesinin yüksek olması normal bir göstergedir. Özellikle bu tip ailelerde ki çocukların ideali, toplum tarafından ilgi odağı olan ve statüsü iyi olan bu tür mesleklerdir.

Tablo 42: Sportif Etkinliklere Katılma Konusunda Aile Desteği

Aile Desteği	N	%
Aile Desteği var	96	81.4
Aile Desteği Yok	19	16.1
Diğer*	1	0.8
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	118	100.0

* Duruma göre değişiyor.

Tablo 42'ye göre, üniversite öğrencilerinin ailelerinin çoğunluğu öğrencilerin spor yapmalarını desteklemektedir.

Tablo 43: Ailede Öğrenci Dışında Sportif Etkinliklere Katılım

Ailede Sportif Etkinliklere Katılan Kişi	N	%
Sportif Etkinliklere Katılan Var	62	52.5
Sportif Etkinliklere Katılan Yok	52	44.1
Bilinmeyen	4	3.4
Toplam	118	100.0

Tablo 43'e göre, üniversite öğrencilerinin aile üyeleri arasında sportif etkinliklere katılanların oranı küçümsenmeyecek bir düzeydedir.

Tablo 44: Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni

Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni	N	%
Var	9	7.6
Yok	105	89.0
Bilinmeyen	4	3.4
Toplam	118	100.0

Tablo 44'e göre, üniversite öğrencilerinin aile üyeleri arasında beden eğitimi öğretmeni olma oranı oldukça düşük gözükmektedir. Bu tabloya göre, beden eğitimi öğretmenliğini meslek olarak seçmede aileden örnek alınmamıştır.

Tablo 45: Beden Eğitimi Öğretmenliğini Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliğini Yapma İsteği	N	%
Evet	105	89.0
Hayır	11	9.3
Bilinmeyen	2	1.7
Toplam	118	100.0

Tablo 45'e göre, üniversite öğrencilerinin büyük bir bölümü beden eğitimi öğretmeni olmayı istemektedirler. Bu tablo da bize göstermektedir ki; bölüme giren öğrencilerin isteyerek bölüme girdiği, öğretmenliği ve sporu sevdiğini, isabetli bir seçim yaptıkları, ortaya çıkmaktadır.

Tablo 46: Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteğinin En Belirleyici Nedeni

En Belirleyici Neden	N	%
Öğretmenliği Sevme	75	63.6
İş Güvencesi	24	20.3
Diğer	10	8.5
Bilinmeyen	9	7.6
Toplam	118	100.0

Tablo 46'ya göre, üniversite öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma konusunda en belirleyici neden olarak öğretmenlik mesleğini sevme olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 47: Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	N	%
Ortaokul	8	6.8
Lise	78	66.1
Üniversite	20	16.9
Diğer*	8	6.8
Bilinmeyen	4	3.4
Toplam	118	100.0

*Liseyi bitirdikten sonra.

Tablo 47'ye göre, beden eğitimi ve spor bölümünde öğretim gören öğrencilerin büyük çoğunluğu beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı olarak lise dönemini ileri sürmüşlerdir.

Tablo 48: Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçmede En Çok Etkili Olanlar

Karar Vermede Etkili Olanlar	N	%
Aile	37	31.4
Arkadaş Çevresi	40	33.9
Beden Eğitimi Öğretmenleri	34	28.8
Diğer*	1	0.8
Bilinmeyen	6	5.1
Toplam	118	100.0

*Kendi kararı

Tablo 48'e göre, beden eğitimi öğretmeni olma kararı üzerinde arkadaş çevresi, aile ve beden eğitimi öğretmenin etkisi gözükmektedir.

Tablo 49: Meslekle İlgili Çalışılmak İstenilen Alan

Meslekle İlgili Çalışılmak İstenilen Alan	N	%
İlköğretim Kurumlarında Branş Öğretmenliği	2	1.7
Ortaöğretim Kurumlarında Branş Öğretmenliği	43	36.4
Üniversite ve Yüksekokullarda Öğretim Elmanı	53	44.9
Antrenör	12	10.2
Spor Yöneticiliği	1	0.8
Diğer*	4	3.4
Bilinmeyen	3	2.5
Toplam	118	100.0

* Turizm sektörünün değişik işletmelerinde animatörlük, aerobik salonu işletmeciliği

Tablo 49'a göre, üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası doğrudan kendi meslek alanlarına ilişkin yapmak istedikleri işin başında üniversite ve yüksekokullarda öğretim elemanı olarak çalışmak gelmektedir. Bunun yanısıra milli

eğitimin değişik kademelerinde öğretmen olarak çalışma isteğide göze çarpmaktadır.

Görülüyor ki çalışılmak istenilen alanların hepsi sporla ilgili alanlardır.

Tablo 50: Okuduğu Bölümü Seçmede Memnuniyet

Bölüm Seçme Memnuniyeti	N	%
Memnun	111	94.1
Memnun Değil	4	3.4
Diğer*	3	2.5
Toplam	118	100.0

* Henüz kararsız

Tablo 50'ye göre, üniversite öğrencilerinin çok büyük bir bölümü okudukları bölümü seçtikleri için memnun olduklarını söylemektedirler.

Tablo 51: Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Öğrenci Olmayı Başkalarına Tavsiye Etme

Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrenciliğini Başkalarına Tavsiye Etme	N	%
Eder	115	97.5
Etmez	2	1.7
Diğer*	1	0.8
Toplam	118	100.0

* Henüz kararsız

Tablo 51'e göre, neredeyse öğrencilerin tümü (% 97.5) bu bölüm öğrenciliğini başkalarına tavsiye etme eğilimi taşımaktadırlar.

Tablo 52: Branşla İlgili Üniversitede Alınan Eğitim

Üniversitede Alınan Branş Eğitimi	N	%
Yeterli	25	21.2
Yetersiz	84	71.2
Diğer*	6	5.1
Bilinmeyen	3	2.5
Toplam	118	100.0

* Bazı dersler için yeterli, bazı dersler için yetersiz

Tablo 52'ye göre, üniversite öğrencilerinin önemli bir bölümü okudukları bölümü sevmelerine karşın, üniversitede aldıkları branş eğitimini yeterli görmemektedirler.

Tablo 53: Üniversitede Alınan Branş Eğitiminin Yetersiz Görülmesinin Nedeni

Yetersizlik Nedeni	N	%
Bölümün Kadrosunu Yeterli Bulmama	9	7.6
Spor Tesislerini Yeterli Bulmama	46	39.0
Araç-Gereç ve Malzeme Eksikliği	11	9.3
Diğer*	22	18.6
Yeterli Görenler	30	24.4
Toplam	118	100.0

* Yukarıda sayılan tüm yetersizlik nedenleri.

Tablo 53'e göre, üniversite öğrencilerinin branş eğitiminin yetersizliği olarak ileri sürdükleri nedenlerin başında, spor tesislerinin yetersizliği ve araç-gereç ve spor malzemesi eksikliği gelmektedir.

III. 3. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenleri

Araştırmamızın bu alt bölümünde, örneklem kümemizin üçüncü ayağını oluşturan beden eğitimi ve spor öğretmenlerine ilişkin demografik, sosyal ve kültürel özellikler, mesleğe yönelim tartışmalarına zemin oluşturacak bir biçimde dağılım tabloları yardımıyla incelenmiştir.

Tablo 54: Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	15	50.0
Bayan	15	50.0
Toplam	30	100.0

Tablo 54'e göre, öğretmenlerin cinsiyet rollerine dağılımları eşittir. Bu eşitlik örneklemin seçilişinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 55: Yaş Dağılımı

Yaş Dağılımı	N	%
26-30 Yaş	5	16.6
31-36 Yaş	13	43.4
37-42 Yaş	3	10.0
43-48 Yaş	6	20.0
48 ve Üzeri	3	10.0
Toplam	30	100.0

Tablo 55'e göre, öğretmenlerin çoğunluğunu 31-36 yaş grubunda yer alanlar oluşturmaktadır.

Tablo 56: Doğum Yeri

Doğum Yeri	N	%
İl Merkezi	10	33.3
İlçe Merkezi	14	46.7
Kasaba-Belde	4	13.3
Köy ve Mezra	2	6.7
Toplam	30	100.0

Tablo 56'ya göre, öğretmenlerin yaklaşık yarısını il-ilçe merkezi doğumlular oluşturmaktadır.

Tablo 57: Baba Mesleği

Baba Mesleği	N	%
Ücretli	16	53.3
Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	9	30.0
Diğer*	5	16.7
Toplam	30	100.0

* Babası öldüğü için meslek belirtmeyenler

Tablo 57'ye göre, öğretmenlerin babalarının çoğunluğunu ücretliler (işçi-memur) oluşturmaktadır. Ancak kendi hesabına iş ya da işyeri sahipliği oranı da küçümsenmeyecek bir düzeydedir.

Tablo 58: Anne Mesleği

Anne Mesleği	N	%
Ücretli	4	13.3
Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	2	6.7
Diğer*	24	80.0
Toplam	30	100.0

* Evhanımı

Tablo 58'e göre, öğretmenlerin annelerinin çoğunluğunu ev hanımları oluşturmaktadır. Annelerin diğer meslek kategorilerine göre dağılımı oldukça düşük düzeyde kalmaktadır. Tablo 57 ve 58 de görüleceği gibi beden eğitimi öğretmenleri de, orta ve dar gelirli, tek maaşlı ailelerin çocuklarıdır.

Tablo 59: Babanın Eğitim/Öğretim Düzeyi

Babanın Eğitimi	N	%
Okur-Yazar Değil	4	13.3
İlkokul	11	36.7
Ortaokul	6	20.0
Lise	4	13.3
Yüksekokul-Üniversite	2	6.7
Bilinmeyen	3	10.0
Toplam	30	100.0

Tablo 59'a göre, öğretmenlerin babalarının büyük çoğunluğu örgün eğitim/öğretim sürecinden geçmiş gözükmektedir. Enson bitirdikleri okul değerlendirildiğinde; çoğunluğu ilkokul ve ortaokul mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 60: Annenin Eğitim ve Öğretim Düzeyi

Annenin Eğitimi	N	%
Okur-Yazar Değil	11	36.7
İlkokul	13	43.3
Lise	3	10.0
Bilinmeyen	3	10.0
Toplam	30	100.0

Tablo 60'a göre, öğretmenlerin annelerinin çoğunluğu ilkokul mezunu olarak gözükmektedir. Ancak okur-yazar olmayanların oranı da küçümsenmeyecek bir düzeyde gözükmektedir.

Tablo 61: Medeni Durum

Medeni Durum	N	%
Evli	26	86.7
Bekar	3	10.0
Dul	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 61'e göre, öğretmenlerin neredeyse tümünü evli olanlar oluşturmaktadır.

Tablo 62: Eşin Eğitim/Öğretim Durumu

Eşin Eğitimi	N	%
Ortaokul	1	3.3
Lise	2	6.7
Yüksekokul-Üniversite	23	76.7
Bilinmeyen (Bekar-Dul)	4	13.3
Toplam	30	100.0

Tablo 62'ye göre, eşlerin büyük bölümünü yüksekokul-üniversite mezunları oluşturmaktadır. Buda bize göstermektedir ki, beden eğitimi öğretmenleri çoğunlukla kendi statüsündeki bireyleri eş olarak seçmektedirler.

Tablo 63: Eşin Mesleği

Eşin Mesleği	N	%
Ücretli	24	80.0
İşveren	1	3.3
Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	1	3.3
Bilinmeyen	4	13.4
Toplam	30	100.0

Tablo 63'e göre, öğretmenlerin eşlerinin çoğunluğunu ücretliler (memur-işçi) oluşturmaktadır. Beden eğitimi öğretmenleri aynı zamanda kendi gibi ücretli olan, aynı sınıftaki bireylerden kendisine eş seçmektedirler.

Tablo 64: Aile Büyüklüğü

Aile Büyüklüğü	N	%
01 Kişi	1	3.3
02 Kişi	2	6.7
03 Kişi	9	30.0
04 Kişi	15	50.0
05 Kişi	1	3.3
06 Kişi	1	3.3
07 Kişi	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 64'e göre, öğretmenlerin ortalama aile büyüklüğü 04 kişi ve üzeri görülmektedir. Tipik çekirdek şehir aileleri görünümündedirler.

Tablo 65: Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni Var mı?

Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni	N	%
Var	9	30.0
Yok	21	70.0
Toplam	30	100.0

Tablo 65'e göre, öğretmenlerin aile üyeleri arasında beden eğitimi öğretmeni olanların (kendisi dışında) sayısı küçümsenmeyecek düzeydedir.

Tablo 66: Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı

Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı	N	%
İlkokul	2	6.7
Ortaokul	6	20.0
Lise	19	63.3
Üniversite	3	10.0
Toplam	30	100.0

Tablo 66'ya göre, öğretmenlerin mesleğe yönelimde karar verme zamanı olarak lise yıllarının belirleyici olduğu görülmektedir.

Tablo 67: Mesleğin Seçilme Nedeni

Mesleğin Seçilme Nedeni	N	%
Sevme	24	80.0
İş Güvencesi	1	3.3
Üniversitede Başka Bir Bölüme Girememe	3	10.0
Diğer*	2	6.7
Toplam	30	100.0

* İş güvencesi ve sevme

Tablo 67'ye göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu mesleği sevdikleri için seçmiş gözüküyor, ancak çok küçük bir bölümü üniversitede başka bir bölüme giremediği için beden eğitimi öğretmeni olduğunu belirtmektedir.

Tablo 68: Meslek Seçimi Kararı Üzerinde Etkili Olanlar

Karar Üzerinde Etkili Olanlar	N	%
Kendi Kararı	15	50.0
Aile Üyeleri	1	3.3
Beden Eğitimi Öğretmenleri	12	40.1
Arkadaşları	1	3.3
Bilinmeyen	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 68'e göre, öğretmenlerin % 50'si meslek seçiminin kendi kararı olduğu, dışarıdan etkilenme yoluyla mesleği seçenlerde ise daha çok beden eğitimi öğretmenlerinin etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 69: Mesleğin Gelir Açısından Yeterlilik Durumu

Mesleğin Gelir Açısından Yeterlilik Durumu	N	%
Yeterli Bulanlar	1	3.3
Yetersiz Bulanlar	28	93.4
Diğer*	1	3.3
Toplam	30	100.0

* idare eder

Tablo 69'a göre, öğretmenlerin neredeyse tümü mesleklerini ekonomik gelir elde etme açısından yeterli görmemektedirler.

Tablo 70: Mesleği Seçimi ve Memnuniyet

Mesleğin Seçimi Ve Memnuniyet	N	%
Memnun Olanlar	24	80.0
Memnun Olmayanlar	5	16.7
Bilinmeyen	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 70'e göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu mesleklerini ekonomik açıdan yetersiz bulmakla birlikte (bakınız tablo 69), mesleği seçmiş olmalarından memnun gözükmektedirler.

Tablo 71: Beden Eğitimi Öğretmenliği Dışında Sporla İlgili Ek İş Yapma

Sporla İlgili Ek İş Yapma	N	%
Yapmayanlar	12	40.0
Antrenör	11	36.7
Yönetici	2	6.7
Hakem	4	13.3
Diğer*	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 71'e göre, öğretmenlerin % 60'ı öğretmenlik dışında sporla ilgili olarak ek gelir getiren işler yapmaktadır. Bu işlerin başında değişik spor klüplerinde antrenör olarak çalışmak gelmektedir.

Tablo 72: Öğretmenlik ve Spor Dışı Gelir Getiren Ek İş Yapma

Öğretmenlik ve Spor Dışı Ek İş	N	%
Yapanlar	1	3.3
Yapmayanlar	28	93.4
Bilinmeyen	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 72'ye göre öğretmenlerin neredeyse tümü öğretmenlik ve spor dışında gelir getiren ek iş yapmamaktadırlar.

Tablo 73: Branşla İlgili Üniversite Eğitimi

Üniversite Eğitimi	N	%
Yeterli Bulanlar	15	50.0
Yeterli Bulmayanlar	13	43.3
Bilinmeyen	2	6.7
Toplam	30	100.0

Tablo 73'e göre, öğretmenlerin yarısı üniversitede aldıkları branş eğitimini yetersiz görmektedirler. Üniversite öğrencilerinin bu konudaki eğilimleri ile öğretmenlerin eğilimi benzeşmektedir.

Tablo 74: Üniversite Alınan Branş Eğitiminin Yetersizlik Nedeni

Branş Eğitiminin Yetersizlik Nedeni	N	%
Bölümün Öğretim Kadrosu Yetersiz	4	13.3
Spor Tesisleri Yetersiz	2	6.7
Araç-Gereç Malzeme Eksikliği	2	6.7
Tüm Nedenler	17	56.7
Bilinmeyen	5	17.6
Toplam	30	100.0

Tablo 74'e göre, öğretmenlerin büyük bir bölümü üniversite eğitimi sırasında aldıkları branş eğitimini yetersiz görmektedirler.

Tablo 75: Çocuklarının Mesleği (Beden Eğitimi Öğretmenliği) Seçmesi

Çocuklarının Mesleği Seçmesi	N	%
İsteyenler	7	23.3
İstemeyenler	19	63.3
Çocuklara Bırakanlar	3	10.3
Bilinmeyen	1	3.3
Toplam	30	100.0

Tablo 75'e göre, öğretmenlerin çok küçük bir bölümü kendi çocuklarının aynı mesleği seçmelerini istemektedirler.

Tablo 76: Çocuklarının Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçmesini İstememe Nedeni

Seçmesini İstememe Nedeni	N	%
Gelir Düşüklüğü	12	40.0
Prestij ve Saygınlığın Düşüklüğü	3	10.0
Diğer*	5	16.7
İsteyenler	10	33.3
Toplam	30	100.0

* Eğitim/öğretim politikalarının yanlışlığı, eğitimin içeriği ve ek iş yapma olanaklarının sınırlılığı

Tablo 76'ya göre, çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmasını istemeyenler çoğunluktadır. Bunların ileri sürdükleri istememe nedenlerinin başında gelir düşüklüğü gelmektedir.

Tablo 77: Mesleğin Toplumdaki Saygınlığı

Mesleğin Saygınlığı	N	%
Saygınlığı Var Diyenler	2	6.7
Saygınlığı Yok Diyenler	26	86.7
Diğer*	1	3.3
Bilinmeyen	1	3.3
Toplam	30	100.0

* Saygınlık var, ancak istenilen düzeyde değil

Tablo 77'ye göre, öğretmenlerin büyük çoğunluğu, mesleklerinin toplum içerisinde yeterli saygınlığa sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

Tablo 78: Mesleki Saygınlığın Yetersizlik Nedenleri

Mesleki Saygınlığın Yetersizlik Nedenleri	N	%
Gereken Önem Verilmediği İçin	12	40.0
Ücret Yetersizliği	12	40.0
Diğer*	3	10.0
Bilinmeyen	3	10.0
Toplam	30	100.0

* Önem verilmeme ve ücret yetersizliği

Tablo 78'e göre, beden eğitimi öğretmenliğinin mesleki saygınlığının düşüklüğü, bu mesleğe gereken önem verilmeme ve ücretlerin yetersizliği olarak gözükmektedir.

Tablo 79: Aylık Ücret Durumu

Aylık Ücret	N	%
30-40 Milyon TL	13	43.5
41-50 Milyon TL	5	16.6
51 Milyon ve Üzeri	2	3.3
Bilinmeyen	11	36.6
Toplam	30	100.0

Tablo 79'a göre, öğretmenlerin aylık ortalama gelirleri 30 ile 50 milyon TL arasında gözükmektedir.

IV. BÖLÜM: BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE

YÖNELİMİN ARKA PLANI

Araştırmamızın bu bölümünde, örneklem kümesinin üçlü bileşimine uygun olarak, beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme ile kişilerin demografik, sosyal, ekonomik özellikleri, sporla ilgi dereceleri ve spor yapma amaçları arasında mesleğe yönelimin arka planını açıklayacak şekilde bir ilişkinin gözlenip gözlenmediği sonucu, yapılan Ki-Kare analizlerinin sonuçlarına dayalı olarak incelenmiştir.

IV. 1. LİSE ÖĞRENCİLERİ VE BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİNE

YÖNELİM

IV. 1. 1. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmenliği

Lise öğrencileri arasında beden eğitimi öğretmenliğine yönelim konusunda yaptığımız ilk değerlendirme, lise öğrencilerinin cinsiyet dağılımı ile mesleğe yönelim arasında bir ilişki olup, olmadığı değerlendirmesidir. Bu değerlendirme aşağıdaki tablo yardımıyla incelenebilir.

Tablo 80: Lise Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımı ve Mesleğe Yönelim

Öğretmenliği İsteme	Erkek	Kız	N	%
İsteyenler	19	26	45	37.5
İstemeyenler	37	33	70	58.3
Kararsızlar	--	1	1	0.8
Cevapsız	2	2	4	3.3
Toplam	58	62	120	100.0

$$N = 120, S.D. = 3, F = 2.18, P > 0.05$$

Tablo 80'e göre, lise öğrencilerinin cinsiyet rollerine dağılımı ile beden eğitimi öğretmeni olmayı istemeleri/istememeleri arasında bir ilişki bulunmamaktadır.

Lise öğrencileri içerisinde erkek öğrencilerin % 32.7'si öğretmen olmayı isterken, kız öğrenciler arasında bu oran 41.9'dur. Erkek öğrencilerin % 63.7'si öğretmen olmayı istemezken, kız öğrenciler arasında da bu oran % 53.2'dir. Bu sonuçlarında gösterdiği gibi, lise öğrencilerinin cinsiyet rollerine dağılımı ile beden eğitimi öğretmenliğini seçmeleri arasında bir ilişki gözlenmemektedir. Çalışmamızın başlangıcında cinsiyet rolüne ilişkin ileri sürdüğümüz "cinsiyet ile beden eğitimi öğretmeni olmayı isteme arasında ilişki yoktur" varsayımı bu sonuçlara dayalı olarak, lise öğrencileri arasında doğrulanmaktadır. Kısmi olarak kız öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni olma konusundaki istekleri erkek öğrencilerden yüksek gözükmemektedir.

IV. 1. 2. Doğum Yeri ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Bu bölümde lise öğrencilerinin doğum yeri kökeni ile beden eğitimi öğretmeni olma istekleri birlikte tablolaştırılıp değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin sonuçları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 81: Lise Öğrencilerinin Doğum Yeri ve Mesleğe Yönelimleri

Öğretmen Olmayı İsteme	İl	İlçe	Kasaba- Belde	Köy- Mezra	Diğer	N	%
İsteyenler	26	12	3	3	--	45	37.5
İstemeyenler	51	13	1	2	2	70	58.3
Kararsız	1	--	-	-	---	1	0.8
Bilinmeyen	2	--	1	1	---	4	3.3
Toplam	80	25	5	6	2	120	100.0

$N = 120$ $S.D. = 15$ $F = 15.1P > 0.05$

Tablo 81'e göre, lise öğrencilerinin doğum yeri ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında bir ilişki bulunmamaktadır. İl merkezi doğumlu lise öğrencilerinin % 32.5' i, ilçe merkezi doğumluların % 48'i, kasaba-belde doğumluların % 60'ı, köy-mezra doğumluların % 50'si, beden eğitimi öğretmeni olmayı istemektedir. İl doğumluların % 63.7'si, ilçe doğumluların % 52'si, kasaba-belde doğumluların % 20'si, köy-mezra doğumluların ise % 33.3'ü, yurtdışı doğumluların ise % 100'ü beden eğitimi öğretmeni olmayı istememektedir. Bu sonuçlara baktığımızda, beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyenler ve istemeyenler arasında il merkezi doğumluların çoğunlukta olduğunu görürüz. Çalışmamızın başlangıcında doğum yerine ilişkin ileri sürdüğümüz "doğum yeri ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında bir ilişki vardır" varsayımı lise öğrencileri arasında yanlışlanmaktadır. Bunun nedenini eğitimin ve kentleşme ile kentleşmeye ilişkin olanakların ülke düzeyinde özellikle kitle iletişim araçlarına dayalı olarak yaygınlaşması ile açıklayabiliriz.

IV. 1. 3. Aile ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği ile aile kökenleri arasında bir ilişkinin oluşup oluşmadığını incelemek için, babanın mesleği, babanın eğitim/öğretim durumu, annenin mesleği, annenin eğitim/öğretim durumu ve lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma konusundaki istekleri birlikte tablolaştırılmış ve Ki-Kare analizi yapılmıştır. Yapılan analizin sonuçları ve değerlendirmeleri ayrıntılı olarak aşağıdadır.

Tablo 82: Babanın Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Ücretli	İşveren	Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İsteyenler	22	4	15	3	1	45	37.5
İstemeyenler	35	4	23	7	1	70	58.3
Kararsız	1	---	---	---	---	1	0.8
Bilinmeyen	2	1	1	---	---	4	3.3
Toplam	60	9	39	10	2	120	100.0

* Babası vefat etmiş, çiftçi v.b.

$N = 120$

$S.D. = 12$

$F = 4.02$

$P > 0.05$

Tablo 82'ye göre, baba mesleği ile lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında bir ilişki bulunmamaktadır. Örneklemin % 50'sini oluşturan ücretlilerin çocuklarının % 36.6'sı beden eğitimi öğretmeni olmayı istemekte, istemeyenlerin oranı ise % 58.3'tür. Bu oran işveren çocukları arasında isteme % 44.4, istememe % 44.4, kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi olanların çocuklarında isteme oranı % 38.4, istememe oranı ise % 58.9'dur.

Tablo 83: Annenin Mesleği ve Öğretmen Olmayı İsteme

Beden Eğitimi Öğretmeni Olmayı İsteme	Ücretli	Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İsteyenler	7	1	37	---	45	37.5
İstemeyenler	19	3	48	---	70	58.3
Kararsız	1	--	--	---	1	0.8
Bilinmeyen	--	---	3	1	4	3.3
Toplam	27	4	88	1	120	100.0

N = 120

S.D. = 9

F = 36.16

P < 0.05

Tablo 83'e göre, annenin mesleği ile lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-kare analizine göre, ilişki bulunmaktadır. Örneklem grubunun % 22.5'ini oluşturan ücretlilerin çocukları arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteme oranı % 26.0, istememe oranı % 70, örneklemin % 3.3'ünü oluşturan kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi olan annelerin çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmayı isteme oranı % 25, istememe oranı % 75.0, örneklemin % 73.3'ünü oluşturan ev hanımlarının çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olma isteği % 42.0, istememe oranı ise % 54.5'dir. Bu sonuçlarında gösterdiği gibi çocuğun yetiştirilmesi ve sosyalleşmesi sürecinde aile üyelerinden annenin rolü biraz daha fazla öne çıkmaktadır.

Tablo 84: Babanın Eğitim/Öğretim Durumu ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ünv.	Boş	N	%
İsteyenler	5	21	8	5	6	--	45	37.5
İstemeyenler	1	10	7	21	26	5	70	58.3
Kararsız	--	--	--	--	1	-	1	0.8
Bilinmeyen	2	--	--	--	1	1	4	3.3
Toplam	8	31	15	26	34	6	120	100.0

 $N = 120$ $S.D. = 15$ $F = 49.1$ $P < 0.05$

Tablo 84'e göre, babanın eğitim/öğretim durumu (en son bitirilen okul) ile lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçlarına göre bir ilişki bulunmaktadır. Örneklemin % 25.8'ini oluşturan ilkokul mezunu babaların çocuklarının arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteme oranı % 67.7, istememe oranı % 32.2, örneklem grubunun % 12.5'ini oluşturan ortaokul mezunu babaların çocukları arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyenlerin oranı % 53.3, istememe oranı % 46.6, örneklemin % 21.7'sini oluşturan lise mezunu babaların çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmayı isteme oranı % 19.2, istememe oranı % 80.7, örneklem düzeyinde % 28.3'lük bir büyüklüğe sahip olan üniversite mezunu babaların çocukları arasında ise isteme oranı % 17.6, istememe oranı ise % 76.4'dür.

Tablo 85: Annenin Eğitim/Öğretim Durumu ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Okur-yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ünv.	Boş	N	%
İsteyenler	19	15	5	--	5	1	45	37.5
İstemeyenler	7	15	6	19	18	5	70	58.3
Kararsız	--	--	--	1	--	-	1	0.8
Bilinmeyen	2	--	--	1	--	1	4	3.3
Toplam	28	30	11	21	23	7	120	100.0

N = 120

S.D. = 15

F = 40.64

P < 0.05

Tablo 85'e göre, annenin eğitim/öğretim durumu (en son bitirilen okul) ile lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçlarına göre, ilişkileri vardır. Örneklem grubumuzun % 25'ini oluşturan ilkokul mezunu olan annelerin çocuklarının % 50'si beden eğitimi öğretmeni olmayı istemekte, % 50'si de istememektedir. Örneklemimizin % 9.2'sini oluşturan ortaokul mezunu annelerin çocuklarının % 45.4'ü beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken % 54.5'i istememektedir. Örneklem düzeyinde % 17.5'lik bir düzeye sahip olan lise mezunu annelerin çocukları arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyen bulunmamaktadır. İstemeyenlerin oranı % 90.4'dür. Örneklemimizin % 19.2'sini oluşturan üniversite mezunu annelerin çocuklarının % 21.7'si beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 78.2'si ise istememektedir.

Babanın mesleği, annenin mesleği, babanın eğitim/öğretim durumu, annenin eğitim/öğretim durumu ve lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma

isteği arasında yapılan istatistiksel analiz ve değerlendirmeler; çalışmamızın bu konuda ileri sürdüğü varsayımı doğrular niteliktedir.

IV. 1. 4. Sportif Etkinlikler ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Araştırmamızın bu alt bölümünde; lise öğrencilerinin okul ve okul dışı kulüp takımlarında lisanslı olarak spor yapma ve spor yapma amacı, ailenin sportif etkinliklere katılmayı desteklemesi ve ailede görüşülen kişi dışında lisanslı olarak spor yapan kişi ile lise öğrencisinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında Ki-Kare analizi yapılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Tablo 86: Okul Takımlarında Lisanslı Olarak Sporculuk ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Oynuyor	Oynamıyor	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İsteyenler	34	11	--	--	45	37.5
İstemeyenler	46	22	1	1	70	58.3
Kararsız	1	--	--	--	1	0.8
Bilinmeyen	3	1	--	--	4	3.3
Toplam	84	34	1	1	120	100.0

* Lisansı henüz çıkmamış, ancak oynuyor.

$N = 120$

$S.D. = 9$

$F = 2.72$

$P > 0.05$

Tablo 86'ya göre, lise öğrencilerinin okul spor takımlarında lisanslı olarak oyunculuk yapmaları ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçlarına göre, bir ilişki bulunmamaktadır. Lise öğrencilerinin % 70'ini oluşturan okul spor takımlarında lisanslı olarak spor yapanların arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyenlerin oranı % 40.4, istemeyenlerin oranı ise

54.7'dir. Lise öğrencilerinin % 28.3'ünü oluşturan okul spor takımlarında lisanslı olarak spor yapmayanların % 32.3'ü beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, istemeyenlerin oranı ise % 64.7'dir. Lisansı henüz çıkarılmadığı halde spor yapan öğrenciler (örneklemin % 0.8'ini oluşturan) arasında ise beden eğitimi öğretmeni olmak isteyen yoktur. Bu sonuçlara bakarak, kısmen de olsa lisanslı olarak okul spor takımlarında aktif sporcu olarak yer alan öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni olma isteği, diğer öğrencilerden yüksek gözükmektedir.

Tablo 87: Okul Dışı Klüp Takımlarında Sporculuk ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Oynuyor	Oynamıyor	N	%
İsteyenler	20	25	45	37.5
İstemeyenler	40	30	70	58.3
Kararsız	1	—	1	0.8
Bilinmeyen	2	2	4	3.3
Toplam	63	57	120	100.0

$N = 120$

$S.D. = 3$

$F = 2.69$

$P > 0.05$

Tablo 87'ye göre, lise öğrencilerinin okul dışı kulüplerde sporcu olmaları ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçlarına göre, ilişkileri bulunmamaktadır. Lise öğrencilerinin % 52.5'ini oluşturan okul dışı spor kulüplerinde aktif olarak sporculuk yapanların % 31.7'si beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 63.4'ü istememektedir. Lise öğrencilerinin % 47.5'ini oluşturan okul dışı spor kulüplerinde lisanslı olarak spor yapmayanların ise % 43.8'i beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 52.6'sı istememektedir.

Tablo 88: Spor Yapma Amacı ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Zevk	Parasal	Meslek	Boş Zamanları Değerlendirme	Kötü Alışkanlıklardan Korunma	Arkadaş Çevresi Edinme	N	%
İsteyenler	53	2	31	3	3	-	44	37.0
İstemeyenler	37	1	5	16	6	5	70	58.8
Karasız	--	--	--	--	1	--	1	0.8
Bilinmeyen	1	--	--	2	1	--	4	3.4
Toplam	43	3	36	21	11	5	120	100.0

N = 120

S.D. = 15

F = 72.28

P < 0.05

Tablo 88'e göre, lise öğrencilerinin spor yapma amacı ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişki olduğunu göstermektedir. Lise öğrencilerinin % 36.1'ini oluşturan zevk için spor yapan öğrencilerin % 11.6'sı beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 86.0'sı istememektedir. Lise öğrencilerinin % 2.5'ini oluşturan ve parasal nedenlerle spor yapan öğrencilerin % 66.6'sı beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 33.3'ü istememektedir. Lise öğrencilerinin % 30.3'ünü oluşturan, meslek edinmek için spor yapan öğrencilerin % 86.1'i beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 13.9'u istememektedir. Lise öğrencilerinin % 17.6'sını oluşturan boş zamanlarını değerlendirme amacıyla spor yapan öğrencilerin % 14.2'si beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 76.1'i istememektedir. Lise öğrencilerinin % 9.2'sini kötü alışkanlıklardan korunmak için spor yapan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin % 27.2'si beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 54.5'i ise

istememektedir. Bu tablonun ortaya koyduğu sonuçlara bakarak, meslek edinmek için spor yapan lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteğinin diğer öğrencilerden yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 89: Ailenin Spor Yapmayı Desteklemesi ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma isteği	Destekliyor	Desteklemiyor	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İsteyenler	36	6	3	--	45	37.5
İstemeyenler	63	2	3	2	70	58.3
Kararsız	1	--	--	--	1	0.8
Bilinmeyen	2	2	--	--	4	3.3
Toplam	102	10	6	2	120	100.0

$N = 120$

$S.D. = 9$

$F = 15.22$

$P < 0.10^*$

Tablo 89'a göre, ailelerin lise öğrencilerinin spor yapmalarını desteklemeleri ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişki olduğunu göstermektedir. Lise öğrencilerinin % 85.0'ini oluşturan öğrencilerin aileleri spor yapmalarını desteklemektedir. Bu öğrenciler arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyenlerin oranı % 35.2, istemeyenlerin oranı % 61.7'dir. Lise öğrencilerinin % 8.3'ünü aileleri spor yapma açısından desteklememektedir. Bu öğrencilerin % 60.0'ı beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 20'si istememektedir. Burada da ortaya çıktığı gibi, ailelerin spor yapmayı destekledikleri durumlarda öğrencinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği yüksek gözükmektedir.

Tablo 90: Ailede Lisanslı Spor Yapan Kişi ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Var	Yok	Diğer*	N	%
İsteyenler	17	28	--	45	37.5
İstemeyenler	21	47	2	70	58.3
Kararsız	--	1	--	1	0.8
Bilinmeyen	1	3	--	4	3.3
Toplam	39	79	2	120	100.0

* Şuanda değişik nedenlerle yapamıyor

 $N = 120$ $S.D. = 6$ $F = 2.67$ $P > 0.05$

Tablo 90'a göre, ailesinde kendisi dışında lisanslı olarak spor yapan kişinin varlığı ile lise öğrencisinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi, ilişkiyi göstermez. Lise öğrencilerinin % 32.5'ini ailesinde lisanslı olarak spor yapanlar oluşturur. Bu öğrencilerin içerisinde % 43.6'sı beden eğitimi öğretmeni olmayı istemekte, % 53.8'I istememektedir. Lise öğrencilerinin % 65.8'ini ailesinde kendisi dışında lisanslı olarak spor yapmayan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında % 35.4'ü beden eğitimi öğretmeni olmayı isterken, % 59.5'I ise istememektedir. Kısmi olarak gözlemlediğimiz eğilim, ailesinde kendisi dışında lisanslı olarak spor yapan kişilerin olduğu öğrenciler arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı düşünenlerin oranı çok az da olsa yüksek görülmektedir.

Bu bölümde yapılan istatistik analiz ve değerlendirmeler, çalışmamızın bu konuya yönelik; "sportif etkinliklere katılım ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında bir ilişki vardır", varsayımını doğrular niteliktedir.

IV. 1. 5. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçmede Etkili Olan Nedenler ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Araştırmanın bu bölümünde, lise öğrencisinin beden eğitimi öğretmeni olmasını istemedeki en belirleyici neden ve aile çevresinde beden eğitimi öğretmeni varlığı ile öğrencinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında Ki-Kare analizi yapılmış ve sonuçları değerlendirilmiştir.

Tablo 91: Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteğini Etkileyenler ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Kendi İsteği	Beden Eğitimi Öğretmeni	Spor ve Sporçunun Popülerliği	Bilinmeyen	N	%
İsteyenler	32	9	3	1	45	37.5
İstemeyenler	--	-	-	70	70	58.3
Karasız	--	-	-	1	1	0.8
Bilinmeyen	--	-	-	4	4	3.3
Toplam	32	9	3	76	120	100.0

$N = 120$

$S.D. = 9$

$F = 115.78$

$P < 0.05$

Tablo 91'e göre, lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteğinin ardında yatan en belirleyici neden ve etki ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkinin varlığını göstermektedir.

Tablo 92: Aile Çevresinde Beden Eğitimi Öğretmeninin Varlığı ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği	Var	Yok	N	%
İsteyenler	6	39	45	37.5
İstemeyenler	14	56	70	58.3
Kararsız	1	--	1	0.8
Bilinmeyen	1	3	4	3.3
Toplam	22	98	120	100.0

$N = 120$

$S.D. = 3$

$F = 5.45$

$P > 0.05$

Tablo 92'ye göre, lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olma isteği ile ailesinde beden eğitimi öğretmeninin varlığı arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları ilişki göstermez ($P = 0.14$). Lise öğrencilerinin % 18.3'ünü ailesinde beden eğitimi öğretmeni olanlar oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında beden eğitimi öğretmeni olmayı isteyenlerin oranı % 27.2, istemeyenlerin oranı % 63.6'dır. Lise öğrencilerinin % 81.7'sini ailesinde beden eğitimi öğretmeni olmayanlar oluşturur. Bu öğrencilerin % 39.8'i öğretmen olmayı istemekte, % 57.1'i istememektedir.

Bu bölümde yapılan istatistik analiz ve değerlendirmeler; araştırmamızın bu konuya ilişkin öne sürdüğü; "beden eğitimi öğretmeni olma isteği ile ailede beden eğitimi öğretmenin varlığı arasında bir ilişki vardır" ve "spor yapma amacı ile beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında da bir ilişki vardır" varsayımları kısmen de olsa doğrular niteliktedir.

IV. 2. Üniversite Öğrencileri

Araştırmamızın bu bölümünde örneklem grubumuzun üçlü yapılanmasına uygun olarak, üniversite öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenliğini

seçme isteği ile, demografik, sosyal, kültürel özellikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde söz konusu edilen üniversite öğrenci grubu, Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü öğrencilerinin içinden tesadüfi örneklem tekniğine göre seçilmiş öğrencilerdir.

IV. 2. 1. Cinsiyet ve Sportif Etkinliklere Katılmada En Belirleyici Neden

Bu başlık altında, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni ile cinsiyet rolleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı sorunu Ki-Kare analizi yapılarak incelenmiştir.

Tablo 93: Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni ve Cinsiyet

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	Erkek	Kız	N	%
Meslek Edinme	24	28	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	2	2	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	7	6	13	11.0
Zevk İçin	17	8	25	21.2
Diğer*	8	13	21	17.8
Bilinmeyen	1	2	3	2.5
Toplam	59	59	118	100.0

* kendini aşma ve sağlık

$N = 118$

$S.D. = 5$

$F = 5.14$

$P > 0.05$

Tablo 93'e göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni ile cinsiyet rolleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, ilişkinin olmadığını gösterir. Örneklem kümemizin % 50'sini oluşturan erkek öğrenciler arasında sportif etkinliklere katılma konusunda öne çıkan nedenler, % 40.6'yla meslek edinme ve % 28.8 ile zevk için biçimindedir. Örneklemin diğer yarısını

oluşturan kız öğrenciler arasında ise, % 47.4 ile meslek edinme öne çıkmaktadır. İstatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemekle birlikte, kız öğrenciler için toplumda yaygın bir kabul olan öğretmenlik yapma isteğinin daha belirgin olduğu görülmektedir. Çalışmamızın bu konuya ilişkin, “üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni ile cinsiyet rolleri arasında ilişki yoktur” varsayımı doğrulanmaktadır.

IV. 2. 2. Doğum Yeri ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Bu bölümde üniversite öğrencilerinin doğum yeri ve sportif etkinliklere katılım nedenleri arasında yapılan istatistik analiz ve değerlendirmeler bulunmaktadır.

Tablo 94: Doğum yeri ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	İl	İlçe	Kasaba-Belde	Köy-Mezra	N	%
Meslek Edinme	30	11	4	7	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	1	–	–	3	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	4	6	2	1	13	11.0
Zevk İçin	12	8	–	5	25	21.2
Diğer*	12	7	1	1	21	17.8
Bilinmeyen	–	3	–	–	3	2.5
Toplam	59	35	7	17	118	100.0

*Kendini aşma ve sağlık
N = 118

S.D. = 15

F = 29.74

P < 0.05

Tablo 94'e göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım nedenleri ile doğum yerleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, ilişkinin

varlığını göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin % 50'sini oluşturan il merkezi doğumlular arasında sportif etkinliğe katılım nedeni olarak % 51 ile meslek edinme, % 20 ile zevk için öne çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin % 29.7'sini oluşturan ilçe merkezi doğumlular arasında sportif etkinliklere katılım nedeni olarak % 31.4 ile meslek edinme ve % 22.8 ile zevk için, katılım öne çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin % 5.9'unu oluşturan kasaba-belde doğumlular arasında öne çıkan neden % 57.1 ile meslek edinme ve % 28.5 ile kötü alışkanlıklardan korunmadır. Üniversite öğrencilerinin % 14.4'ünü oluşturan köy-mezra doğumlular arasında ise % 41.1 ile meslek edinme ve % 29.4 ile zevk için sportif etkinliklere katılım nedeni öne çıkmaktadır. Bu sonuçlara bakarak, meslek edinme nedeninin tüm kategoriler içinde kent doğumlular arasında daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmamızın bu konuya ilişkin, “üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedenleri ile doğum yerleri arasında bir ilişki bulunmaktadır” varsayımı, bu sonuçlara dayalı olarak kısmen doğrulanmaktadır.

IV. 2. 3. Aile ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme konusunda etkisi olacağını düşündüğümüz üniversite öğrencilerinin baba-annelerinin eğitim/öğretim durumları ve meslekleri ile öğrencilerin spor yapma konusundaki en belirgin nedenleri birlikte tablolaştırılıp, Ki-Kare analizi yapılmış ve sonuçlar değerlendirilmiştir.

Tablo 95: Babanın Mesleği ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	Ücretli	İşveren	Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
Meslek Edinme	15	4	8	24	1	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	2	--	2	--	--	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	6	--	1	6	--	13	11.0
Zevk İçin	8	2	4	9	2	25	21.2
Diğer*	5	-	4	12	--	21	17.8
Bilinmeyen	2	1	--	--	--	3	2.5
Toplam	38	7	19	51	3	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

N = 118

S.D. = 20

F = 21.91

P > 0.05

Tablo 95'e göre, üniversite öğrencilerinin baba meslekleri ile sportif etkinliklere katılma nedeni arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları ilişki göstermemektedir. Üniversite öğrencilerinin baba mesleği ücretli olanlar örneklemin % 32.2'sini oluşturmaktadır, ücretlilerin çocukları arasında sportif etkinliklere katılma nedenleri değerlendirildiğinde öne çıkan en belirgin neden, meslek edinmek için katılım % 39.4 ve zevk için % 21.0'dir. Örneklemin % 5.9'unu babası işveren olanlar oluşturur. Bu kategoride yer alan öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 57.1' ile meslek edinme ve % 28.5 ile zevk için öne çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin babalarının mesleği "kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi olanlar" tüm babaların % 16.1'ini oluşturmaktadır. Bu kategoride yer alan

öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 42.1' ile meslek edinme, % 21 ile zevk için nedenleri öne çıkmaktadır. Üniversite öğrencilerinin baba mesleği diğer (babası ölmüş, çiftçi, emekli) olarak gözükenden tüm babalar içindeki oranı % 43.2'dir. Bu babaların çocuklarının sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 47.0 ile meslek edinme ve % 23.5 ile kendini aşma ve sağlık nedenleri öne çıkmaktadır. Burada da görüldüğü gibi tüm kategorilerde öne çıkan temel belirleyici neden meslek edinme nedenidir.

Tablo 96: Annenin Mesleği ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	Ücretli	İşveren	Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer (Ev hanımı)	Bilinmeyen	N	%
Meslek Edinme	5	1	1	43	2	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	--	--	--	4	--	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	1	--	--	12	--	13	11.0
Zevk İçin	2	--	--	23	--	25	21.2
Diğer*	1	--	--	20	--	21	17.8
Bilinmeyen	--	--	--	3	--	3	2.5
Toplam	9	1	1	105	2	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

N = 118

S.D. = 20

F = 6.57

P > 0.05

Tablo 96'ya göre, öğrencilerin anne mesleği ile sportif etkinliklere katılma nedeni arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişkiyi

göstermemektedir Üniversite öğrencilerinin annelerinin mesleği ücretli olanlar örneklem içinde % 7.6 büyüklüğe sahiptir. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 55.5 ile meslek edinme öne çıkmaktadır. Annelerin çoğunluğunu (% 89.0) ev hanımları oluşturmaktadır. Bu kategoride öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 41.0 ile meslek edinme ve % 21.9 ile zevk için nedeni öne çıkmaktadır. Annelerin mesleki dağılımına dayalı olarak yapılan istatistik değerlendirmelerin sonuçları ile baba mesleklerine dayalı olarak yapılan analizlerin değerlendirmeleri birbirine benzer sonuçlar ortaya koymaktadır.

Tablo 97: Babanın Eğitim/Öğretim Durumu ve Sportif Etkinliklere Katılım

Sportif Etkinliklere Katılma nedeni	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaoku	Lise	Üniversite	N	%
Meslek Edinme	5	20	7	12	8	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	--	3	--	1	--	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	--	7	2	4	--	13	11.0
Zevk İçin	1	8	6	2	8	25	21.2
Diğer*	--	8	5	6	1	21	17.8
Bilinmeyen	--	3	--	--	--	3	2.5
Toplam	6	49	20	25	17	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

N = 118

S.D. = 25

F = 30.05

P > 0.05

Tablo 97'ye göre, babanın eğitim/öğretim durumu ile üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım nedenleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları bir ilişki göstermez. Babanın eğitim öğretim durumu okur-yazar olmayanların oranı örneklem içinde % 5.1'dir. Bu kategoride yer alanların tümüne yakını (% 83.3'ü) sportif etkinliklere meslek edinme amacıyla katılmaktadır. İlkokul mezunu olan babalar tüm babaların % 41.5' ini oluşturmaktadır. Bu kategoride yer alan öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 40.8 ile meslek edinme ve % 16.3 ile zevk için spor yapma nedeni öne çıkmaktadır. Ortaokul mezunu olan babaların örneklem içindeki büyüklüğü % 16.9'dur. Bu kategoride yer alan öğrencilerin % 35'i meslek edinme, % 30'u da zevk için spor yapmaktadır. Lise mezunu babaların örneklem içindeki oranı % 21.2'dir. Lise mezunu babaların çocuklarının spor yapma nedeni olarak % 48 ile meslek edinme, % 24 ile kendini aşma ve sağlık olarak gözükmektedir. Üniversite mezunu babaların oranı % 14.4'dür. Üniversite mezunu babaların çocukları arasında spor yapma nedeni olarak meslek edinme ve zevk için öne çıkar. Tüm kategorilerde ortaya çıkan neden meslek edinme nedeni olarak gözükmektedir.

Tablo 98: Annenin Eğitim/Öğretim Durumu

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	N	%
Meslek Edinme	11	25	6	9	1	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	2	2	--	--	--	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	--	10	1	1	--	13	11.0
Zevk İçin	5	11	4	4	1	25	21.2
Diğer*	2	9	6	4	--	21	17.8
Bilinmeyen	2	1	--	--	--	3	2.5
Toplam	22	58	17	18	2	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

N = 118

S.D. = 25

F = 28.04

P > 0.05

Tablo 98'e göre, annenin eğitim/öğretim durumu ile üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları ilişki göstermemektedir. Annelerin % 18.6'sını okur-yazar olmayanlar oluşturur. Bu annelerin çocuklarının sportif etkinliklere katılma nedeni % 50 ile meslek edinme ve % 22.7 ile zevk için öne çıkmaktadır. Öğrencilerin annelerinin % 49.2'sini ilkokul mezunları oluşturur. Bu annelerin çocuklarının sportif etkinliklere katılma nedeni olarak, % 43.1 ile meslek edinme ve % 18.9 ile zevk için nedenleri öne çıkmaktadır. Ortaokul mezunu olan annelerin örneklem içindeki büyüklüğü % 14.4'dür. Bu annelerin çocukları arasında sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 35.2 ile meslek edinme, kendini aşma ve sağlık öne çıkmaktadır. Lise mezunu

anneler, tüm annelerin % 15.3'ünü oluşturmaktadır. Lise mezunu annelerin çocukları arasında sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 50 ile meslek edinme ve % 22.2 ile zevk için sportif etkinliklere katılma öne çıkar. Üniversite mezunu anneler tüm annelerin % 1.7'sini oluşturmaktadır. Annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri, meslek edinme ve zevk için biçimindedir. Çalışmamızın başlangıcında bu konuya ilişkin ileri sürdüğümüz "aile ile sportif etkinliklere katılma nedeni arasında bir ilişki vardır" varsayımımız yanlışlanmaktadır. Ancak, üniversite öğrencilerinin aile özellikleri incelendiğinde, ailelerin toplumun orta sınıf ve katmanlarından oldukları görülmektedir. Gözlemlediğimiz bu eğilime dayalı olarak, beden eğitimi öğretmenliğine yönelimin orta sınıf ve tabakalara özgü olduğunu söyleyebiliriz.

IV. 2. 4. En Son Bitirilen Okulun Beden Eğitimi Dersleri ve Sportif Etkinliklere Katılma

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin en son bitirdikleri okulda branş derslerini (beden eğitimi ve spor dersleri) yürüten öğretmenin beden eğitimi öğretmeni ya da branş dışı öğretmeni olması ile öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri arasında ilişki var mıdır? sorusu için Ki-Kare analizi yapılmıştır. Bu analizi yapmamızın nedeni, branş öğretmenlerinin bu dersleri yürüttüğü zaman öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliğini seçmeleri daha çok görülecektir, düşüncemize dayalıdır.

Tablo 99: Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni ve En Son Bitirilen Okulda Beden Eğitimi Derslerini Yürüten Öğretmen

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	Dersleri Branş Öğretmeni Yürütüyor	Dersleri Branş Öğretmeni Yürütmüyor	N	%
Meslek Edinme	50	2	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	3	1	4	3.4
Kötü Alışkanlıklarından Korunma	11	2	13	11.0
Zevk İçin	22	3	25	21.2
Diğer*	19	2	21	17.8
Bilinmeyen	1	2	3	2.5
Toplam	106	12	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

$N = 118$

$S.D. = 5$

$F = 14.20$

$P < 0.05$

Tablo 99'a göre, üniversite öğrencilerinin en son bitirdikleri okulda beden eğitimi derslerinin branş öğretmenleri ve branş dışı öğretmenler tarafından yürütülmesi ile üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedenleri arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi ortaya koymaktadır. Bitirdikleri en son eğitim kurumunda beden eğitimi derslerinin branş öğretmeni tarafından yürütüldüğünü belirten öğrenciler örneklem kümemizin % 89.8'ini oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri incelendiğinde, % 47.1 ile meslek edinme ve % 20.7 ile zevk için spor yapma öne çıkmaktadır. Buna karşın örneklem kümemizin % 10.2'sini bitirdikleri en son okulda beden eğitimi dersleri

branş dışı öğretmenler tarafından yürütülen öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrenciler arasında sportif etkinliklere katılma nedeni olarak % 25 ile zevk için nedeni öne çıkmaktadır. Sportif etkinliklere katılmanın en belirgin nedeni olarak meslek edinmeyi ileri süren öğrencilerin en son bitirdikleri okulda bu dersleri (beden eğitimi derslerini) branş öğretmenlerinden aldıkları görülmektedir.

IV. 2. 5. Üniversite Öncesi Lisanslı Olarak Spor Yapma ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin üniversite öğrenciliği öncesinde lisanslı olarak spor yapıp yapmadıkları ile sportif etkinliklere katılma nedenleri arasında Ki-Kare Analizi yapılmıştır. Bu analizi yapmamızın nedeni; lisanslı olarak spor yapanlar arasında meslek edinme için sportif etkinliğe katılımın yüksek olacağı yönündeki düşüncemizdir. Buna ilişkin değerlendirmeler aşağıdadır.

Tablo 100: Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni ve Üniversite Öncesi Lisanslı Olarak Spor Yapma

Sportif Etkinliklere Katılma	Lisanslı Olarak	Lisanslı Olarak Spor	N	%
	Spor Yapmış	Yapmamış		
Meslek Edinme	39	13	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	3	1	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	7	6	13	11.0
Zevk İçin	19	6	25	21.2
Diğer*	18	3	21	17.8
Bilinmeyen	3	—	3	2.5
Toplam	89	29	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

$N = 118$

$S.D. = 5$

$F = 5.45$

$P > 0.05$

Tablo 100'e göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedeni ile üniversite öncesi lisanslı olarak spor yapma eğilimleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, ilişkiyi göstermemektedir. Üniversite öncesi lisanslı olarak spor yapan öğrenciler tüm öğrencilerin % 75.4'ünü oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri arasında % 43.8 ile meslek edinme ve % 21.3 ile zevk için öne çıkmaktadır. Üniversite öncesi lisanslı olarak spor yapmayan öğrenciler örneklememizin % 24.6'sını oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında sportif etkinliklere katılım nedenleri ise, % 44.8 meslek edinme, % 20.6 ile kötü alışkanlıklardan korunma ve zevk için öne çıkmaktadır.

IV. 2. 6. Ailede Beden Eğitimi Öğretmeninin Varlığı ve Sportif Etkinliklere

Katılma Nedeni

Bu bölümde üniversite öğrencisinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği mesleğini yapma isteği ve ailesinde başka beden eğitimi öğretmeni olması ile öğrencinin sportif etkinliklere katılım nedenleri arasında Ki-Kare analizi yapılmıştır. Bu analizin yapılmasının nedeni, mesleğe yönelimde isteğin ve ailenin etkisini görülebilmesidir.

Tablo 101: Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni ve Okul Sonrası Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni	İstiyor	İstemiyor	Bilinmeyen	N	%
Meslek Edinme	47	5	--	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	2	2	--	4	3.4
Kötü Alışkanlıklardan Korunma	12	1	--	13	11.0
Zevk İçin	23	2	--	25	21.2
Diğer*	20	1	--	21	17.8
Bilinmeyen	1	--	2	3	2.5
Toplam	105	11	2	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık
N = 118

S.D. = 10

F = 86.47

P < 0.05

Tablo 101'e göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılım nedeni ile okulu bitirdikten sonra beden eğitimi öğretmeni olma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkinin varlığını gösterir. Üniversite eğitimi sonrası beden eğitimi öğretmeni olmak isteyen öğrenciler örneklem kümesinin % 89'unu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılım nedenleri içinde öne çıkan meslek edinme (% 44.7) ve zevk için (% 21.9)'dir. Üniversite eğitimi sonrası beden eğitimi öğretmeni olmak istemeyen öğrenciler (örneklem % 9.3'ünü oluşturur) arasında ise, % 45.4 ile meslek edinme ve % 18.1 ile arkadaş çevresi edinme ve zevk için öne çıkmaktadır.

Tablo 102: Ailede Beden Eğitimi Öğretmeni Varlığı ve Sportif Etkinliklere Katılma Nedeni

Sportif Etkinliklere Katılım Nedeni	Var	Yok	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
Meslek Edinme	4	48	--	--	52	44.1
Arkadaş Çevresi Edinme	1	3	--	--	4	3.4
Kötü alışkanlıklardan Korunma	--	12	1	--	13	11.0
Zevk İçin	1	24	--	--	25	21.2
Diğer*	2	17	--	2	21	17.8
Bilinmeyen	-	1	--	2	3	2.5
Toplam	8	105	1	4	118	100.0

* Kendini aşma ve sağlık

$N = 118$

$S.D. = 15$

$F = 54.15$

$P < 0.05$

Tablo 102'ye göre, üniversite öğrencilerinin sportif etkinliklere katılma nedenleri ile ailede beden eğitimi öğretmeni olması arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi göstermektedir. Ailesinde beden eğitimi öğretmeni olan öğrencilerin örneklem içindeki oranı % 6.8'dir. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri arasında % 50 ile meslek edinme ve % 25 ile kendini aşma, sağlık öne çıkar. Ailesinde beden eğitimi öğretmeni olmayan öğrencilerin örneklem içindeki dağılım oranı % 89.0'dır. Bu öğrencilerin sportif etkinliklere katılma nedenleri içinde ise % 45.7 ile meslek edinme ve % 22.8 ile zevk için öne çıkmaktadır.

Bu istatistik değerlendirmelere dayalı olarak araştırmamızın "beden eğitimi öğretmeni olma isteği ile sportif etkinliklere katılma nedeni arasında bir ilişki vardır" ve "ailede beden eğitimi öğretmeni olması ile sportif etkinliklere katılma nedeni arasında ilişki bulunmaktadır" varsayımlarımız doğrulanmıştır.

IV. 2. 7. Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve Cinsiyet

Araştırmamızın bu alt başlığı altında, üniversite öğrencilerinin cinsiyet dağılımları ile mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 103: Okulu Bitirdikten Sonra Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve Cinsiyet

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Erkek	Kız	N	%
İstiyor	53	52	105	89.0
İstemiyor	5	6	11	9.3
Bilinmeyen	1	1	2	1.7
Toplam	59	59	118	100.0

$N = 118$ $S.D. = 2$ $F = 0.10P > 0.05$

Tablo 103'e göre, üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile cinsiyet dağılımları arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişkiyi göstermez. Örneklemin yarısını oluşturan erkek öğrencilerin % 89.8'i beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, örneklemin diğer yarısını oluşturan kız öğrencilerin ise % 88.1'i beden eğitimi öğretmenliği yapmak istemektedir. Cinsiyet dağılımları arasında mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma ve yapmama istekleri arasında herhangi bir ilişki gözlenememiştir.

IV. 2. 8. Doğum Yeri ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Bu bölümde, öğrencilerin doğum yeri ile mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmenin sonuçları aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 104: Doğum Yeri ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	İl	İlçe	Kasaba-Belde	Köy-Mezra	N	%
İstiyor	53	31	7	14	105	89.0
İstemiyor	6	2	—	3	11	9.3
Bilinmeyen	—	2	—	—	2	1.7
Toplam	59	35	7	17	118	100.0

$N = 118$

$S.D. = 6$

$F = 7.37$

$P > 0.05$

Tablo 104'e göre, üniversite öğrencilerinin doğum yerleri ile mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma istekleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişki göstermez. Örneklem % 50'sini oluşturan il doğumlular arasında mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 89.8, yapmama isteği % 10.1'dir. Örneklem % 29.7'sini ilçe doğumlular oluşturmaktadır. Bu öğrenciler arasında mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isteyenlerin oranı % 88.5, yapmak istemeyenlerin oranı ise % 5.7'dir. Kasaba-Belde doğumlu olanların örneklem içindeki oransal dağılımı % 5.9'dur. Bu öğrencilerin tümü beden eğitimi öğretmeni olmayı istemektedir. Köy-Mezra doğumlu olanların örneklem içindeki dağılımı % 14.4'dür. Bu öğrenciler arasında mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 82.3, yapmak

istemeyenlerin oranı ise % 17.6'dır. Burada kısmen görüldüğü kadar il ve ilçe doğumlu öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak istemeleri diğer öğrencilerden biraz daha yüksek gözükür. Buradan da çıkaracağımız sonuç, beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin kentli sosyal gruplara özgü olduğudur. Araştırmamızın bu konuya ilişkin varsayımı da kısmen doğrulanmış demektir.

IV. 2. 9. Aile ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteği

Bu bölümde, anne-babanın mesleği, anne-babanın eğitimi ile üniversite öğrencisinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmeni olma isteği birlikte tablolaştırılmış, mesleğe yönelim konusunda ailenin etkileri gözlenmeye çalışılmıştır.

Tablo 105: Babanın Mesleği ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Ücretli	İşveren	Kendi Hesabına İş ya da İşyeri	Diğer*	Boş	N	%
İstiyor	35	5	15	47	3	105	89.0
İstemiyor	2	1	4	4	—	11	9.3
Bilinmeyen	1	1	—	—	—	2	1.7
Toplam	38	7	19	51	3	118	100.0

* Emekli, İşsiz ve babası ölü.

N = 118

S.D. = 8

F = 12.63

P > 0.05

Tablo 105'e göre, üniversite öğrencilerinin baba mesleği ile mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları bir ilişki göstermez. Örneklem içinde % 32.2'lik bir dağılım oranına sahip olan ücretlilerin çocuklarının % 92.1'i, mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmayı isterken, yapmak istemeyenlerin oranı % 5.3'tür. Örneklem kümesinde işveren babaların dağılımı % 5.9'dur. Bu kategoride yer alan üniversite öğrencilerinin

mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 71.4, yapmama isteği % 14.7'dir. Örneklem kümesinde % 16.1'lik bir dağılım oranına sahip olan kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi babaların çocukları arasında mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 78.9 iken yapmama isteği % 21.1'dir. Babaları emekli, işsiz, çiftçi ve ölü olanlar örneklemimizin içinde % 43.2'lik bir büyüklüğe sahiptir. Bu kategoride yer alan üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 92.1, yapmama isteği % 7.9'dur. Tüm kategorilerde beden eğitimi öğretmenliği yapma (mezuniyet sonrası) ağır basmaktadır. Ancak kısmen de olsa gözlenen eğilim, ücretliler (emekliler-çiftçiler dahil) arasında bu eğilimin daha güçlü olduğudur.

Tablo 106: Anne Mesleği ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Ücretli	İşveren	Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İstiyor	9	1	--	93	2	105	89.0
İstemiyor	--	--	1	10	--	11	9.3
Bilinmeyen	--	--	--	2	--	2	1.7
Toplam	9	1	1	105	2	118	100.0

* Ev hanımı

N = 118

S.D. = 8

F = 11.24

P > 0.05

Tablo 106'ya göre, anne mesleği ile öğrencinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişki göstermemektedir. Anne mesleği ücretli kategorisi örneklemin % 7.6'sını oluşturmaktadır. Bu kategoride yer alan çocukların tümü beden eğitimi öğretmeni

olmayı istemektedir. Anne mesleği ev hanımı dağılımı örneklem içinde % 89.0'luk bir büyüklüğe sahiptir. Bu kategoride yer alan üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 88.5, yapmama isteği % 9.5 olarak gözükmektedir.

Tablo 107: Babanın Eğitim/Öğretim Durumu ve Mezuniyet Sonrası beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ünv.	N	%
İstiyor	4	44	19	23	15	105	89.0
İstemiyor	2	3	1	2	3	11	9.3
Bilinmeyen	--	2	--	--	--	2	1.7
Toplam	6	49	20	25	17	118	100.0

$N = 118$

$S.D. = 10$

$F = 9.41$

$P > 0.05$

Tablo 107'ye göre, babanın/eğitim öğretim durumu ile üniversite öğrencisinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi göstermemektedir. Üniversite öğrenci örnekleminde % 41.5'lik bir büyüklüğe sahip olan ilkokul mezunu babaların çocuklarının mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 89.7, yapmama isteği % 6.1'dir. Örneklem içinde ortaokul mezunu baba oranı % 16.9'dur. Bu babaların çocuklarının mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 95, yapmama isteği % 5'dir. Üniversite öğrencilerinin babalarının % 21.2'sini lise mezunu babalar oluşturmaktadır. Bu babaların çocukları arasında mezuniyet sonrası için beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 92, yapmama isteği % 8'dir.

Öğrenciler arasında babası üniversite mezunu olanların oranı % 14.4'dür. Bu öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 82.4, yapmama isteği % 17.6'dır. Babanın eğitim/öğretim durumuna ilişkin tüm kategorilerde öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteğinin yüksek olduğu gözlenmektedir. En yüksek oran % 95 ile ortaokul mezunu babaların çocukları arasında gözlenmiştir.

Tablo 108: Annenin Eğitim Öğretim Durumu ve Mezuniyet Sonrası Öğretmenlik Yapma İsteği

Beden eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ünv.	N	%
İstiyor	19	51	16	16	3	105	89.0
İstemiyor	2	6	1	2	—	11	9.3
Bilinmeyen	1	1	—	—	—	2	1.7
Toplam	22	58	17	18	3	118	100.0

$N = 118$

$S.D. = 10$

$F = 2.43$

$P > 0.05$

Tablo 108'e göre, Üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile annenin eğitim/öğretim durumu arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları ile ilişki kurulamamaktadır. Üniversite öğrencileri arasında anneleri okuma yazma bilmiyor durumda olanların oranı % 18.6'dır. Bu annelerin çocuklarının mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 86.3, yapmama isteği % 9.1'dir. İlkokul mezunu olan annelerin örneklem içindeki oransal dağılımı % 49.2'dir. Bu kategoride mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 87.9, yapmama isteği % 10.3'dür. Ortaokul mezunu olan annelerin oranı % 14.4'dür. Bu annelerin çocuklarının

mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 94.2, yapmama isteği % 5.8'dir. Lise mezunu olan anneler tüm annelerin % 15.3'ünü oluşturur. Lise mezunu annelerin çocuklarının mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 88.8, yapmama isteği % 11.2'dir. Üniversite mezunu annelerin çocuklarının tümü üniversiteyi bitirdikten sonra beden eğitimi öğretmenliği yapmak istemektedir. Buradan da görüleceği gibi annelerin eğitim/öğretim durumu öğrencinin beden eğitimi öğretmenliği yapma isteğini belirtiyor, gözükmektedir.

Bu bölümde yaptığımız istatistik analizlere bağlı değerlendirmeler, çalışmamızın "aile (anne-baba) ile üniversite öğrencisinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği arasında bir ilişki vardır" varsayımını yanırlamaktadır. Ancak, ailelerin çoğunluğunun orta sınıf ve katmanlara yakın gözükmesi ve bu ailelerin çocuklarının büyük çoğunluğunun mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği taşımaları dikkat çekici bir eğilimdir.

IV. 2. 10. Üniversite Öğrenciliği Sırasında Lisanslı Olarak Spor Yapma ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Bu bölümde, öğrencinin beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği üzerinde, üniversite öğrenciliği sırasında lisanslı olarak spor yapmasının etkili olabileceğini düşünüyoruz. Bu nedenle öğrencinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile öğrencinin şu an lisanslı olarak spor yapması arasında Ki-Kare analizi yapılmış ve sonuçları bu bölümde çalışmamızın amaçları doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Tablo 109: Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma isteği ve Üniversite Öğrenciliği Sırasında Lisanslı Olarak Spor Yapma

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Lisanslı Olarak Spor Yapanlar	Lisanslı Olarak Spor Yapmayanlar	Bilinmeyen	N	%
İstiyor	68	34	3	105	89.0
İstemiyor	5	5	1	11	9.3
Bilinmeyen	1	1	—	2	1.7
Toplam	74	40	4	118	100.0

$N = 118$ $S.D. = 4$ $F = 2.51$ $P > 0.05$

Tablo 109'a göre, öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile öğrencinin şu an lisanslı olarak spor yapması arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları ilişki göstermez. Lisanslı olarak spor yapan öğrenciler tüm öğrencilerin % 62.7'sini oluşturur ve bu öğrenciler arasında beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği % 91.8, yapmama isteği % 6.7'dir. Lisanslı olarak spor yapmayan öğrenciler tüm öğrencilerin % 33.9'unu oluşturmaktadır ve bu öğrencilerin % 85'i mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, % 12.5'i yapmak istememektedir. Buradan da görüleceği gibi, her iki kategoride de mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isteyenlerin oranı yüksek olmakla birlikte, nispeten lisanslı olarak üniversite öğrenciliği sırasında lisanslı olarak spor yapanların mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma istekleri biraz daha ağır basmaktadır. İstatistiksel analiz ve değerlendirmeler bu konudaki varsayımımız yanlışlanmakla birlikte, lisanslı olarak spor yapmanın mesleğe yönelim üzerinde etkisi olduğunu söyleyebiliriz.

IV. 2. 11. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçme Kararı ve Mezuniyet

Sonrası Yapma İsteği

Bu bölümde beden eğitimi öğretmenliğine karar verme zamanı ve bu karar üzerinde etkili olanlar ile öğrencinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 110: Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Ortaokul	Lise	Üniversite	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
İstiyor	7	74	19	5	--	105	89.0
İstemiyor	1	4	1	3	2	11	9.3
Bilinmeyen	--	--	--	--	2	2	1.7
Toplam	8	78	20	8	4	118	100.0

$N = 118$

$S.D. = 8$

$F = 77.45$

$P < 0.05$

Tablo 110'a göre, öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçmeye karar verme zamanı ile mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenliğine karar verme zamanını orta okul aşaması olarak belirten öğrenciler, tüm üniversite öğrencilerinin % 6.8'ini oluşturur. Bu öğrencilerin % 87.5'i mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, % 12.5'i beden eğitimi öğretmenliği yapmak istememektedir. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine karar verme zamanı olarak lise aşamasını ileri süren öğrenciler, üniversite öğrencilerinin % 66.1'ini oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin % 94.8'i mezuniyet

sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, % 5.2'si mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak istememektedir. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim için üniversite aşaması cevabını veren öğrenciler, görüşülen öğrencilerin % 16.9'unu oluşturur ve bu öğrencilerin % 95'i beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, % 5'i istememektedir. Bu sonuçlara bakarak; öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliğini seçme zamanı olarak örgün eğitimin lise ve üniversite aşamasının öne çıktığını söyleyebiliriz.

IV. 2. 12. Beden Eğitimi Öğretmenliğini Seçme Kararı Üzerinde Etkili Olanlar ve Mezuniyet Sonrası Öğretmenlik Yapma İsteği

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma istekleri ile bu mesleği seçme kararları üzerinde etkili olanlar birlikte tablolştırılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeyi yapmamamızın amacı, mesleği seçme kararı üzerinde etkili olanlar ile mesleği yapma isteği arasında anlamlı bir ilişkinin olacağı yönündeki beklentimizdir.

Tablo 111: Beden Eğitimi Öğretmenliğini Seçme Kararı Üzerinde Etkili Olanlar ve Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği

Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği	Aile	Arkadaş Çevresi	Beden Eğitimi Öğretmeni	Diğer	Bilinmeyen	N	%
İstiyor	34	36	33	---	2	105	89.0
İstemiyor	3	4	1	1	2	11	9.3
Bilinmeyen	---	---			2	2	1.7
Toplam	37	40	34	1	6	118	100.0

N=118

SD=8

F=54,69

P<0.05

Tablo 111'e göre, mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile bu mesleği seçme kararı üzerinde etkili olanlar arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi gösterir. Meslek seçiminde daha çok ailenin belirleyici olduğunu söyleyen öğrenciler örneklemin % 31.4'ünü oluşturur ve bunların içinde mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliğini yapmak isteyenlerin oranı % 91.9, yapmak istemeyenlerin oranı ise % 8.1'dir. Meslek seçimi kararı üzerinde arkadaş çevresinin belirleyici olduğunu ileri süren öğrenciler örneklemin % 33.9'unu oluşturmaktadır. Bu öğrencilerin % 90'I mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, yapmak istemeyenlerin oranı % 10'dur. Meslek seçimi kararını beden eğitimi öğretmeni etkisiyle açıklayan öğrencilerin (örneklemin % 28.8'I) % 97'si mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isterken, % 3'ü ise istememektedir. Görüleceği gibi, beklentimiz istatistiksel analize de dayalı olarak doğrulanmaktadır. Tüm kategoriler içerisinde kısmi olarak öne çıkan "beden eğitimi öğretmeni" kategorisidir.

IV. 2. 13. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Eğitim/Öğretim

Aşamasında Karar Verme Zamanı

Araştırmamızın bu alt başlığı altında üniversite öğrencilerinin cinsiyet rollerine dağılımı ve beden eğitimi öğretmeni olmaya eğitim/öğretimin hangi aşamasında karar verdikleri birlikte değerlendirilmiştir. Eğitimin karma oluşu ve eğitim/öğretime ilişkin etkenlere bağlı olarak cinsiyet rolleri ile mesleğin seçimi arasında ilişkinin olmayacağı varsayılmıştır

Tablo 112: Öğretmen Olmaya Karar Verme Zamanı ve Cinsiyet

Öğretmen Olmaya Karar Verme Zamanı	Erkek	Kız	N	%
Orta Okul	2	6	8	6.8
Lise	38	40	78	66.1
Üniversite	12	8	20	16.9
Diğer	5	3	8	6.8
Bilinmeyen	2	2	4	3.4
Toplam	59	59	118	100

$N=118$ $SD=4$ $F=3,35$ $P>0.05$

Tablo 112'ye göre, Beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme aşaması (eğitim/öğretim) ile cinsiyet arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi göstermez. Tablo 112'ye dayalı olarak yapılan istatistiksel çözümler bu varsayımımızı yanlışlar niteliktedir.

IV. 2. 14. Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı Ve Doğum Yeri

Araştırmamızın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin doğum yerleri ve beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verdikleri aşama (eğitim/öğretim) birlikte değerlendirilmiştir. Beden Eğitimi öğretmenliğinin genellikle kent kökenli, kente özgü bir meslek olduğu ve meslek seçiminin ortaöğretim ile birlikte şekillenmeye başladığı varsayımından hareketle, bir ilişkinin olduğu beklentisini taşımaktayız

Tablo 113: Öğretmen Olmaya Karar Verme Zamanı ve Doğum Yeri

Öğretmen olmaya karar verme	İl	İlçe	Kasaba-Belde	Köy-mezra	N	%
Orta Okul	5	2	---	1	8	6.8
Lise	36	27	4	11	78	66.1
Üniversite	11	3	3	3	20	16.9
Diğer	5	1	---	2	8	6.8
Bilinmeyen	2	2	---	--	4	3.4
Toplam	59	35	7	17	118	100

$N=118$ $SD=12$ $F=9,60$ $P>0,05$

Tablo 113'e göre, üniversite öğrencilerinin beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme aşamaları ile doğum yerleri arasında yapılan Ki-Kare analizi, ilişki göstermemektedir. Tablo 113'ün ortaya koyduğu dağılım nispeten bu söylediklerimizi doğrular niteliktedir. Üniversite öğrencilerinin % 50'si il doğumlu, % 29.7'si ise ilçe doğumludur. İl doğumluların içerisinde ortaöğretim aşamasında meslek seçimine (beden eğitimi öğretmenliği) karar veren öğrencilerin oranı yüksek gözükmemektedir.

IV. 2. 15. Aile ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı

Ailenin toplumun önemli bir kurumu olması nedeniyle meslek seçimi üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bizde araştırmamızın başlangıcında anne-babanın mesleği ile üniversite öğrencilerinin meslek seçimi üzerinde etkili olacağı varsayımını ileri sürdük. Araştırmamızın bu bölümünde, bu varsayıma ilişkin veriler tablolaştırılmış ve değerlendirilmiştir.

Tablo 114: Öğretmen Olmaya Karar Verme Zamanı ve Baba Mesleği

Öğretmen Olmaya Karar Verme	Ücretli	İşveren	Kendi hesabına iş yada işyeri sahibi	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
Ortaokul	---	---	1	6	1	8	6.8
Lise	24	6	12	34	2	78	66.1
Üniversite	9	---	4	7	---	20	16.9
Diğer	3	---	1	4	---	8	6.8
Bilinmeyen	2	1	1	---	---	4	3,4
Toplam	38	7	19	51	3	118	100.0

* babası vefat etmiş, emekli olanlar

N=118

SD=16

F=17,57

P>0.05

Tablo 114'e göre, üniversite öğrencilerinin baba mesleği ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğini yapmaya karar verme zamanı arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi göstermemektedir. Babası ücretli olarak gözüken öğrenciler tüm üniversite öğrencilerinin % 32.2'sini, işveren olanlar % 5.9'unu, kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi olanlar % 16.1'ini ve babası ölmüş, emekli olanlar ise % 43.2'sini oluşturmaktadır. Baba mesleği kategorisine göre, beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanı içinde lise eğitimi aşaması ve ücretli babaların çocukları diğerlerine oranla yüksek gözükmektedir.

Tablo 115: Anne Mesleği ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı

Öğretmen olmaya karar verme	Ücretli	İşveren	Kendi hesabına iş yada işyeri sahibi	Diğer (Ev Hanımı)	Bilinmeyen	N	%
Orta okul	---	---	---	8	---	8	6,8
Lise	4	1	---	71	2	78	66.1
Üniversite	4	---	---	16	---	20	16.9
Diğer*	1	---	1	6	---	8	6.8
Bilinmeyen	---	---	---	4	---	4	3,4
Toplam	9	1	1	105	2	118	100.0

N=118

SD=16

F=21.66

P>0.05

Tablo 115'e göre, anne mesleği ile, öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliğine karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, ilişki göstermez. Üniversite öğrencileri arasında annelerinin mesleği ücretli olarak gözükenlerin oranı % 7.6, işverenlerin oranı % 0.8, kendi hesabına iş ya da işyeri sahibi olanların oranı % 0.8 ve ev hanımı olanların oranı ise % 89'dur. Bu annelerin çocukları arasında beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verenlerin çoğunluğunun bu kararı lise döneminde verdiği gözükmektedir.

IV. 2. 16. Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve

Karar Verme Zamanı

Araştırmamızın bu bölümüne ilişkin değerlendirmeler, öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile karar verme zamanları

arasındaki ilişkiyi göstermektedir. Araştırmamızın başlangıcında bu konuda bir ilişkinin olacağı varsayılmıştır.

Tablo 116 : Mezuniyet Sonrası Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapma İsteği ve Karar Verme Zamanı

Öğretmen olmaya karar verme	İstiyor	İstemiyor	Bilinmeyen	N	%
Ortaokul	7	1	--	8	6.8
Lise	74	4	--	78	66.1
Üniversite	19	1	--	20	16.9
Diğer	5	3	--	8	6.8
Bilinmeyen	--	2	2	4	3.4
Toplam	105	11	2	118	100.0

$N=118$

$SD=8$

$F=77.45$

$P<0.05$

Tablo 116'ya göre, öğrencilerin mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapma isteği ile beden eğitimi öğretmenliği yapmaya karar verme zamanları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isteyen öğrenciler tüm öğrencilerin % 89'unu, yapmak isteyenler ise % 9.3'ünü oluşturmaktadır. Mezuniyet sonrası beden eğitimi öğretmenliği yapmak isteyen öğrenciler arasında bu kararı lisede veren öğrencilerin diğer öğrencilerden daha çok olduğu gözlenmektedir. Araştırmamızın başlangıcında ileri sürdüğümüz bu varsayım, yapılan istatistiksel analiz ve değerlendirmelere bağlı olarak doğrulanmaktadır.

IV. 2. 17. Beden Eğitimi Öğretmenliğini Seçme Kararı Üzerinde Etkili Olanlar

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenliğini seçmesi kararı üzerinde en çok etkisi olanlar ile öğrencinin karar verme zamanı birlikte tablolştırılarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeyi yapmamızın amacı, bu kategorilere göre bir ilişkinin oluşacağıdır.

Tablo 117 Öğretmenliği Meslek Olarak Seçmede En Çok Etkisi Olanlar ve Karar Verme Zamanı

Öğretmen olmaya karar verme Zamanı	Aile	Arkadaş çevresi	Beden eğitimi Öğretmeni	Diğer	Bilinmeyen	N	%
Ortaokul	3	1	4	--	--	8	6.8
Lise	23	27	27	--	1	78	66.1
Üniversite	9	7	3	--	1	20	16.9
Diğer	2	4	--	1	1	8	6.8
Bilinmeyen	--	1	--	--	3	4	3.4
Toplam	37	40	34	1	6	118	100.0

$N=118$

$SD=16$

$F=67.16$

$P<0.05$

Tablo 117'ye göre, beden eğitimi öğretmenliğini meslek olarak seçme kararı üzerinde en çok etkili olanlar ile karar verme zamanı arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi göstermektedir. Öğretmenliği meslek olarak seçme kararı üzerinde en çok ailesi etkili olanlar örneklemin % 31.4'ünü, arkadaş çevresi olanlar % 33.9'unu, beden eğitimi öğretmeni olanlar % 28.8'ini oluştururlar. Bu kategoriler içerisinde mesleğin seçimi konusunda karar verme zamanı olarak lise yılları öne çıkmaktadır. Araştırmamızın varsayımı doğrulanır gözükmektedir.

IV. 2. 18. Karar Verme Zamanı ve Bölümü Seçme Memnuniyeti İlişkisi

Bu bölümde, öğrencinin beden eğitimi ve spor bölümünü seçme memnuniyeti ile beden eğitimi öğretmenliği yapmaya karar verme zamanı tablolastırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmamızın başlangıcında, okuduğu bölümü seçme memnuniyeti ile karar verme zamanı arasında bir ilişkinin bulunacağı varsayılmıştır.

Tablo 118 Bölümü Seçtiği İçin Memnuniyet ve Karar Verme Zamanı

Öğretmen olmaya karar verme	Memnun	Memnun Değil	Diğer	N	%
Ortaokul	7	1	--	8	6.8
Lise	74	1	3	78	66.1
Üniversite	19	1	--	20	16.9
Diğer*	7	1	--	8	6.8
Bilinmeyen	4	--	--	4	3.4
Toplam	111	4	3	118	100.0

*Henüz karar verememiş

N=118

SD=8

F=6.86

P>0.05

Tablo 118'e göre, üniversite öğrencilerinin bölümü seçtiği için memnuniyetleri ile beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları bir ilişkiyi göstermemektedir. Üniversite öğrencileri arasında bölümü seçme konusunda ortaya çıkan memnuniyet eğilimi neredeyse grubun tümünü (% 94.1) kapsar gözükmektedir. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini yapmaya karar verme zamanı olarak ortaokul yıllarını ileri sürenler örneklemin % 6.3'ünü, lise yıllarını belirtenler % 66.7'sini, üniversiteyi öne sürenler ise % 17.1'ini oluşturmaktadır. Bu rakamlara bakarak meslek seçimi kararının lise öğrenciliği ile birlikte şekillenmeye başladığını söyleyebiliriz. Şöyle ki,

lise yıllarında bu mesleği yapmaya karar veren öğrenciler arasında bu bölümü seçtiği için memnuniyet duyanların sayısı da bir hayli fazla olmaktadır.

IV. 2. 19. Cinsiyet ve Öğrencinin Okuduğu Bölümü Seçme Memnuniyeti

Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyet dağılımı ile, okudukları bölümü seçme memnuniyetleri birlikte tablolştırılarak değerlendirilmiş, bu veriler arasında Ki-Kare analizi yapılmıştır. Bu değerlendirmeyi yapmamızın amacı, meslek seçimi, mesleğe yönelim özellikleri konusunda nispi de olsa cinsiyet etkeninin açıklayıcı olacağını düşünüyor olmamızdır.

Tablo 119 Bölümden Memnuniyetin Cinsiyete Göre Dağılımı

Bölümü seçtiği için memnun olma	Erkek	Kız	N	%
Memnun	53	58	111	94.1
Memnun Değil	3	1	4	3.4
Diğer	3	--	3	2.5
Toplam	59	59	118	100.0

$N=118$

$SD=2$

$F=4.22$

$P>0.05$

Tablo 119'a göre, öğrencilerin cinsiyet rollerine dağılımları ile bölümü seçme memnuniyetleri arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişkiyi göstermemektedir. Ancak, çok az da olsa kız öğrenciler arasında memnuniyet oranı yüksek gözükmemektedir.

IV. 2. 20. Üniversitede Alınan Eğitim ve Bölümü Seçme Memnuniyeti

Öğrencilerin beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme ve bu mesleğe yönelimlerini belirleyen etkenlerden birisi bizce, üniversite de aldıkları branş eğitiminin yeterlilik düzeyidir. Çalışmamızda, öğrencilerin üniversite eğitimlerini yeterli bulmaları ile bölümü seçme memnuniyetleri arasında bir ilişkinin olacağı

beklenilmiştir. Bu bölümde yaptığımız değerlendirme bu beklentiyi gerçekleştirmeye yönelik olarak yapılmıştır.

Tablo 120 Üniversitede alınan eğitimi yeterli bulma

Bölümden Memnuniyet Durumu	Yeterli	Yeterli Değil	Diğer**	Bilinmeyen	N	%
Memnun	24	81	5	1	111	94.1
Memnun Değil	1	1	--	2	4	3.4
Diğer*	--	2	1	--	3	2.5
Toplam	25	84	6	3	118	100.0

*Henüz kararsız **Bazı dersler için yeterli bazıları için yetersiz.

$N=118$

$SD=6$

$F=43.60$

$P<0.05$

Tablo 120'ye göre, öğrencilerin beden eğitimi bölümünü seçme memnuniyeti ile beden eğitimi ve spor bölümünde aldıkları branş eğitimini yeterli görmeleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları bir ilişkiyi göstermemektedir.

Ayrıca bu bölümde, öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni olmaya karar verme zamanları ile bölümün eğitim/öğretiminden memnun olma durumları da birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

Tablo 121 Bölünden Memnun Olma Ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme

Bölümü seçtiği için	Ortaokul	Lise	Üniversite	Diğer**	Bilinmeyen	N	%
Memnuniyet							
Memnun	7	74	19	7	4	111	94.1
Memnun Değil	1	1	1	1	--	4	3.4
Diğer	--	3	--	--	--	3	2.5
Toplam	8	78	20	8	4	118	100.0

N=118

SD=8

F=6.86

P>0.05

Tablo 121'e göre, üniversite öğrencilerinin meslek konusunda karar verme zamanları ile bölümün eğitim/öğretim programlarından memnuniyet durumları arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişkiyi göstermemektedir. Ancak, burada göze çarpan eğilim, meslek seçimi kararının öğrenciler açısından lise yıllarında verildiği yönündedir ve lisede meslek seçme kararını verenlerin üniversitenin bu bölümünü seçtiği için memnuniyet oranı da diğer öğrencilere göre yüksektir.

IV. 3. BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİ

Bu bölümde beden eğitimi öğretmenlerinin demografik, sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri ile mesleğe yönelim ve meslekle ilgili özellikleri birlikte değerlendirerek çözümlenmiştir.

IV. 3. 1. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme Zamanı

Araştırmamızın bu bölümünde, örneklemimizin üçüncü ayağını oluşturan beden eğitimi öğretmenlerinin bu mesleği yapmaya karar verme zamanı ve cinsiyetleri birlikte değerlendirilmiştir. Meslek seçimi konusunda cinsiyetin çok fazla

belirleyici olabileceğini düşünmüyoruz, daha çok karar verme zamanının lise olabileceği düşünülmektedir. Aşağıdaki tablo bu düşünceye uygun olarak yapılmıştır.

Tablo 122 Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçme Zamanı ve Cinsiyet İlişkisi

Karar verme zamanı	Erkek	Bayan	N	%
İlkokul	1	1	2	6.7
Ortaokul	3	3	6	20.0
Lise	9	10	19	63.3
Üniversite	2	1	3	10
Toplam	15	15	30	100.0

$N=30$ $SD=4$ $F=1.05$ $P>0.05$

Tablo 122'ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet rolleri ile meslek seçimi konusundaki karar verme zamanı arasında yapılan Ki-Kare analizi, ilişki göstermemektedir. Fakat meslek seçimi konusunda kararın şekillendiği dönem lise yılları olmaktadır. Örneğin; erkeklerin % 60'ı, bayanların ise % 66.6'sı meslek seçimi konusundaki kararlarını lise yıllarında vermektedirler.

IV. 3. 2. Doğum Yeri ve Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verme

Zamanı

Araştırmamızın bu başlığı altında, öğretmenlerin doğum yerlerine göre dağılımları ve mesleği seçme konusundaki karar zamanları birlikte değerlendirilmiştir. Bize göre, beden eğitimi öğretmenliği mesleği daha çok kent kökenlilere özgü bir meslektir. Bu nedenle araştırmamızın başlangıcında, Karar verme zamanı ile doğum yeri arasında bir ilişkinin olacağı varsayılmıştır.

Tablo 123 :Doğum Yeri ve Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleği Seçme Konusunda Karar**Verme Zamanı**

Karar verme zamanı	İl	İlçe	Kasaba-belde	Köy-mezra	N	%
İlkokul	--	1	--	1	2	6.7
Ortaokul	3	2	1	--	6	20.0
Lise	5	10	3	1	19	63.3
Üniversite	2	1	--	--	3	10.0
Toplam	10	14	4	2	30	100.0

*N=30**SD=12**F=10.88**P>0.05*

Tablo 123'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin doğum yerlerine göre dağılımı ile mesleği seçme konusunda karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi göstermemektedir. Ancak örneklemin % 33.3'ü il, % 46.7'si ilçe doğumlular oluşturmaktadır. İl ve ilçe doğumlular arasında lise yıllarında karar verenlerin büyük bölümü bu kararı lise yıllarında vermektedirler.

IV. 3. 3. Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Aile

Araştırmamızın bu bölümünde beden eğitimi öğretmenlerinin anne-babalarının mesleği ve eğitim/öğretim durumları ile meslek seçimi konusundaki karar zamanları birlikte tablolaştırılarak incelenmiştir. Bu incelemeyi yapmamızın amacı, meslek konusunda verilen kararların aile ile yakından ilgili olabileceği düşüncemize dayanmaktadır.

Tablo 124: Baba Mesleği ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Ücretli	Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	N	%
İlkokul	2	--	--	2	6.7
Ortaokul	3	2	1	6	20.0
Lise	10	6	3	19	63.3
Üniversite	1	1	1	3	10.0
Toplam	16	9	5	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 8$ $F = 5.35$ $P > 0.05$

Tablo 124'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin baba meslekleri ile mesleğe karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizi, ilişki göstermez. Ancak, karar zamanı konusunda lise yılları ve baba mesleği ücretli olanların diğerlerine göre daha öne çıktığı görülmektedir.

Tablo 125: Annenin Mesleği ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Ücretli	Kendi Hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Diğer*	N	%
İlkokul	--	1	1	2	6.7
Ortaokul	1	--	5	6	20.0
Lise	2	1	16	19	63.3
Üniversite	1	--	2	3	10.0
Toplam	4	2	24	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 8$ $F = 9.41$ $P > 0.05$

Tablo 125'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin anne mesleği ile meslek konusunda karar verme zamanları arasında yapılan Ki-kare analizi, bir ilişki göstermez. Meslek konusunda karar verme zamanı olarak lise ve anne mesleği olarak da ev hanımlığı öne çıkmaktadır.

Tablo 126: Babanın Eğitim/Öğretimi ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite	Bilinmeyen	N	%
İlkokul	1	--	--	--	1	--	2	6.7
Ortaokul	1	2	1	--	1	1	6	20.0
Lise	2	8	5	2	--	2	19	63.3
Üniversite	--	1	--	2	--	--	3	10.0
Toplam	4	11	6	4	2	3	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 20$ $F = 22.96$ $P > 0.05$

Tablo 126'ya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin babalarının eğitim/öğretim durumu ile meslek konusunda karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi göstermemektedir. Ancak, öğretmenlerin meslek konusunda karar verme zamanı olarak lise, babanın eğitim/öğretim durumu olarak da ilkokul mezunluğu yüksek gözükmemektedir.

Tablo 127: Annenin Eğitim/Öğretim Durumu ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Okur-Yazar Değil	İlkokul	Lise	Bilinmeyen	N	%
İlkokul	1	1	--	--	2	6.7
Ortaokul	2	2	1	1	6	20.0
Lise	8	7	2	2	19	63.3
Üniversite	--	3	--	--	3	10.0
Toplam	11	13	3	3	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 12$ $F = 5.47$ $P > 0.05$

Tablo 127'ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin annelerinin eğitim/öğretim durumu ile meslek konusunda karar verme zamanları arasında yapılan

Ki-Kare analizi, ilişkiyi göstermemektedir. Burada yapılan değerlendirmede, meslek seçimi kararının lise yıllarında verilip şekillendiği ve anneler açısından da ilkokul mezunluğu eğiliminin yüksekliği ortaya çıkmaktadır.

Tablo 128: Ailede Kendisi Dışında Beden Eğitimi Öğretmeni Varlığı ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Var	Yok	N	%
İlkokul	1	1	2	6.7
Ortaokul	--	6	6	20.0
Lise	7	12	19	63.3
Üniversite	1	2	3	10.0
Toplam	9	21	30	100.0

$N = 30$ $S.D. = 4$ $F = 4.18$ $P > 0.05$

Tablo 128'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin meslek seçimine karar verme zamanı ile ailelerinde kendileri dışında beden eğitimi öğretmenin varlığı arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi göstermemektedir. Fakat, burada da yapılan değerlendirmede meslek seçimi konusunda verilen kararın lise öğrenimi sırasında şekillendiği gözlenmektedir. Öğretmenlerin aile üyeleri arasında beden eğitimi öğretmeni sayısı düşük gözükmektedir.

IV. 3. 4. Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğini Seçme ve Karar Verme Zamanı

Bu bölümde öğretmenlerin meslek seçiminde rol oynayan en belirleyici neden ile bu mesleği seçme kararı üzerinde etkili olanlar ile mesleği seçme konusunda karar verme zamanı birlikte tablollaştırılarak değerlendirilmiştir. Meslek seçimi nedeni ile mesleğe karar verme zamanı ve meslek seçimi kararı üzerinde etkili olanlar ile meslek seçimine karar verme zamanı arasında ilişki gözleneceği varsayılmıştır.

Tablo 129: Meslek Olarak Seçme Nedeni ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Sevme	İş güvencesi	Başka Bölüme Girememe	Diğer*	N	%
İlkokul	1	--	--	1	2	6.7
Ortaokul	6	--	--	--	6	20.0
Lise	16	1	1	1	19	63.3
Üniversite	1	--	2	--	3	10.0
Toplam	24	1	3	2	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 12$ $F = 26.61$ $P < 0.05$

Tablo 129'a göre, öğretmenlerin meslek seçiminde rol oynayan en belirleyici nedeni ile meslek seçimine karar verme zamanı arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişki göstermektedir. Meslek seçimi kararının çoğunlukla lise yıllarında verildiği ve en belirleyici nedenin de sevme olduğu gözlenmektedir.

Tablo 130: Mesleği Seçme Kararı Üzerinde Etkili Olanlar ve Karar Verme Zamanı

Karar Verme Zamanı	Kendisi	Ailesi	Beden Eğitimi Öğretmeni	Arkadaş Çevresi	Bilinmeyen	N	%
İlkokul	1	--	1	--	--	2	6.7
Ortaokul	3	--	3	--	--	6	20.0
Lise	9	1	8	--	1	19	63.3
Üniversite	2	--	--	1	--	3	10.0
Toplam	15	1	12	1	1	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 16$ $F = 17.10$ $P > 0.05$

Tablo 130'a göre, beden eğitimi öğretmenlerinin meslek seçimi kararı üzerinde etkili olanlar ile meslek seçimine karar verme zamanları arasında yapılan Ki-Kare analizi bir ilişki göstermemektedir. Yapılan değerlendirmede, meslek

seçimi konusunda karar verme zamanı olarak lise ve kararın verilişi üzerinde etkili olarak da kişinin kendi kararı ve beden eğitimi öğretmeni eğilimi gözlenmektedir. Bu sonuçlara dayalı olarak varsayımımızın doğrulandığını ileri sürebiliriz.

IV. 3. 5. Cinsiyet ve Beden Eğitimi Öğretmenliğinden Memnuniyet

Bu bölümde öğretmenlerin mesleklerinden memnuniyet durumları ile cinsiyet rolleri birlikte değerlendirilmiştir. Genellikle toplumda ortaya çıkan eğilim, öğretmenlik mesleğinin kadınlara özgü bir meslek olarak değerlendirildiği yolundadır. Ancak, çalışmamızın başlangıcında bu görüşe karşıt olarak cinsiyet ile meslek seçiminden duyulan memnuniyet arasında, bir ilişkinin oluşmayacağı varsayılmıştır.

Tablo 131: Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğinden Memnun Olma ve Cinsiyet

Memnun Olma	Erkek	Bayan	N	%
Memnun	13	11	24	80.0
Memnun Değil	1	4	5	16.7
Bilinmeyen	1	--	1	3.3
Toplam	15	15	30	100.0

$N = 30$ $S.D. = 2$ $F = 2.96$ $P > 0.05$

Tablo 131'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin meslek seçimi kararlarından memnuniyet duymaları ile cinsiyet rolleri arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişkiyi ortaya koymamıştır. Erkek ve Bayan öğretmenler arasında memnuniyet ve memnun olmama oranları birbirine oldukça yakın gözükmektedir. Araştırmamızın konuya ilişkin varsayımı doğrulanır niteliktedir.

IV. 3. 6. Medeni Durum ve Meslekten Memnuniyet

Araştırmamızın bu bölümünde, beden eğitimi öğretmenlerinin medeni durumuna ilişkin veriler ile meslek seçiminden duydukları memnuniyet birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Öğretmenlik mesleğinin seçiminden duyulan memnuniyet ile medeni duruma ilişkin göstergeler arasında, bir ilişki olacağı varsayılmıştır.

Tablo 132: Beden Eğitimi Öğretmenliği Mesleğinden Memnun Olma Ve Medeni Durum

Memnun Olma	Evli	Bekar	Dul-Boşanmış	N	%
Memnun	22	2	--	24	80.0
Memnun Değil	4	1	--	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	1	1	3.3
Toplam	26	3	1	30	100.0

$N = 30$ $S.D. = 4$ $F = 30.62$ $P < 0.05$

Tablo 132'ye göre, beden eğitimi öğretmenlerinin medeni durumu ile meslek seçiminden memnuniyetleri arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişki göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenleri arasında evli olanların meslek seçiminden duydukları memnuniyet daha yüksek gözükmektedir.

Tablo 133: Eşin Eğitim/Öğretim Durumu ve Meslek Seçiminden Duyulan

Memnuniyet

Memnun Olma	Ortaokul	Lise	Üniversite	Bekar-Dul-Boşanmış	N	%
Memnun	1	2	19	2	24	80.0
Memnun Değil	--	--	4	1	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	--	1	1	3.3
Toplam	1	2	23	4	30	100.0

$N = 30$ $S.D. = 6$ $F = 7.79$ $P > 0.05$

Tablo 133'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin eşlerinin eğitim/öğretim durumu ile meslek seçiminden duydukları memnuniyet arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişki göstermemektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim/öğretim durumu ile eşlerinin eğitim/öğretim durumları birbirine benzer eğilim göstermektedir. Görüşülenler ve eşlerinin büyük çoğunluğu üniversite mezunlardır.

Tablo 134: Eşin mesleği ve Meslek Seçiminden Duyulan Memnuniyet

Memnun Olma	Ücretli	İşveren	Kendi hesabına İş ya da İşyeri Sahibi	Bekar-Dul-Boşanmış	N	%
Memnun	20	1	1	2	24	80.0
Memnun Değil	4	--	--	1	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	---	1	1	3.3
Toplam	24	1	1	4	30	100.0

$N = 30$

$S.D. = 6$

$F = 7.58$

$P > 0.05$

Tablo 134'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin eşlerinin mesleği ile meslek seçimi kararından duyulan memnuniyetleri arasında yapılan Ki-Kare analizi, ilişkiyi göstermemektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim/öğretim durumunda olduğu gibi eşlerinin meslekleri de kendileriyle benzerlik göstermektedir. Çoğunluğu, ücretli (işçi-memur-öğretmen) olarak gözükmektedir.

IV. 3. 7. Gelir ve Meslek Seçimi Kararından Memnuniyet

Meslek seçimine ilişkin başlıca etkenlerden birisi de mesleğin gelir elde etme olanaklarıdır. Bu bölümde, öğretmenlerin mesleklerini gelir açısından yeterliliğini değerlendirmeleri ile meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Meslek açısından yeterlilik ile meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet arasında, ilişkinin oluşacağı varsayılmıştır.

Tablo 135: Mesleğin Gelir Açısından Yeterliliği ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan**Memnuniyet**

Memnun Olma	Yeterli Buluyor	Yeterli Bulmuyor	Bilinmeyen	N	%
Memnun	1	23	--	24	80.0
Memnun Değil	--	5	--	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	1	1	3.3
Toplam	1	28	1	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 4$ $F = 30.22$ $P < 0.05$

Tablo 135'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin mesleklerini gelir açısından yeterliliğini değerlendirme durumu ile meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişki göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu (80'I) meslek seçimi kararından memnun olmakla birlikte mesleklerini gelir açısından yetersiz (% 93.3'ü) bulmaktadırlar.

Tablo 136: Spor Dışında Gelir Getiren Ek İş Yapma ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan**Memnuniyet**

Memnun Olma	Yapıyor	Yapmıyor	Bilinmeyen	N	%
Memnun	--	24	--	24	80.0
Memnun Değil	1	4	--	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	1	1	3.3
Toplam	1	28	1	30	100.0

 $N = 30$ $S.D. = 4$ $F = 35.14$ $P < 0.05$

Tablo 136'ya göre, beden eğitimi öğretmenlerinin sportif etkinlikler dışında ek gelir getiren iş yapma durumuyla meslek seçimi kararından duyulan memnuniyetleri arasında yapılan Ki-Kare analizi, bir ilişki göstermektedir. Beden

eğitimi ğretmenlerinin çok önemli bir bölümü (% 80'I) mesleği seçme kararından memnun olarak gözükmektedir. Ayrıca sportif etkinlik dışında ek gelir getiren iş yapanların sayısı da oldukça düşük gözükmektedir.

IV. 3. 8. Mesleğin Toplumsal Saygınlığı ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet

Meslek seçimi ve mesleğe yönelim konusunda etkili olan etkenlerden birisi de kişinin yaptığı mesleğin içinde yaşadığı toplum içindeki saygınlık düzeyidir. Bu bölümde, beden eğitimi öğretmenlerin mesleklerinin toplumsal saygınlığını değerlendirme biçimi ile meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet birlikte tablolaştırılarak değerlendirilmiştir. Araştırmamızın bu konuya ilişkin varsayımı, “mesleğin toplumsal saygınlığı ile meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet arasında, bir şekilde ilişkili olacağı” yöndedir.

Tablo 137: Mesleğin Toplumsal Saygınlığı ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet

Memnun Olma	Saygınlığı Var	Saygınlığı Yok	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
Memnun	2	21	1	--	24	80.0
Memnun Değil	--	5	--	--	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	---	1	1	3.3
Toplam	2	26	1	1	30	100.0

$N = 30$

$S.D. = 6$

$F = 30.72$

$P < 0.05$

Tablo 137'ye beden eğitimi ğretmenlerinin meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet ile, mesleklerinin toplumsal saygınlığını değerlendirmeleri arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişkiyi göstermektedir. Beden eğitimi ğretmenlerinin büyük bir bölümü (% 80'I) meslek seçimi kararından memnun olmakla birlikte, mesleklerinin toplumsal saygınlığını düşük olarak (%)

86.7) belirleme oranı da yüksek gözükmektedir. Bu sonuçlar varsayımımızı doğrular niteliktedir.

IV. 3. 9. Üniversite Eğitimi ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet

Araştırmamızın bu bölümünde, beden eğitimi öğretmenliği mesleğiyle ilgisi olacağını düşündüğümüz üniversitede alınan branş eğitimi ile meslek seçimi kararından duyulan memnuniyet birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu konuda bir ilişkinin olacağı varsayılmıştır.

Tablo 138: Branşla İlgili Olarak Üniversitede Verilen Eğitim ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet

Memnun Olma	Yeterli Buluyor	Yeterli Bulmuyor	Bilinmeyen	N	%
Memnun	14	9	1	24	80.0
Memnun Değil	1	4	-	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	1	1	3.3
Toplam	15	13	2	30	100.0

$N = 30$

$S.D. = 4 F = 17.53$

$P < 0.05$

Tablo 138'e göre, beden eğitimi öğretmenlerinin üniversitede aldıkları eğitimi yeterlilik açısından değerlendirmeleri ile meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları bir ilişkiyi göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin % 50'si üniversitede aldıkları branş eğitimini yeterli bulurken, % 43.3 ise yetersiz bulmaktadır. Yeterli bulanlar arasında meslek seçimi kararından memnun olanların oranı % 46.7 iken, yetersiz bulanlar arasında bu oran % 30 olarak gözükmektedir. Bu sayısal sonuçlar, konuya ilişkin varsayımımızı doğrular niteliktedir.

IV. 3. 10. Çocuklarının Beden Eğitimi Öğretmeni Olmasını İsteme ve Meslek

Seçimi Kararından Duyulan memnuniyet

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme ve yönelim konusunda yapılacak kritik değerlendirmelerden birisi de, meslek seçimine yönelme konusunda görüşülen kişilerin kendi çocuklarına bu mesleği tavsiye edip etmeyecekleridir. Araştırmamızın konuya ilişkin varsayımı bu konuda bir ilişkinin olacağı yöndedir.

Tablo 139: Çocuklarının Beden Eğitimi Öğretmeni Olmasını İsteme ve Meslek Seçimi Kararından Duyulan Memnuniyet

Memnun Olma	İstiyor	İstemiyor	Diğer*	Bilinmeyen	N	%
Memnun	7	14	3	--	24	80.0
Memnun Değil	--	5	--	--	5	16.7
Bilinmeyen	--	--	--	1	1	3.3
Toplam	7	19	3	1	30	100.0

*Kendi karar versin

$N = 30$ $S.D. = 6$ $F = 33.28$ $P < 0.05$

Tablo 139'a göre Beden Eğitimi öğretmenlerinin kendi çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmasını isteme ve meslek seçimi kararından duydukları memnuniyet arasında yapılan Ki-Kare analizinin sonuçları, bir ilişkiyi göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin %23.3'ü çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmasını isterlerken, %63.3'ü çocuklarının beden eğitimi öğretmeni olmasını istememektedirler. İsteyenler arasında memnun olanların oranı % 100 olarak gözükürken, istemeyenler arasında bu oran % 73.6'dır.

V. BÖLÜM: SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

V. 1. BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÖZET

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim araştırması için örneklem olarak üçlü gruplama oluşturulmuştur. Bu gruplama; lise öğrencileri (120 öğrenci), üniversite öğrencileri (118 öğrenci) ve beden eğitimi branş öğretmenleri (30 öğretmen) biçimindedir. Bu grupta bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımları eşit olarak tasarlanıp gerçekleştirilmeye çalışılmış ve cinsiyete bağlı olarak mesleğe yönelim açısından bir ilişkinin olmadığı gözlenmiştir. Ancak, tüm kategoriler içerisinde çok az da olsa bayanlarda beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelimin ağır bastığı görülmektedir. Araştırmamızın konuya ilişkin varsayımı doğrular nitelikte gözükmemektedir.

Araştırmamızın kapsamı içerisine giren bireylerin çoğunluğunu kent kökenliler (il merkezi ve ilçe merkezi doğumlular) oluşturmaktadır. Bireylerin doğum yerleri ile mesleğe yönelim konusunda etkisi olacağını düşündüğümüz etkenler arasında yapılan istatistiksel analizlerin tümünde, bir ilişki gözlenmemekle birlikte, kent kökenliler arasında bu mesleğe yönelimin daha çok olduğu ve özellikle üniversite öğrencileri arasında aktif spor yapma aktiviteleri, spora yüklenen amaçlarla doğum yeri dağılımı arasında anlamlı farklılaşmalar ortaya çıkmaktadır. Araştırmamızın bu konuya ilişkin istatistiksel analiz ve değerlendirmeleri doğum yeri kökenine ilişkin varsayımımızı tümüyle doğrular nitelikte olmamakla birlikte genel bir eğilimi ortaya koymaktadır.

Mesleğe yönelim araştırmaları ve bu konuda yapılan teorik tartışmalara göre, meslek seçimi ve mesleğe yönelim konusunda belirleyici etkenlerden birisi de kişinin ailesi olmaktadır. Araştırmamızda da, görüşülen bireylerin anne-babalarının meslekleri ve eēitim/ēretim durumları konuya ilişkin olarak ele alınmış, mesleēi seçme nedeni, karar verme zamanı gibi etkenlerle birlikte deēerlendirilmiřtir. Bireylerin ailelerine ilişkin yapılan bu deēerlendirmeler istatistiksel olarak tümüyle söylediklerimizi doērular nitelikte deēildir. Ancak meslek seçimi konusunda temel beklentilerimize uygun olarak aile konusunda ortaya çıkan eēilim; beden eēitimi ēretmenliēi mesleēinin ücretliler diye adlandırılan grupların çocukları tarafından seçilen mesleklerin başında geldiēi görülmektedir. Bir baēka genel eēilim de, bireylerin meslek seçimi konusundaki kararlarının hemen hemen lise ērenimi sırasında řekillendiēi yndedir. rneklekimizi oluşturan l bileşimin tüm bireyelerine ilişkin çözümler bu doērultuda sonuç ortaya koymuştur.

Meslek seçimi konusunda rneklekimiz düzeyinde mesleēi seçme kararı üzerinde etkili olanlar deēerlendirilmiř, bu deēerlendirme sonucu; bireyelerin sosyal çevreleri (oēunlukla arkadaş çevresi) ve beden eēitimi ēretmenlerinin bu karar üzerinde etkili olduēu gözlenmiştir.

Beden eēitimi ēretmenliēi mesleēine yönelim konusunda etkili faktörlerden biri de, bireyelerin aktif spor yaşamı içinden gelip, gelmedikleri, spor aktivitelere katılım ve sportif etkinliklerle ilgi düzeyleridir. Araştırmamızın l grubu içinde bu konuya ilişkin yaptığımız analiz ve gözlemler; aktif spor yaşamı içinden gelen ve ērencilik yaşamı sırasında da bu aktifliēi sürdüren ērencilerin

meslek olarak beden eğitimi öğretmenliğe yönelim eğilimlerinin yüksek olduğunu ortaya koymaktadır. Bu arada ortaya çıkan eğilim; ailenin bireyin bu aktif spor yaşamını desteklemesi de meslek seçiminde olumlu rol oynayan etkenler arasında olduğunu göstermektedir. Araştırmamızın bu konuda ileri sürdüğü varsayım doğrulanmıştır, diyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmenliği gibi sportif etkinliklerle doğrudan ilgili bir mesleğin seçimi konusunda rol oynayan etkenlerin başında sportif etkinliklere katılma amacının rol oynadığı ileri sürülmektedir. Araştırmamızın da konuya ilişkin çalışma varsayımı, spor yapma amacı ile beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim arasında bir ilişkinin olacağı yönündedir. Araştırmanın örneklem düzeyinde bu konuya ilişkin olarak yapılan analiz ve değerlendirmeler, çalışma varsayımımızı doğrulamaktadır. Öne çıkan amaçların başında; bireylerin zevk için ve meslek edinme amacıyla sportif etkinliklere çoğunlukla katıldıkları gözlenmektedir.

Bireylerin mesleğe yönelimleri konusunda bu meslekten beklentileri de önemli olmaktadır. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim konusunda üç ayrı grupta da ortaya çıkan başlıca nedenler; iş güvencesi, sporun ve sporcunun popülerliği ve mesleği sevme olarak sıralanabilir. Ancak; beden eğitimi öğretmenleri arasında mesleği sevme yüksek olmasına rağmen, mesleğin toplumsal saygınlığının düşük olduğu yönünde bir düşünce söz konusudur. Beden eğitimi öğretmenlerinin bu düşüncesinin ardında yatan temel neden; mesleğin gelir açısından yetersizliğidir.

Beden eğitimi öğretmenliği mesleğinin toplumsal saygınlığının düşük oluşu ve gelir açısından yetersizliği düşüncesine dayalı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin

bu mesleği isteyerek seçmeleri ve hala severek yapmalarına karşın, kendi çocuklarına önermeyi düşünmedikleri genel bir eğilim olarak gözlenmektedir.

Araştırmamız içerisinde yapılan istatistik analizler, bu analizlerin yorumlanması ve üç ayrı grupta gözlemlediğimiz genel eğilimlere göre; beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelim konusunda şu sonuçları ileri sürebiliriz:

- 1) Mesleği seçme konusunda verilen kararın lise yıllarında ortaya çıkıp şekillendiği,
- 2) Mesleği seçme konusunda verilen karar üzerinde daha çok beden eğitimi öğretmenleri ve arkadaş çevresinin etkili olduğu,
- 3) Anne-babanın eğitim/öğretim düzeyi düşük ve orta düzeyde olan bireylerin bu mesleğe daha çok yöneldikleri,
- 4) Kent kökenliler arasında beden eğitimi öğretmenliği mesleği seçiminin daha çok olduğu,
- 5) Beden eğitimi öğretmenliği mesleğini seçme konusunda yüksek olan eğilim; düşük ve orta gelir ve yaşam grupları arasında gözlenmektedir.

V. 2. Sonuç ve Öneriler

Bireylerin meslek seçimi, “bireyin kendisine açık olan meslekleri çeşitli yönleriyle değerlendirip kendi ihtiyaçları ve beklentileri açısından istenilen yönleri çok, istenilmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermesidir” (Yeşilyaprak, 1996: 39). Meslek seçimi için yöneltme, öğrenciye bu kararın isabetli olması için yapılan yardım hizmetlerini kapsamaktadır. Diğer bir deyişle, öğrencilerinin ilgi ve yetenekleri

doğrultusunda en verimli olabilecekleri meslek alanlarına yardım olarak da tanımlanabilir. Yönelme hizmetleri, gelişmiş ülkelerde bireyin kendini gerçekleştirme amacına yönelirken, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde insan gücü planlaması amacına yöneliktir. Böylece ülkenin ekonomik ve eğitim kalkınması için gereksinim duyulan nitelikli iş ve beyin gücünün sağlanmasına çalışılır.

Ülkenin kalkınmasında bireylere üretken ve gelişmeye açık nitelikleri kazandırmayı amaçlayan çağdaş eğitim anlayışı; bireyin kendi potansiyelini maksimum düzeyde ortaya koyabileceği en uygun mesleği seçmesine önem verir. Eğitim sistemini buna göre düzenlemeye ve gence, öğrenciye gerekli yardım hizmetlerini sunmaya çalışır. Bireyin meslek seçmesinin bir anda verilen bir karar olmadığı, onun mesleki gelişim süreci içinde biçimlenip ortaya çıktığı uzmanlarca kabul edilen bir anlayıştır. “Mesleki gelişim süreci, çocuklukta bir meslek fikrinin oluşmaya başlamasından itibaren, yetişkinlikte bir meslek sahibi oluncaya kadar geçen gelişme evrelerini kapsar” (Yeşilyaprak, 1996: 39).

Bu evreler Isaacson’a göre, (1986: 92) şu şekilde sıralanmaktadır:

1) Uyanış ve farkında olma (awareness): Bu dönem çocukta meslek bilincinin oluşmaya başladığı dönemdir. Okul öncesi dönemden başlayarak, ilkökul dönemini kapsar. (05-12 yaş arası.) Çocuk bu dönemde çevresindeki insanların farklı uğraşları olduğunu, çeşitli meslekler olduğunu görmeye ve anlamaya başlar. İlkokulun son yıllarında ise çocuk, kendisi ve diğer insanlar arasında ilgiler, yetenekler, amaçlar ve motivasyon yönünden farklılıkların, benzerliklerin farkına varmaya başlar.

2) Meslekleri keşfetme ve araştırma (Exploration): Bu dönem, ortaokul yılları olan 12-15 yaşlarını kapsar. Çocuk bu dönemde kişilerin ve mesleklerin ortak yönlerini ve farklı nitelikleri üzerinde daha çok bilgi sahibi olmaya, yeni yönleri keşfetmeye ve anlamaya başlar. Meslekleri keşfetme, inceleme ve araştırma dönemi bir bakıma çoğumuz için ömür boyu sürer. Ama meraktan ama elimizdeki meslekten memnun olmadığımızdan ve mutsuzluğumuzdan.

3) Karar verme (Decision Making): Gencin lise yıllarını 15-18 yaş dönemini kapsayan bu dönemde birey artık kendisini ve meslekler hakkında oluşturduğu algılara dayanarak bilgileri değerlendirerek eleştirmeye, birbirine uydurmaya ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar. Örneğin; sporu meslek edinmek için yapma uğraşı gibi. Bu ideal ve düşünceler başlangıçta geçici olabilir. Ancak, giderek daha açık ve temel bir plan yapmaya başlar ve genç mesleki kararını olgunlaştırarak oluşturur.

4) Hazırlık (Preparation): 18-23 yaşları arasını kapsayan bu dönemde birey, seçtiği alan, okul veya yaptığı etkinliklerle mesleğe hazırlanmaya başlar. Meslekle ilgili beceriler geliştirmeye, bilgi birikimini oluşturmaya ve o alanda mesleki tutumlar geliştirerek mesleği icra etme durumuna gelir.

5) İşe yerleşme (Employment): Bireyin iş dünyasında yerini alarak çalışmaya başladığı dönemdir. Bu dönemde birey kazandığı bilgi ve becerileri uygulama alanına koyar.

Bu evrelerin açıklamalarından da görüldüğü gibi meslek seçimi için karar yılları 15-18 yaşlarını kapsayan lise dönemidir. Yurtiçi ve yutrdışında yapılan birçok araştırma sonuçları gencin ilgi ve yeteneklerinin belirgin ve tutarlı hale geldiği, böylece mesleki bir karar için gerekli olgunluğa ulaştığı dönemin ancak 15-18 yaşları arasında oluşabildiğini ortaya koymaktadır. Bu değerlendirmeye bağlı olarak eğitim sistemimiz içinde bu dönemi kapsayan rehberlik ve yönlendirme hizmetlerinin öne çıkartılması gerektiğini ileri sürebiliriz. “Uluslararası spor yarışmalarında birinci sırada yer alan ülkelerin büyük gençlik kitlelerini örgütleyebilen ve okul sıralarında tüm öğrencilere spor yapma olanakları verebilen devletler olduklarını görüyoruz. Milyonlarca gencin içerisinde seçilen yetenekler başarıda en üst noktaları işgal etmektedirler”(Çobanoğlu 1982:2). Sporda başarının en önemli öğeleri olarak tesis, malzeme, araç-gereç ve eğitimci gelmektedir. Bu öğelerin ülke düzeyinde orantılı olarak yayılmasına çalışılması, ülkemiz sporunu uluslar arası alanlarda başarılı kılacaktır. Bu başarıda önemli etmen, yetiştirici dediğimiz; öğretmen, antrenör, gibi uzman spor elemanının bilimsel niteliklere sahip olarak yetişmesi gelmektedir. Bilimsellik kavramı ile kurulmuş ve ülkemiz sporunda bir kurum olma savaşı veren Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında ve bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerimizin karşılaştıkları sorunları saptamak, onlara beklentilerinin de ötesinde sağlıklı ve doğru hizmet götürmek, öğrenim vermek gerekmektedir.

Kuşkusuz değişik nedenlerden kaynaklanan bir biçimde araştırmamızın mükemmel olması ve tüm sorulara yanıt verdiğinin düşünülmesi doğru olmaz. Bu konuya ilişkin çalışacak araştırmacıların bizim yaptığımız sürekliliği gözlemleme (üçlü

gruplamayı) biçimini daha da derinleştirmelerini, farklı üniversiteler arasında bu karşılaştırmayı yapmalarını önerebiliriz.

ÖZET

Bu yüksek lisans tezinde, spor yapan lise öğrencilerinin, ileride bunu bir meslek olarak seçip seçmeme kararlarının, özellikle de beden eğitimi öğretmeni olma isteklerinin ne derecede olduğu araştırılmış, Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde okuyan öğrencilerin bu bölümü seçme nedenleri, üniversiteye girmeden önce ki sporu yapma amaçları, beden eğitimi öğretmeni olma isteği ve bu mesleğe ne zaman karar verdikleri konusu incelenmiş, ayrıca görev yapmak da olan beden eğitimi öğretmenlerinin de aynı şekilde, bu mesleği seçme nedenleri, mesleğe karar verme zamanları ve meslekle ilgili görüşleri alınmıştır.

Tüm bunlarla birlikte, ileride beden eğitimi öğretmeni olmak isteyen lise öğrencilerinin, Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin, demografik ve sosyal özellikleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir.

Bu araştırmanın sonucunda da; ileride beden eğitimi öğretmeni olmak isteyen lise öğrencilerinin, Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde okuyan üniversite öğrencilerinin ve beden eğitimi öğretmenlerinin, bu mesleğe genellikle lise yıllarında karar verdikleri ve sevdikleri için seçtikleri anlaşılmış. Beden eğitimi öğretmenliği mesleğine yönelenlerin ve beden eğitimi öğretmenlerinin, çoğunlukla il doğumlu oldukları, orta halli ve ortanın altındaki geçim standardına sahip olan, ücretli (memur,işçi) olarak geçimini sağlayan, orta sınıf, çekirdek ailelerinin çocukları olduğu ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

In this master thesis, the rate of choosing sports as a job and especially teaching in sports education among high school students who are interested in sports is investigated.

The sports education department present students reasons to choose this department, their reasons to do sports before the university, their interest in being a sports education teacher and the time of their decision together with present sports education teachers reasons to choose this job and their opinions about this job are also investigated.

While doing this, the social and demographical characteristics of the high school students who want to be a sports education teacher, the present students of Sports Education Department and present sport education teacher are compared. At the end of this study, it is found that the high school students who want to be sports education teachers, students in sport education departments and present sports education teachers usually decide to chose this job in their high school years and that they chose it because they want to do it. It is also found that sports education usually are llorn to middle or lower-middle class nuclear families who live in cities.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (1993). Türk Eğitim Tarihi. İstanbul : Kültür Koleji Yayınları.
- Alpman, C. (1972). Eğitim Bütünlüğü İçinde, Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi (I.Basım). İstanbul : M.E. Basımevi.
- Altınok, C. (1996). Sporun İşlevselliği 'Spor Sosyolojisi, Yüksek Lisans Ders Notları. Mersin.
- Altınok, C. (1996). Türk Toplumun da Sosyolojik Açından Spor. Mersin: Yüksek Lisans Ders Notları.
- Altunya, N. (1995). Eğitim Sorunumuza Kuşbakışı(2.Basım). Ankara: Ürün Yayınları.
- Armağan, İ. (1974). Bilgi ve Toplum-I. İstanbul : Otağ Matbaası
- Armağan, İ. (1982). Sporun Toplum Bilimsel Temelleri. İzmir: Ege Üniv. Bed. Eğt. Ve Sp.Yüksek Okulu Yayınları
- Arslan, R. (1979). Beden Eğitimi Bilgileri. Ankara : Bimarş Matbaacılık.
- Atabeyoğlu, C. (1983). Batılılaşma ve Spor. İstanbul :Tanzimattan Günümüze Türkiye Ansiklopedisi : 6.cilt,1474. İstanbul : İletişim Yayınları.
- Atabeyoğlu, C. (1983). Cumhuriyet Dönemi Spor Politikası. Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, 8.cilt, 2187. İstanbul : İletişim Yayınları.
- Bağırhan, T. (1992). Spor Bilimlerinde Beden Eğitimi ve Spor İkilemi. Hacettepe Üniv. Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi. Ankara.
- Başaran E. İ. (1978). Eğitime Giriş(3.Basım). Ankara : Bimarş Matbaacılık.
- Beden Terbiyesi Mevzuatı. (1941). Ankara : B.T.G.M. yayını, 150-151.
- Bilhan S. ((1986). Eğitim Sosyolojisi. Ankara, Ank. Üniv.
- Bottomore, T.B. (1977). Toplum Bilim.(Çev. O.Ünsal). Ankara : Doğan Yayınevi.
- C.B.ve J.R. (1975). Sosyolojinin Unsurları (Çev.K.Duru). İstanbul : M.E.Basımevi.
- Çileli, M. (1990). Gençlik Değerleri Üzerine Bir Araştırma. İstanbul: Ara Yay.

- Çobanoğlu, Y. (1982). Türkiye de Beden Eğitimi ve Spor Öğrenimi
- Çobanoğlu, Y. (1996). Spor Sosyolojisi Ders Notları. Celal Bayar Üniv. Bed.Eğt.ve Spor Yük.Okulu. Manisa.
- Demirpolat, A. (1988). Beden Eğitimi ve Spor İlişkileri.Orta Öğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Sorunları Kongresi. Ankara : Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Doğan, İ. (1995). Sosyoloji 'Kavram ve Sorunlar'. Ankara : Sistem Yayıncılık.
- Eke, B. (1987). Bir Sosyal Sınıf Belirleyicisi Olarak Meslek Faktörü. İstanbul : İstanbul Üniv.İktisad Fak. Yayını,43,377.
- Erdemli, A. (1996). İnsan Spor ve Olimpizm. İstanbul : Sarmal Yayınevi.
- Erdemli, A. (1991). Antik Çağda İnsan ve Spor. Spor Bilimleri Dergisi. Aralık-4,2
- Erjem, Y. ve Kızılçelik, S. (1996). Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü (4.Basım). İzmir : Saray Kitabevi.
- Erkal, M. (1986). Sosyolojik Açıdan Spor. Ankara : M.E.G.S.B.Yayını,30.
- Fişek, K. (1983) Spor Yönetimi. Ankara : Ankara Üniv. Siyasal Bil. Fak. Yay.
- Fişek, K. (1983). Türkiye de Spor. İstanbul : Türkiye Ansiklopedisi, 8.cilt, 2177.İstanbul : İletişim Yayınları.
- Fişek, K. (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi. Ankara : Gerçek Yayınevi.
- Fromm, E. (1993). Marks'ın İnsan Anlayışı (Çev. Ö.H. Kaan). İstanbul : Cem Yayınevi.
- Gillet, B. (1975). Spor Tarihi (Çev. M.Durak). İstanbul : Gelişim Yayınları.
- Gümüş, A. (1972). Türkler de Güreş. Ankara : G.S.B.Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yayını.
- Gün I. E. (1973). Temel Eğitim Kavramlarının Açıklanması, Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları.
- Gür, A. (1979). Spor ve Sosyal Sınıflar. İstanbul: Evrensel Yayınları.

Güven, Ö. (1992). Türkler de Spor. Ankara : Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 57.

Hançerlioğlu, O. (1988). Toplum Bilim Sözlüğü(II.Basım). İstanbul : Remzi Kitabevi.

I.Ulusal Spor Kongresi. İzmir : M.E.Basımevi.

Karadeniz, H. (1978). Eğitim Üretim İçindir. İstanbul:Gözlem Yayınları.

Kemerlioğlu, E. (1996). Toplumsal Tabakalaşma ve Hareketlilik.

Kemerlioğlu,E. Kızılcelik, S. ve Gündüz, M. (1996). Eğitim Sosyolojisi.

Keten, M. (1974). Türkiye de Spor. Ankara : Ayyıldız Matbaası.

Kıray, M.(1984). Büyük Kent ve Değişen Aile 'Türkiye de Ailenin Değişimi'. Ankara : T.S.B.D. Yayını.

Kongar, E. (1981). İmparatorlukdan Günümüze Türkiyenin Toplumsal Yapısı. İstanbul : Remzi Kitabevi.

Kurt, M. (1995). Sınıflı Toplum ve Spor. İstanbul : Evrensel Kültür Dergisi,5,17.

Kurthan, A. (1980). Sosyoloji. İstanbul : M.E.B. Yayını.

Kuzgun, Y. (1994). Çağdaş İnsanın En Önemli Kararı: Meslek Seçimi. Bilim ve

Larogue, P. (1969). Sosyal Sınıflar (Çev.Y.Gürbüz). İstanbul : Remzi Kitabevi.

Mersin Sanayi ve Ticaret Odası, Ekonomik Raporu. (1996). Mersin : Gözde Ofset.

Muratlı,S. ve Sevim,Y. (1974). Avrupa da Okul Sporü ve Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştiren Kuruluşların Görünümü. Ankara: Beden Eğitimi Dergisi, sayı, 30,31,21-22

Oğuzkan, F. (1982). Öğretmenliğin Üç Yönü. Ankara: H.Ü. Yayınları

Oğuzkan, F. (1993). Eğitim Terimleri Sözlüğü (3.Basım). Ankara: H.Ü. Yay.

Orhun, A. (!994). Beden Kültüründe Paradigma Değişimi ve Okul Sporunun Yeniden Sorgulanması. Hacettepe Üniv. Spor Bilimleri III.Ulusal Kongresi. Ankara.

- Orhun, A. (1990). Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Temelleri ve Sorunları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. 9 Eylül Üniv. İzmir.
- Orhun, A. (1991). Okul Beden Eğitimi ve Sporun da Yeni Didaktik Yaklaşımlar.
- Ozankaya, Ö. (1991). Toplum Bilim. (7.Basım). İstanbul : Cem Yayınevi.
- Ö.S.Y.M. II. Basamak Klavuzu (1997).
- Özbay, F. (1984). Kırsal Kesimde Toplumsal ve Ekonomik Yapı Değişmeleri 'Türkiyede Ailenin Değişimi'. Ankara : Maya Yayınevi.
- Özen, S. (1987). Sosyal Hareketlilik Aile ve Eğitim İlişkileri. İzmir: E.Ü. Ed. Fak. Yayını, 1, 128.
- Parkin, F (1990). Sosyolojik Çözümlemenin Tarihi 'Toplumsal Tabakalaşma' (Çev.F.Berktaş). Ankara : Varsay Yayınları.
- Sarıalp, R. (1990). Spor-Kültür-Felsefe İlişkileri. Hacettepe Üniv. Spor Bilimleri I. Ulusal Kongresi. Ankara.
- Sayın, Ö. (1987). Aile İçi İlişkilerin Toplum ve Birey Boyutunda Çözümlemesi. İzmir : E.Ü.Ed.Fak. Yayını, 1,83.
- Serim, T. (1977). Türkiyede Ailenin Yapısı. Ankara : H.Ü. Yayını.
- Sosyoloji Lise Ders Kitapları (1976). İstanbul : M.E.B. Yayınları.
- Şakar, F.(1990). Tarihi Süreç İçinde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme Politikası. Hacettepe Üniv. Spor Bilimleri I. Ulusal Kongresi. Ankara.
- Tanilli, S. (1996). Nasıl Bir Eğitim İstiyoruz (8.Basım). İstanbul : Cem Yayınevi.
- Tatlıdil, E. (1987). Kentte Bütünleşmenin Bir Yolu 'Gece Kondulaşma'. İzmir : E.Ü. Ed.Fak. Yayını, 1, 56.
- Tatlıdil, E. (1993). Toplum Eğitim ve Öğretmen. Ege Üniv. Ed. Fak. Yayını,74,İzmir.
- Tezcan, M. (1992). Eğitim Sosyolojisi (8. Baskı). Ankara : Zirve Ofset.
- Tezcan,M. (1991). Toplumsal ve Kültürel Değişme (2.Basım). Ankara Yeni Yüzyıl Gazetesi. (23.4.1997) İstanbul.
- Yeşilyaprak, B ve Diğ. (1996). Eğitsel ve Mesleki Rehberlik. Ankara : Varan M.

EKLER

EK-I

LİSE ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLİĞİ MESLEĞİNE YÖNELİM ARAŞTIRMASI ANKETİ

Soru 1:Cinsiyetiniz?

( )Erkek ( )Kız

Soru 2:Yaşınız?.....

Soru 3:Doğum Yeriniz?

( )İl ( )İlçe ( )Kasaba-Belde ( )Köy-mezra ( )Diğer(Belirtiniz.....)

Soru 4:Babanızın Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 5:Annenizin Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 6:Babanızın Bitirdiği En Son Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite-Yüksekokul

Soru 7:Annenizin Bitirdiği En Son Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite-Yüksekokul

Soru 8:Ailenizde (siz dahil) Yaşayan Toplam Kişi Sayısı?.....

Soru 9: Oturduğunuz Evin Durumu?

( ) Kendi Evimiz ( ) Kira ( ) Lojman ( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 10: Ailenizin Ortalama Aylık Geliri?.....Milyon TL)

Soru 11: Hangi Tür Sanatsal ve Kültürel Faaliyetleri İzliyorsunuz?

( ) İzlemiyorum ( ) Sinema-Tiyatro ( ) Opera ve Bale

( ) Müzik Dinletileri ve Resitaller ( ) Resim-Heykel Sergileri

( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 12: Okulun Spor Takımı/Takımlarında Lisanslı Olarak Oynuyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 13: 12. soruya cevabınız evet ise, Branşınız?

( ) Futbol ( ) Atletizm ( ) Yüzme ( ) Tenis

( ) Salon Sporları (Voleybol, Basketbol, Hentbol)

( ) Güreş-Boks ( ) Uzak Doğu Sporları

( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 14: Okul Dışında Lisanslı Olarak Bir Kulüp Takımında Oynuyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 15: Cevabınız Evet İse, Branşınız?

( ) Futbol ( ) Atletizm ( ) Yüzme ( ) Tenis

( ) Salon Sporları (Voleybol, Basketbol, Hentbol)

( ) Güreş-Boks ( ) Uzak Doğu Sporları

( ) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 16: Spor Yapma Konusunda En Belirleyici Amacınız?

- Zevk İçin İleride Daha Çok Para Kazanacağım İçin
 Meslek Olarak Sececeğim İçin Boş Zamanlarımı Yararlı Kılmak İçin
 Kendimi Kötü Alışkanlıklardan Korumak İçin
 Geniş Bir Arkadaş Çevresi Edinmek İçin
 Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 17: Ailenizde, Sizin Dışınızda Lisanslı Olarak Spor Yapan Var mı?

- Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 18: Aileniz Spor Yapmanızı Destekliyor mu?

- Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 19: İleride Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak İster misiniz?

- Evet Hayır (22.soruya geçiniz) Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 20: İleride Beden Eğitimi Öğretmeni Olmayı İstemenizin En Önemli Nedeni?

- Kendi İsteğim Ailemin İsteği Beden Eğitimi Öğretmenlerimin Etkisi
 Arkadaşlarımın Etkisi Spor ve Sporcunun Popülerliği
 Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 21: İleride Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak İstiyorsanız, İyi Bir Beden Eğitimi

Öğretmeninin Sahip Olması Gereken Özelliklerden 3(üç) Tanesini Önem Sırasına

Göre Yazınız.

1).....2).....3).....

Soru 22:İleride Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak İstemiyorsanız, Hangi Mesleği Seçtiniz? Öncelik Sırasına Göre Yazınız.

1).....2).....3).....

Soru 23:Ö.Y.S. Sınavında Hiç Bir Bölümü Kazanamazsanız Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Okumak İster misiniz?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 24:Aile Çevrenizde Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapan Kimse Var mı?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 25:24. Soruya Cevabınız Evet İse, Aile Yakınlığınızı Belirtiniz.....

Soru 26:Beden Eğitimi ve Sporla İlgili Ne Tür Yayınları İzliyorsunuz?

( )İzlemiyorum ( )Sürekli Bilimsel Yayınlar ( )Yeni Basılan Kitaplar

( )Yazılı ve Görsel Spor Medyası

EK-II

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNE UYGULANAN BEDEN EĞİTİMİ
MESLEĞİNE YÖNELİM ARAŞTIRMASI ANKETİ**

Soru 1:Cinsiyetiniz?

( )Erkek ( )Kız

Soru 2:Yaşınız? .....

Soru 3:Doğum Yeriniz?

( )İl ( )İlçe ( )Kasaba-Belde ( )Köy-Mezra

( )Diğer(Belirtiniz.....)

Soru 4:Babanızın Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 5:Annelerinizin Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 6:Babanızın En Son Bitirdiği Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite-Yüksekokul

Soru 7:Annelerinizin En son Bitirdiği Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite-Yüksekokul

Soru 8:Ailenizde (Kendiniz Dahil) Kaç Kişi Yaşıyor?.....

Soru 9:Oturduğunuz Evin Durumu?

( )Kendi Evimiz ( )Kira ( )Lojman ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 10:Ailenizin Ortalama Aylık Geliri?.....)

Soru 11:En Son Bitirdiğiniz Okulda Beden Eğitimi Derslerini Yürüten Öğretmeniniz?

( )Branş Öğretmeni ( )Branş Dışı Diğer Öğretmenlerden Biri

Soru 12:Bitirdiğiniz En Son Okul ve Öncesi Lisanslı Olarak Spor Yaptınız mı?

( )Evet ( )Hayır

Soru 13:12. Soruya Cevabınız Evet ise, Lisanslı Olarak Spor Yaptığınız Takım?

( )Okul Takımı ( )Okul Dışı Kulüp ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 14:Lisanslı Sporcu Olarak En Çok Yaptığınız Branş?

( )Futbol ( )Basketbol ( )Voleybol ( )Hentbol ( )Atletizm ( )Bedmington

( )Tenis ( )Yüzme ( )Güreş ( )Boks ( )Uzak Doğu Sporları

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 15:Şu An Lisanslı Olarak Spor Yapıyor musunuz?

( )Evet ( )Hayır

Soru 16:15.Soruya Cevabınız Evet ise, Lisansınızın Niteliği?

( )Okul Takımı ( )Okul Dışı Kulüp ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 17:Üniversite Öğrenciliği Sırasında Okulda Yaptığınız Sportif Etkinliklerin

Ötesinde, Okul Dışında, Aşağıdaki Etkinliklerden Hangisini Yapıyorsunuz?

( )Sporculuk ( )Antrenörlük ( )Oyuncu Antrenörlük ( )Yöneticilik

( )Spor Hakemliği ( )Hakemlik ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 18:Okul Dışında, Spor Uğraşısı Ötesinde, Gelir Getiren Bir Başka İş Yapıyor musunuz?

( )Evet ( )Hayır

Soru 19: Sportif Etkinliklere Katılmanızın En Belirleyici Nedeni?

Meslek Edinme İyi Bir Arkadaş Çevresi Edinme

Sporun İnsanları Kötü Alışkanlıklardan Koruduğu İçin Zevk İçin

Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 20: Aileniz, Spor Yapma, Sportif Etkinliklere katılma Konusunda, Olumlu Katkılar ve Destekler Sunuyor mu?

Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 21: Ailenizde Sizin Dışınızda Spor Yapan, Sportif Etkinliklere Katılan Var mı?

Evet Hayır

Soru 22: Ailenizde Beden Eğitimi Öğretmeni Var mı?

Evet Hayır

Soru 23: Okulu Bitirdikten Sonra Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapmak İstiyor musunuz?

Evet Hayır

Soru 24: 23. Soruya Cevabınız Evet ise, Beden Eğitimi Öğretmenliği Yapmak İstemenizin En Belirleyici Nedeni?

Öğretmenliği Bir Meslek Olarak Sevme İş Güvencesi Olması

Başka Bir Bölüme Girememe

Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 25: Eğitim/Öğretiminizin Hangi Aşamasında Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Karar Verdiniz?

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite

Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 26: Beden Eğitimi Öğretmenliğini Meslek Olarak Seçmenizde Daha Çok Kimin Etkisi Oldu?

- Ailemin Arkadaş Çevrem Beden Eğitimi Öğretmenleri
 Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 27: Okulu Bitirdikten Sonra Mesleğinizle İlgili Hangi Alanda Daha Çok Çalışmak İstersiniz?

- İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Öğretmeni
 Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi Öğretmeni
 Üniversite veya Yüksekokullarda Öğretim Elemanı
 Antrenör Spor Yöneticiliği
 Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 28: Beden Eğitimi ve Spor Bölümünü Şuan Seçtiğiniz İçin Memnun musunuz?

- Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 29: 28. Soruya Cevabınız Hayır İse, Öncelikle Üniversitelerin Hangi Bölümünde Okumak İstersiniz?

- Edebiyat-Güzel Sanatlar Sosyal Bilimler Mühendislik Fen Bilimleri
 Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 30: Yazılı ve Görsel Medya da En Çok Hangi Sporları İzlemeyi Tercih Ediyorsunuz?

- Futbol Atletizm Yüzme Tenis
 Salon Sporları (Voleybol, Basketbol, Hentbol) Güreş-Boks
 Uzakdoğu Sporları Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 31:Genellikle Ne Tür Sanatsal ve Kültürel Etkinlikleri İzlemeyi Tercih Edersiniz?

- İzlemiyorum Sinema-Tiyatro Opera ve Bale Resim Heykel Sergileri
 Müzik Dinletileri ve Resitaller Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 32:Beden Eğitimi ve Spor Bölümünde Öğrenci Olmayı Başkalarına da Tavsiye Eder misiniz?

- Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 33:Beden Eğitimi ve Sporla İlgili Ne Tür Yayınları İzliyorsunuz?

- İzlemiyorum Süreli ve Bilimsel Yayınlar Yeni Basılan Kitaplar
Yazılı ve Görsel Spor Medyası

Soru 34:Üniversitede Şuan Aldığınız Eğitimi Yeterli Buluyor musunuz?

- Evet Hayır Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 35:34. Soruya Cevabınız Hayır İse,Sizce Bunun En Belirleyici Nedeni?

- Bölümün Eğitim/Öğretim Kadrosu Yeterli Değil
 Spor Tesisleri Yeterli Değil
 Eğitim/Öğretim Malzemeleri,Ders Araçları ve Kaynakları Yeterli Değil
 Diğer (Belirtiniz.....)

EK-III

**BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNE UYGULANAN BEDEN EĞİTİMİ
ÖĞRETMENLİĞİNE YÖNELİM ARAŞTIRMASI ANKETİ**

Soru 1:Cinsiyetiniz?

( )Erkek ( )Bayan

Soru 2:Yaşınız?.....

Soru 3:Doğum Yeriniz?

( )İl ( )İlçe ( )Kasaba-Belde ( )Köy-Mezra

( )Diğer(Belirtiniz.....)

Soru 4:Babanızın Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 5:Annenizin Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer(Belirtiniz.....)

Soru 6:Babanızın Bitirdiği En Son Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite

Soru 7:Annenizin Bitirdiği En Son Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite

Soru 8:Medeni Durumunuz?

( )Evlili ( )Bekar ( )Dul

EVLİ İSENİZ

Soru 9:Eşinizin En Son Bitirdiği Okulun Adı?

( )Okur-Yazar Değil ( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite

Soru 10:Eşinizin Mesleği?

( )Ücretli ( )İşveren ( )Kendi Hesabına İş yada İş Yeri Sahibi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 11:Ailenizde (Kendiniz Dahil) Kaç Kişisiniz?.....

Soru 12:Ailenizde Sizden Başka Beden Eğitimi Öğretmeni Var mı?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 13:Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaya Ne Zaman Karar Verdiniz?

( )İlkokul ( )Ortaokul ( )Lise ( )Üniversite

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 14:Beden Eğitimi Öğretmenliğini Meslek Olarak Seçmede En Belirleyici Nedeniniz?

( )Sevdiğim İçin ( )İş Güvencesi Olduğu İçin

( )Başka Bir Bölüme Giremediğim İçin ( )Ekonomik Durumum İyi Olmadığı İçin

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 15:Beden Eğitimi Öğretmeni Olma Kararınız Üzerinde En Çok Kimin Etkisi Oldu?

( )Kendim Kara Verdim ( )Ailemin İsteği ve Yönlendirmesi

( )Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Etkisi ( )Arkadaşlarımla Etkisi

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 16: Beden Eğitimi Öğretmenliğini Gelir Açısından Yeterli Buluyor musunuz?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 17: Beden Eğitimi Öğretmeni Olmaktan Memnun musunuz?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 18: 17. Soruya Cevabınız Hayır İse, Öncelikle Hangi Mesleği Severecek Yapmak İstersiniz? (Belirtiniz.....)

Soru 19: Beden Eğitimi Öğretmenliği Dışında Sporla İlgili Bir İş Yapıyor musunuz?

( )Yapmıyorum ( )Antrenör ( )Yöneticilik ( )Hakemlik ( )Bir Kulüpte Oyunculuk ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 20: Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Spor Dışında Gelir Getiren Ek Bir İş Yapıyor musunuz?

( )Evet ( )Hayır

Soru 21: Sizce Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Spor Branşınızla İlgili Üniversitede Aldığınız Eğitim Yeterli mi?

Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 22: 21. Soruya Cevabınız Hayır ise, Sizce Bunun En Belirgin Nedeni Nedir?

( )Bölümün Eğitim Öğretim Kadrosu Yeterli Değil

( )Spor Tesisleri Yeterli Değil

( )Eğitim/Öğretim Malzemeleri, Ders Araçları ve Kaynakları Yeterli Değil

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 23: Çocuklarınızın İleride Sizin Mesleğinizi Seçmesini İster misiniz?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 24:23. Soruya Cevabınız Hayır İse, Bunu En Önemli Nedenini Belirtir misiniz?

( )Gelir Düşüklüğü

( )Meslek Olarak Prestij ve Saygınlığının Yetersiz Oluşu

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 25: Sizce, Mesleğiniz Toplumda Yeterince Saygınlığa Sahip mi?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 26:25. Soruya Cevabınız Hayır İse, Sizce Bunun En Belirgin Nedeni Nedir?

( )Gereken Önem Verilmediği İçin ( )Ücret-Maaş Düşüklüğü

( )Ek İş Yapa Olanaklarının Sınırlı Olması

( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 27:Görev Yaptığınız Okulda Derslerinizi Yürütmek İçin Gerekli Olanaklara Sahip misiniz?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer(Belirtiniz.....)

Soru 28:Beden Eğitimi Derslerini Yürütürken En Çok Aşağıdaki Etkinliklerden Hangisini yapmayı Tercih Edersiniz?

( )Eğitsel Oyunlar ( )Düzen Alıştırmaları ( )Toplu Oyunlar ( )Atletizm

( )Jimnastik ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 29:Beden Eğitimi ve Sporla İlgili Ne Tür Yayınları İzliyorsunuz?

( )İzlemiyorum ( )Sürelili Bilimsel Yayınlar

( )Yeni Basılan Kitaplar ( )Yazılı ve Görsel Medya

Soru 30:Görev Yaptığınız Okulda,Okul Yönetimi ve Diğer Branş Öğretmenleri Size Yeterince Destek Oluyorlar mı?

( )Evet ( )Hayır ( )Diğer (Belirtiniz.....)

Soru 31:Aylık Kazancınız? (.....Milyon T.L)